

UiT Norges arktiske universitet

Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning.

Bidialektisme i digital kommunikasjon

En studie av to språkbrukeres skrivepraksiser

Sara Fløtlien

Masteroppgave i nordisk språk ved lektorutdanningen 8-13

NOR-3982, mai 2024

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling og forskningsspørsmål	2
1.2	Struktur i oppgaven	3
2	Tidligere forskning	5
2.1	Tidligere forskning: teoretiske perspektiver.....	5
2.2	Tidligere forskning: metodiske perspektiver.....	9
3	Teori	13
3.1	Digital skriving	13
3.2	Tale- og skriftspråksnormer.....	15
3.3	Bidialektisme	17
3.4	Språkideologier i møte med «knot» og bidialektisme	18
3.5	Kodeveksling	19
3.6	Akkomodasjon og tilpasning	21
4	Metode.....	23
4.1	Datagrunnlag	23
4.2	Deltakerne i prosjektet.....	25
4.2.1	Rekruttering.....	25
4.2.2	Ingrid og Julie.....	26
4.3	Planlegging og gjennomføring av datainnsamling	27
4.4	Analysemetode	29
4.4.1	Koding og kategorisering av skjermbildematerialet	29
4.4.2	Koding og kategorisering av intervjumaterialet.....	32
4.4.3	Transkribering	33
4.5	Forskningsetikk	34
5	Analyse.....	37
5.1	Skjermbilder	37

5.1.1	Ingrid – veksler mellom «generisk nordnorsk», sandnesdialekt og bokmål	38
5.1.2	Julie – veksler mellom narvikdialekt og østlandsk	46
5.2	Intervju.....	53
5.2.1	Ingrid	53
5.2.2	Julie	57
6	Diskusjon.....	61
6.1	Sentrale funn fra skjermbildematerialet	61
6.1.1	Variasjonsmønstre i digital skriving hos Ingrid og Julie.....	61
6.1.2	Hvilke teoretiske perspektiver kan forklare variasjonsmønstrene?.....	64
6.2	Sentrale funn fra intervjumaterialet	66
6.2.1	Omgivelsenes betydning	66
6.2.2	Hvordan opplever deltakerne det å være bidialektal i tale og i skrift?.....	67
7	Avslutning og veien videre	71
	Referanseliste	73
	Vedlegg	77
	Vedlegg 1: Vurdering av meldeskjema fra Sikt	77
	Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv til deltakere	79
	Vedlegg 3: Informasjons- og samtykkeskriv til tredjepersoner	82
	Vedlegg 4: Intervjuguide.....	85
	Vedlegg 5: Intervjuguide-tabell	87

Tabelliste

Tabell 1: Oversikt over datamaterialet	29
Tabell 2: Kategorier og forekomster i mitt materiale.....	30
Tabell 3: Eksempel fra intervjuguidetabellen (vedlegg 5)	32
Tabell 4: Transkripsjonsnøkkel	34
Tabell 5: Ingrid sine variasjonsmønstre	45
Tabell 6: Julie sine variasjonsmønstre	52

Figurliste

Figur 1: Eksempel på dialekttrekk	31
Figur 2: Ingrid i samtale med ei venninne fra Tromsø.....	39
Figur 3: Eksempel på Ingrids pronomenerbruk.....	40
Figur 4: Ingrid i samtale med ei venninne fra Stavanger	41
Figur 5: Konjunksjonen "og" i ortofon skrift	42
Figur 6: Ingrid i samtale med mor.....	43
Figur 7: Julie i samtale med ei venninne fra Narvik	47
Figur 8: Eksempler på verb i infinitiv uten apokope.....	48
Figur 9: Sykt og sjuke i samme modus	49
Figur 10: Julie i samtale med ei venninne fra Bærum.....	50
Figur 11: Eksempler på slang og engelske lån	51

Sammendrag

Denne masterstudien undersøker de digitale skriftspråkspraksisene til to bidialektale språkbrukere, Ingrid og Julie, som begge er i tjuårene. Prosjektet kartlegger hva som kjennetegner deres skriftlige språkbruk, og undersøker hva som kan forklare denne språkbruken. Begge deltakerne veksler mellom to dialekter og standardspråk i skrift på digitale flater. Empirien i denne studien består av et todelt datamateriale. Det er analysert 22 skjermbilder fra samtaler mellom deltakerne og tredjepersoner med ulik dialektbakgrunn for å se på *hvordan* skriftspråkspraksisene deres er. I tillegg er det gjennomført et kvalitativt intervju med hver av deltakerne for å undersøke nærmere *hvorfor* de skriver som de gjør.

Funnene i analysen viser at begge deltakerne oppgir at de skiller mellom formell og uformell skriving. De skriver med klare kjennetegn fra tradisjonell skriftlighet i formelle sammenhenger (som for eksempel bruk av standardortografi, monologisk stil og fokus på rettskriving) og med kjennetegn fra muntlighet i uformelle sammenhenger (som for eksempel talemålsnær skriving, dialogisk stil og spontanitet). I digital sosial skriving, som skjermbildematerialet viser, skriver de talemålsnært. Det som er spesielt med skriftspråkspraksisene til disse bidialektale deltakerne, er at de veksler mellom tre koder i skrift: to ulike dialekter og bokmål. De skriftlige talemålskodene kjennetegnes av emblematiske bruk av visse dialekttrekk. Det er her snakk om blant annet pronomen (*æ, eg*), spørreord (*kordan*), determinativer (*nån, nåkka*), nektingsadverb (*ikkje*) og presens av verb (*e, håpe*). Deltakerne kodeveksler addressatspesifikt etter hvordan samtalepartnerneren skriver, og «speiler» vedkommendes kode. Skjermbildematerialet viser også at deltakerne ikke bytter dialektkoder i samme samtale, men at de holder seg til en kode.

I intervjumaterialet kommer det fram at deltakerne begge har hatt en oppvekst som bærer preg av dialektmangfold gjennom familierelasjoner og/eller flytting mellom ulike dialektområder. Språkideologier og språknormer, ofte uttrykt gjennom direkte tilbakemeldinger fra omgivelsene, bidrar til at de kodeveksler tydelig mellom to ulike dialekter. De får sjelden reaksjoner på sin skriftlige bidialektisme, noe som kan forklares av at kodevekslingen er addressatspesifikk. I skriftlige samtaler har de stort sett én mottaker som blir skrevet til med én språklig kode. At de kun bruker en språklig kode om gangen i skrift, kan også forklares av det grunnleggende autentisitetetskravet vi har som språkbrukere i det norske språksamfunnet, og for at deltakerne ikke skal være «synlig» bidialektale og dermed grenseoverskridende språkbrukere. Begge de bidialektale deltakerne uttrykker uansett at de er fornøyde med å snakke og skrive to dialekter og ønsker å bevare det språklige mangfoldet de har.

Summary

This master's thesis examines the written language practices of two Norwegian bidialectal language users, Ingrid and Julie, that both are in their twenties. The project aims to identify the characteristics of their written language usage and investigate factors that may explain this practice. Both participants alternate between two dialects and standard language in writing. The empirical data in this study consist of two parts. Twenty-two screenshots from conversations between the participants and third parties with different dialect backgrounds have been analyzed to examine their written language practices. Additionally, qualitative interviews have been conducted with each participant to further investigate the reasons behind their writing practices.

The findings of the analysis indicate that both participants differentiate between formal and informal writing. They thus employ characteristics of traditional literacy in formal contexts (for example use of standard orthography, monologic style and emphasis on spelling accuracy) and characteristics of orality in informal contexts (for example writing resembling to spoken language, dialogic style and spontaneity). In digital social writing, as evidenced by the screenshot material, they write closely to spoken language. What is particularly notable about written language practice of the bidialectal participants is their switching between three codes in writing: two different dialects and a standard language. The writing assembling to spoken language is characterized by emblematic use of certain dialect features. Among other things, it entails pronouns (æ, eg), question words (kordan), determinatives (nån, nåkka), adverb of negation (ikkje) and verbs in present tense (e, håpe). The participants also code-switch addressee-specifically based on how the conversation partner writes and «mirror» their speech patterns. The screenshot material also shows that the participants do not switch dialect code within the same conversation but stick to one code.

The interview material reveals that both participants have had an upbringing characterized by dialect diversity, through family relationships and/or moving between different dialect areas. Language ideologies and language norms, often expressed through direct feedback from the environment may also contribute to them clearly code-switching between two different dialects. They rarely receive reactions to their written bidialectism, which can be explained by the code-switching being addressee specific. In written conversations they mostly have one receiver that is being written to with one linguistic code. The participants only using one linguistic code at a time may also be explained by the fundamental authenticity requirement we have as language

users in the Norwegian language community, and for the participants not to be visibly bidialectal and thus boundary-crossing language users. However, both bidialectal participants express satisfaction with speaking and writing two dialects and wish to preserve the linguistic diversity they possess.

Forord

Å ferdigstille denne masteroppgaven markerer virkelig slutten på en epoke. Nå er lektorstudiet runda, og det er nye eventyr som venter.

Jeg må aller først takke begge mine flotte deltakere, «Ingrid» og «Julie», for at dere har stilt opp og delt deres språklige erfaringer med meg. I samtale med andre om masterprosjektet mitt, viser det seg at folk nesten uten unntak er fascinert av hvordan dere snakker og skriver, så fortsett å prat som dere gjør! Jeg må også takke tredjepersonene som har stilt opp for å realisere dette prosjektet.

Jeg vil i tillegg takke en hel haug med bidragsytere: Lesehuset for det gode samholdet, kaffekoppene og den uvurderlige klagemuren. Kollektivet som har vært familien min de siste fem årene, og som alltid backer og koker te når det trengs. Mamma for interessen og en real korrekturlesingsjobb. Og Henrik for all støtte og tålmodighet. Der er du god.

Jeg vil rette den siste takken til min nydelige veileder Åse Mette Johansen, som har stilt opp med kjempegode råd fra grytidlig i prosessen, helt til siste slutt. Det har vært så verdifullt å samarbeide med deg gjennom dette prosjektet, og det er ingen tvil om at denne oppgaven ikke ville blitt den samme uten dine innspill.

Tusen hjertelig takk.

Tromsø, mai 2024

Sara Fløtlien

1 Innledning

Språkbrukere som snakker to eller flere dialekter, bruker til dels det språklige repertoaret sitt på en annen måte enn de som kun har en dialekt. Disse *bidialektale* språkbrukerne omtales i doktorgradsavhandlinga til Rikke van Ommeren (2016), *Den flerstemmige språkbrukeren: en sosiolingvistisk studie av norske bidialektale* som kameleoner i det språklige landskapet (Ommeren, 2016, s. 293), fordi de er så gode på å tilpasse seg andre språkbrukere og omgivelsene. I avhandlingen hennes tar hun i hovedsak for seg hvordan de veksler mellom dialekter i muntlige sammenhenger, og hvorfor de gjør det. I min masteroppgave har jeg i hovedsak søkelys på hva som kjennetegner og forklarer digitale språkpraksiser til bidialektale i *skriftlige* sammenhenger.

På sosiale plattformer på internett er det en økende trend at man skriver mer talemålsnært. I en spørreundersøkelse på oppdrag fra Språkrådet i 2016 opplyser 29 % at de skriver på dialekt i private sammenhenger. Blant unge under 30 år svarte 53 % at de gjør dette (Vangsnes, 2019, s. 94). Det er grunn til å tro at disse tallene har økt siden da. Hårstad (2021, s. 35) mener at det har skjedd en normpluralisme i det skriftlige domenet spesielt, på grunn av at noe av den stilistiske bredden som særpreger det muntlige domenet blir tatt opp i det skriftlige. «Dialektskriving» hvor språkbrukere tar inn muntlige, ikke-standardiserte trekk når de skriver begynner å bli mer og mer vanlig i skriftlig digital kommunikasjon, noe som rokker ved hvordan vi tradisjonelt har forholdt oss til skriftspråk, og ved det skriftlige normbegrepet slik vi kjenner det (Hårstad, 2021, s. 35). Talemålsnær skriving i CMC (*computer mediated communication*) er et eksempel på denne normpluralismen. Hårstad (2021, s. 36) poengterer at selv om normene i skriftdomenet er mer «løsslupne», betyr ikke det at «alt er lov». Normer oppstår i forhandling med andre, og vi observerer og tolker inntrykk kontinuerlig for å justere oppfatningene våre om hvilke normer som gjelder for å slippe sanksjoner fra omgivelsene (Sandøy, 2008, s. 174–176; se også delkapittel 3.2).

De siste årene har forskning på digital sosial skriving, eller CMC-språk, altså tydelig dokumentert at det er en klar sammenheng mellom muntlig talespråk og nyere skriftspråkspraksiser (Hårstad, 2021, s. 36). På grunn av de sammensmeltende tale- og skriftspråksnormene vi observerer i digital kommunikasjon, vil det være interessant å undersøke skriftspråkspraksiser blant bidialektale språkbrukere nærmere. Hvordan oppfører egentlig disse språklige bidialektale kameleonene seg i det komplekse, digitale, *skriftlige* språklige landskapet? Det er dette jeg vil undersøke i min masteroppgave.

I et stadig mer geografisk mobilt samfunn er det færre og færre språkbrukere som vokser opp i helt språklig homogene familier. Folk flytter dessuten generelt mer på seg enn tidligere, noe som kan påvirke at det blir flere dialekter i en og samme familie, og dermed flere bidialektale språkbrukere (Røyneland, 2017, s. 93). Fenomenet bidialektisme blir altså mer utbredt, noe som også er et argument for å tilegne seg mer kunnskap om det. Å forske på hvordan disse språkbrukerne orienterer seg i det digitale skriftspråks-landskapet, er et forsøk på å utvide kunnskapen vår om bidialektale sine ikke bare muntlige, men også skriftlige språkpraksiser.

I forbindelse med dette prosjektet har jeg samarbeidet med to bidialektale språkbrukere i midten av tjuetårene, med fiktive navn for anledningen: Julie og Ingrid. De har begge delt skjermbilder av skriftlige samtaler de har hatt med ulike språkbrukere for at jeg skal kunne undersøke hvordan de orienterer seg i skriftspråks-landskapet. De har også presentert sine egne refleksjoner om det å være bidialektal i tale og skrift gjennom samtale med meg. Ingrid har hatt mye dialekt-input gjennom oppveksten med mange personer med ulike dialekter i omgangskretsen. Hun vokste opp i Bardufoss, og tilegnet seg en «generisk nordnorsk» dialekt, som hun selv kaller det. Midt i barneskoleperioden flytta hun til Sandnes, fikk en stefar med sandnesdialekt og snappet fort opp denne dialekten også. Hun bor nå i Tromsø og veksler fortsatt mellom disse to dialektene i både tale og skrift. Julie er også en språkbruker som har flytta mye rundt i barndommen. Da hun var liten, hadde hun østlandsk bærumsdialekt som sitt hjemme-språk, og en annen dialekt utenfor; enten sunnfjorddialekt eller narvikdialekt. Nå snakker og skriver hun for det meste østlandsk, men kan innimellom fremdeles bruke narvikdialekt når hun snakker og skriver med gamle, nordnorske venner. Språkbruken til disse to bidialektale deltakerne danner grunnlaget for hvordan jeg vil besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

I denne avhandlingen undersøker jeg mest bidialektalitet i skrift, men for å forstå dette fenomenet, har jeg også kartlagt deltakernes egne opplevelser med, og refleksjoner rundt, hvordan det er å være bidialektal i tale. Jeg har valgt å ha en todelt problemstilling for å beskrive og forstå skriftlig bidialektalitet. Jeg vil altså *kartlegge hva som kjennetegner skriftspråkspraksisen til to bidialektale språkbrukere, og undersøke hva som kan forklare trekk ved denne praksisen*. Denne problemstillingen krever et todelt datamateriale. Jeg har samlet inn skjermbilder av samtaler mellom deltakerne og andre for å vise *hvordan* de bidialektale

deltakerne skriver, og intervjuet dem etterpå for å bedre kunne forklare *hvorfor* de skriver som de gjør. For å utdype problemstillingen har jeg utformet fire forskningsspørsmål:

1. Hvilke variasjonsmønstre kjennetegner digital sosial skriving hos de to bidialektale språkbrukerne i kontakt med samtalepartnere med ulik dialektbakgrunn?
2. Hvilke teoretiske perspektiver kan forklare variasjonsmønstrene?
3. Hvordan oppfatter deltakerne at omgivelsene deres virker inn og reagerer på hvordan de snakker og skriver?
4. Hvordan opplever deltakerne det å være bidialektal i tale og i skrift?

1.2 Struktur i oppgaven

Denne oppgaven er strukturert i sju hovedkapitler som tar for seg ulike deler av prosjektet. I kapittel 2 presenterer jeg tidligere forskning som har relevans for prosjektet. I kapittel 3 ser jeg på ulike teoretiske perspektiver som er relevante for å utforske problemstillingen, blant annet teoristoff om digital skriving, tale- og skriftspråksnormer, bidialektisme som fenomen, språkideologier, kodeveksling og akkomodasjon og tilpasning. I kapittel 4 presenterer jeg metodiske valg, både med tanke på datainnsamling, utvalg og analysemetode. I kapittel 5 legger jeg frem analysen av datamaterialet jeg har samlet inn. I kapittel 6 vil jeg drøfte funnene jeg har gjort opp mot problemstillingen i prosjektet, og i kapittel 7 oppsummerer jeg disse funnene og besvarer problemstillingen. Her peker jeg også framover mot nye områder man kan forske videre på.

2 Tidligere forskning

Internasjonalt har det blitt forsket på datamediert kommunikasjon siden tidlig på 1980-tallet, og gradvis har forskningen eskalert kraftig. Fra 2010-åra har forskningen på digital skriving «tatt av», noe som har resultert i et mye bredere forskningsfelt (Hårstad, 2021, s. 25–27). De senere årene har det dukket opp flere og flere studier og masteroppgaver som handler om dette, noe som viser at kunnskapen begynner å bli større (se for eksempel Androutsopoulos, 2014; Bakkevoll, 2020; Hårstad, 2021 i tillegg til studiene som omtales i fortsettelsen). I dette delkapittelet vil jeg presentere flere ulike studier som handler om digital skriving i sosiale medier, og relatere dem til mitt eget forskningsprosjekt teoretisk og/eller metodisk. Alle disse studiene handler om digital skriving i en norsk kontekst. Jeg vil først ta for meg studiene som i hovedsak har inspirert prosjektet mitt teoretisk, og deretter studiene som belyser metodiske valg.

2.1 Tidligere forskning: teoretiske perspektiver

Audhild G. Rotevatn (2014) undersøker i sin masteroppgave *Språk i spagaten: Facebook-språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselever* omfanget av dialektskriving i sosiale medier og i det hun kaller «fraværet av formelle normer» i store nettverk der brukerne produserer innholdet selv. Hun har her størst fokus på Facebook som plattform, men sammenligner også med andre plattformer som Snapchat og Instagram. Datamaterialet i denne oppgaven er basert på spørreskjemadata fra 142 videregående elever fra Vestlandet. De svarte på et digitalt spørreskjema hvor målet var å kartlegge ungdommenes bruk av normert skriving og dialekt i sosiale medier. Rotevatn undersøker problemstillingen gjennom å se på rapportert språkbruk, og baserer seg altså på det deltakerne sier at de gjør språklig på digitale flater (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 84). I masteroppgaven til Rotevatn undersøker hun dialektbruk på Facebook gjennom begrepet *snakkeskriving*. Hun introduserer dette begrepet i masteroppgaven og beskriver det som «[...] eit uttrykk som skildrar språket i sosiale medium: skrifta har ei munnleg form med sterke innslag av dialekt og bryt med det offisielt normerte språket» (Rotevatn, 2014, s. 9).

I dette prosjektet finner Rotevatn ut at tre av fire deltakere skriver på dialekt på Facebook. Deltakerne som har størst nettverk og bruker Facebook hyppigst, skriver mer på dialekt enn de som har mindre nettverk og sjeldnere bruk. Hun finner også ut at deltakerne for det meste grunngir dialektbruken med «at det er slik jeg snakker» og «fordi det er uformelt», og at de velger vekk dialektskriving i formelle sammenhenger (Rotevatn, 2014, s. 84–85). I tillegg ser

Rotevatn at de som oppgir at de snakker «en tydelig dialekt», skriver mer på dialekt enn de som rapporterer at de snakker en blanding av dialekter. Et annet resultat er at deltakerne ikke tror at dialektskriving kommer til å fortrenge normert skriftspråk i framtiden. I mitt masterprosjekt undersøker jeg som nevnt bidialektales skriftspråklige praksis, og analyserer data fra blant annet deres private samtaler på sosiale medier. I dette datamaterialet er dialektskriving, og *snakkeskriving* etter Rotevatns (2014) definisjon, en stor del av hvordan deltakerne kommuniserer med samtalepartnerne. *Snakkeskriving* som begrep vil jeg komme tilbake til og diskutere videre i teorikapittelet (delkapittel 3.1).

I sammenheng med talemålsnær skriving er det nødvendig å se på ulike grader av ortofoni. Mange tekster kan sies å være «dialekttekster», uten at alle ord er skrevet talemålsnære. Øystein A. Vangsnes (2019) undersøker i artikkelen «Dialekt i sosiale medium – det norske perspektivet» hva som kan forklare at det er så mange unge som skriver på dialekt, og hvorfor dialektskriving er mest vanlig i Midt-Norge og Nord-Norge og mindre vanlig på Østlandet. Vangsnes viser her til en landsdekkende spørreundersøkelse Språkrådet gjorde i 2016 (Vangsnes, 2019, s. 94; se også kapittel 1). Han kommer fram til flere viktige grunner til denne trenden: at sosiale medier trekker språket i retning av muntlig språk, at dialekter har en høy status i Norge, og at talemålet på Østlandet har store likheter med standardspråket bokmål (Vangsnes, 2019, s. 94). I artikkelen undersøker han hva det faktisk vil si at noen mener de skriver på dialekt. Han stiller spørsmål ved om språkbrukerne da bruker noen få såkalt emblematiske uttrykk i skrift, eller om de skriver på en form som gjennomført speiler deres muntlige språk. Han går i artikkelen gjennom tre autentiske tekster fra digitale flater med ulik grad av dialektinnslag.

Den første teksten er en bortimot helt ortofon tekstprøve som er skrevet av en 16 år gammel jente fra Salten på en blogg i 2012. Denne tekstprøven har dialektale trekk på både fonologisk og syntaktisk nivå, og er dermed en tydelig etterligning av nordnorsk. Jenta skriver om at hun har fått seg nye rotter: «Di e tam, åg utruli snill, einaste probleme e at di ikke e vandt te å gå på do i reisebure sitt.. [...]» (Vangsnes, 2019, s. 97). Selv i denne sterkt ortofone tekstprøven ser vi noen eksempler på ortografiske valg som ikke er helt ortofone, som for eksempel ordet «tam» som blir skrevet med enkel konsonant, i motsetning til «væll» («vel» i standardortografi) som hun skriver ortofont med dobbel konsonant i en annen setning.

Den andre teksten Vangsnes (2019) tar for seg, er en mindre ortofon tekstprøve fra et Facebook-innlegg som er skrevet av en mann fra Tromsø i 2015. Denne teksten viser også tydelige

dialektpreg: «Førr æ tenkte at det kanskje var greit å ha med litt lettere klea en det vi bruke heime i nordnorge på sommarn» (Vangnes, 2019, s. 100). Denne teksten er i likhet med forrige tekst tydelig dialekt nær, men den har flere ord der det normerte skriftspråket har overstyrret det ortofone, som for eksempel ord som har en endingskonsonant som sannsynligvis ikke uttales i talespråket til personen. I eksemplet ovenfor er det ordene *det*, *var* og *med*.

Den siste tekstprøven er lite ortofon med noen emblematiske dialektmarkører. Det er en tekst som er skrevet i 2017 av en voksen mann i et kommentarfelt på Facebook. Den omhandler bompenger i Tromsø: «Når æ hører og leser hva de forskjellige folkevalgte er i stand til å uttrykke og mene noe om, så *si* det *mæ* at dem ikke helt har peiling [...]» (Vangnes, 2019, s. 101). Den totale teksten er på 71 ord, og det er kun seks ord som bryter med standardortografien. I eksemplet over er det ordene *æ*, *si* og *mæ*. Alle disse tre tekstene kan bli oppfatta som dialekttekster, selv om de har varierende grad av dialektinnslag. I kapittel 5 vil jeg diskutere graden av ortofoni i mitt eget datamateriale nærmere.

Forholdet mellom tale og skrift er altså flytende. Det er flere studier som tar for seg både tale- og skriftspråksdata, og ser på sammenhengen mellom den muntlige og skriftlige diskursen. I Marit Irene Andreassen sin masteroppgave fra 2023 undersøker hun palatalitet hos ungdommer i Vest-Lofoten (Andreassen, 2023). Hun har samlet inn data fra 29 ungdommer fra området. Deltakerne svarte først på et spørreskjema for at forskeren skulle få informasjon om bakgrunnen deres. Deretter fikk deltakerne en muntlig gjenfortellingsoppgave, hvor de skulle forklare hva de så på to tegneserier. 26 av disse deltakerne fikk i oppgave å skrive ned det de så i tegneseriene på dialekt. I tillegg ble 10 av deltakerne valgt ut til å være med på fire gruppeintervju og produsere en fiktiv tekstmelding hver. Til slutt avleverte 9 av disse 10 deltakerne til sammen 34 private, autentiske meldinger (Andreassen, 2023, s. 15). I denne studien er det altså et sammensatt datamateriale av muntlige og skriftlige data for å få oversikt over forekomsten av palatalitet i tale og talemålsnær skriving.

Et av resultatene i Andreassens (2023) oppgave var at elevene markerte palatalitet i skrift som et utslag av metoden hun brukte. I den delen av datainnsamlingen hvor ungdommene skulle skrive fiktive meldinger til venner, ser man at noen av deltakerne markerer palatalitet. Samtidig markerer ingen av deltakerne palatalitet i den ekte og «autentiske» skrivesituasjonen, hvor de skulle donere egne meldinger. Andreassen tolker dette blant annet som en tilpasning til forventede mottakere, siden dette er en studie som ser på palatalitet (Andreassen, 2023, s. 48). Hun ser altså en overrapportering av palatalitet i de fiktive meldingene, noe som enten kan

forklares av at deltakerne prøver å bevege seg mot et språkideologisk ideal, eller at de prøver å skrive på en måte som speiler hvordan en fra Lofoten snakker (Andreassen, 2023, s. 52). At deltakerne ikke markerer palatalitet i skrift, betyr ikke at de ikke markerer palatalitet i tale, og tilstedeværelsen av trekket i skrift, betyr heller ikke at de har det i tale. Dette kan teoretisk relateres til tale- og skriftspråksnormene deltakerne i dette prosjektet følger i sin digitale, talemålsnære skriving (se delkapittel 3.1 og 3.2). Hvordan man skriver og hvordan man snakker er altså ikke nødt til å speile hverandre.

I sammenheng med autentiske og konstruerte data, kan jeg trekke fram artikkelen *joina du kino imårgå? Ungdommars dialektskriving på sosiale medium* av Unn Røynealand og Øystein A. Vangsnes (2020). Her diskuterer forskerne noen av resultatene fra undersøkelsen *Multilektale praksiser på sosiale medium*, hvor de ser på ungdommers skrivepraksis (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 358; se også delkapittel 4.1). I dette prosjektet har 1532 ungdommer blant annet konstruert fire forskjellige fiktive meldinger: en kinoinvitasjon, en melding til læreren sin om at de hadde blitt syk, en oppdatering på et sosialt medium om at de har fått et nytt kjæledyr og en presentasjon av seg selv på et diskusjonsforum (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 361). I disse korte konstruerte tekstene viser deltakerne tydelige forskjeller mellom formell og uformell skriving. Selv om de skriver i tenkte situasjoner, viser det store variasjonsmønstre (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 384). I prosjektet mitt analyserer jeg innsamlede, autentiske skjermbildedata (se delkapittel 4.1), i motsetning til Røynealand og Vangsnes (2020) i dette prosjektet. Alle skjermbildene i mitt prosjekt er fra sosiale digitale skrivekontekster og representerer kun uformelle sammenhenger.

Å kodeveksle mellom ulike varieteter er vanlig i digital skriving, enten mellom ulike dialekter eller mellom ulike språk. Vilde Kvammen (2014) undersøker i sin masteroppgave *Kodeveksling i nettkommunikasjon: en studie av samisktalende nordmenns lingvistiske praksiser på internett* hvordan to samisktalende nordmenn veksler mellom norsk og samisk i digitale samtaler. Datamaterialet består av 30 innlegg fra Facebook som er skrevet av de to deltakerne på både norsk og samisk (Kvammen, 2014, s. 43). Kodevekslingsperspektivet står sterkt i denne oppgaven på bakgrunn av de lingvistiske valgene disse språkbrukerne står ovenfor i digital skriving. Kvammen undersøker spesielt hvordan språkvalg kan benyttes for å uttrykke etnisk tilhørighet, og for å skape avstand eller nærhet til enkelte grupper (Kvammen, 2014, s. 11). Hun finner blant annet ut at kodevalget på individnivå påvirkes av tema og en inkluderings- eller ekskluderingsstrategi. På trådnivå vises det at deltakerne imøtekommer samtalepartnerens valg av kode, i tillegg til at kommunikasjonen på trådnivå har en mer muntlig form, med flere

spontane innskudd fra ulike språk (Kvammen, 2014, s. 91–92). Jeg kommer tilbake til kodevekslingsbegrepet i teorikapittelet (delkapittel 3.5).

2.2 Tidligere forskning: metodiske perspektiver

Å kategorisere datamateriale som omhandler talemålsnært skriftspråk kan være en utfordring. Det er etter hvert mange studier som ser på talemålsnær skriving, noe som viser at det er mange måter å løse dette på. Noen kategoriserer dialekttrekk på ordnivå (for eksempel Lande, 2017), mens andre kategoriserer materialet sitt på et høyere nivå, som for eksempel dialektinnlegg, dialektytringer og dialektmeldinger (for eksempel Evjen, 2011; Bakkevoll, 2019; Strand, 2018). Andre studier har en kombinasjon (for eksempel Mølstad, 2023). Hvilken analyseenhet som er mest hensiktsmessig, avhenger av hva som er best for å diskutere problemstillingen og for å få mest ut av empirien. Jeg vil på bakgrunn av dette vie en del plass til tidligere forskning som bruker en form for dialektkategori.

I Thor Magnus Lande (2017) sin masteroppgave *«My kjedelige grenå i OL ass»: Stilistisk variasjon i en gruppechat på Facebook*, tar han et dypdykk i CMC-språket og dets sammenheng med språkpraksiser utenfor internett. Lande tar i denne oppgaven for seg deltakernes registrerte språkbruk, i motsetning til Rotevatn (2014) som undersøker rapportert språkbruk. Han tar utgangspunkt i 4945 meldinger fra en gruppechat mellom ni mannlige deltakere i tjueårene hvor han selv er medlem, og undersøker problemstillingene: *Hva karakteriserer samtalestilen i praksisfellesskapet av unge menn som denne gruppechatten på Facebook utgjør, og hvordan bygger denne samtalestilen opp under gruppechattens sosiale funksjon?* Den metodiske tilnærmingen til prosjektet har både kvantitative og kvalitative aspekter. Studien er kvantitativ fordi kategorier i skjerm bildedatamaterialet (som for eksempel bruk av liten/stor forbokstav i egennavn, emoji'er og ortografisk ekspressivitet, jf. Lande, 2017, s. 28) blir telt og målt, og kvalitativ fordi dataene blir fortolket basert på Landes kunnskap om de ulike deltakerne i studien, og om kommunikasjonskonteksten, for å finne forklaringer på hvorfor deltakerne bruker de stilistiske ressursene de gjør.

Stilistiske trekk i denne studien handler om ortografiske avvik som gjør språket mer talemålsnært, som for eksempel den dialektale varianten *e* i stedet for *er*. I dette prosjektet finner Lande ut at det er veldig variert språkbruk i gruppechatten, og at deltakerne både aktivt går inn for å uttrykke seg økonomisk gjennom ordforkortelser (*sek* for sekunder), emoji'er (😊) og diskursellipser ([...][det er] sol og kanskje [vi kan] bade), men at de også bruker stilistisk variasjon for å uttrykke ekspressivitet. I studien til Lande (2017) er det noen få eksempler på

metaspråklige kommentarer mellom deltakerne, men det er stort sett humoristiske bemerkninger angående språkbruken til enkelte deltakere som ikke kan anses som seriøse, noe som tyder på at deltakerne beveger seg i et veldig liberalt normfelt.

I likhet med Landes (2017) datamateriale har jeg både kvantitative og kvalitative aspekter i min behandling av data. Kategoriseringa jeg bruker til å analysere meldingsmaterialet mitt er sterkt inspirert av de Lande bruker til å studere meldingene i gruppechatten (se delkapittel 4.4.1). For å få en mer helhetlig forståelse for hvordan deltakerne i min studie skriver, har jeg altså inkludert flere kategorier enn kun standardspråklige trekk og dialekttrekk. Dette vil jeg komme tilbake til og utdype i delkapittel 4.4 om analysemetode.

I Amalie Mølstad (2023) sin masteroppgave *Normmangfold på sosiale medier – en studie av digital sosial skriving blant ungdomsskoleelever i en kommune på Vestlandet* undersøker hun hva som kjennetegner sosial skriving blant en gruppe ungdomsskoleelever, og observerer generelt hvordan denne gruppen skriver til hverandre på fritiden. Oppgaven inngår i forskningsprosjektet *Multilektal skrivekunne i opplæringa* (MultiLit)¹. Datamaterialet består av skjermbilder av 1024 meldinger fra Snapchat og SMS mellom ungdomsskoleelever på samme klassetrinn. På bakgrunn av dette datamaterialet undersøker hun problemstillingen: *Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen til et ungdomsskoletrinn fra Vestlandet?* ved hjelp av forskningsspørsmålene: Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen på ordnivå? Hva kjennetegner den digitale sosiale skrivingen på meldingsnivå? Hvilke ulike språkbrukerprofiler finnes blant deltakerne, og hvordan er disse profilene beskrivende for ulike typer språkstiler blant gruppen? (Mølstad, 2023, s. 8)

Mølstad (2023) forklarer i avhandlingen at deler av analysen kan forstås som kvantitativ, på bakgrunn av at hun blant annet har regnet fram prosenter for å finne variasjonsmønster i datamaterialet. Hun poengterer likevel at studien i hovedsak er kvalitativ fordi det er ord og meldinger som har blitt nøye gjennomgått og kategorisert (Mølstad, 2023, s. 28). Hun har altså både en kvalitativ og en kvantitativ tilnærming til prosjektet sitt, i likhet med Lande (2017). Analysen har med utgangspunkt i de nevnte forskningsspørsmålene blitt gjort på tre ulike nivåer: på ordnivå, meldingsnivå og til slutt en typologisering og fordeling av deltakerne i ulike språkbrukerprofiler. I studien fant Mølstad ut at på ordnivå skriver elevene i studien med ulike

---

¹ Link til nettside for forskningsprosjektet: <https://www.hvl.no/prosjekt/2493121/>

koder, noe som gjør at språkbruken blir variert. Det er med andre ord veldig vanlig i utvalget å skrive ord på dialekt, men de talemålsnære ordformene kan også skrives normert. For eksempel skriver noen deltakere preposisjonen *te* i stedet for *til*, men likevel er den normerte ordformen den mest dominerende (Mølstad, 2023, s. 64). Det tyder altså på at det finnes flere normer som virker parallelt.

På meldingsnivå viser studien at de fleste i dette utvalget har nynorsk som basespråk, men at de ved digital sosial skriving føyer inn dialektord i dette språket, noe som kan relateres til kodevekslingsteori (se delkapittel 3.5 om kodeveksling). En del av elevene kan også veksle mellom nynorsk, talemålsnære ordformer og bokmål innad i meldingene. I analysen av deltakerne deler Mølstad dem inn i fem ulike språkbrugerprofiler med ulike språklige stiler, fra de som skriver helt standardnært, til de som bruker talemålsnære trekk i opp mot 50 % av ordene de skriver. Skriftkulturen blant disse ungdomsskoleelevene har altså et stort normmangfold som har blitt utviklet over tid etter langvarig kommunikasjon dem imellom.

I kategoriseringa av datamaterialet i mitt eget prosjekt, har jeg til dels latt meg inspirere av Mølstad (2023). Da Mølstad skulle lage kategorier for dataene sine, endret hun etter hvert kategorien *dialekttrekk* til *digital sosial skriving*. Dette var fordi hun ikke synes dialekttrekk-kategorien er dekkende nok. *Digital sosial skriving* består i hennes prosjekt av tre dimensjoner: *mundlighet*, *økonomisering* og *kompensasjon*. Mundlighetsdimensjonen består her av de ordene som viker fra bokmål og nynorsk, og som reflekterer det lokale talemålet i kommunen deltakerne er fra (Mølstad, 2023, s. 34). I arbeidet med skjermbilledataene i mitt masterprosjekt, har jeg laget en kategori som heter *dialekttrekk*. Denne kan sammenlignes med underkategorien Mølstad kaller for *mundlighetsdimensjon*. De trekkene som går under kategorien *dialekttrekk* i mitt prosjekt, viker også fra standardortografi og representerer det talemålsmoduset deltakeren er i. Dette vil utdypes mer i delkapittel 4.4.1 om koding og kategorisering.

I masteroppgaven til Liv Ragnhild Evjen (2011), hvor hun undersøker dialekt i skriftspråket i debattinnlegg på tre norske nettsteder, bruker hun fire kriterier for å kategorisere et innlegg som et *dialektinnlegg*. Innlegget skal først og fremst inneholde språk som viker fra de fastsatte skriftnormalene, avvikene skal være dialektale, det må være mer enn ett avvik i innlegget og avvikene skal være morfologiske eller fonologiske (Evjen, 2011, s. 44). Hun regner ikke syntaktiske avvik fra skriftnormalene automatisk som dialekttrekk (Evjen, 2011, s. 42–43).

Geir Heggås Bakkevoll (2019) har skrevet en masteroppgave om politisk CMC i Facebook-gruppa «Nordnorsk debatt», hvor han undersøker språkbruken i politisk kommunikasjon på nett (Bakkevoll, 2019, s. 1). Bakkevoll har en kategori som kalles for *dialektytringer*, som i likhet med tilsvarende kategori hos Evjen (2011) og Mølstad (2023) omfatter ytringer med avvik fra standardortografi som ligner talemål, og at avvikene er morfologiske eller fonologiske. Det som skiller seg fra Evjens definisjon, er at Bakkevoll ikke har et krav om minst to dialekttrekk for at det skal gjelde som en dialektytring, på grunn av at Facebook ofte har enda kortere ytringer enn debattinnleggene i Evjens studie (Bakkevoll, 2019, s. 31).

I Solveig Elise Strand sin masteroppgave fra 2018 undersøker hun hva som kjennetegner skrivingen til fire unge mennesker fra Trondheim på Messenger. Hun har et sammensatt datamateriale av skriftlige «samtaler» og intervjumateriale fra de fire deltakerne i prosjektet. Forskningsdesignet har med andre ord veldig store likheter med mitt eget prosjekt. Ved kategoriseringa av samtalene deler hun meldingene opp i bokmål og «trondheimsk dialekt». Hun argumenterer i likhet med Mølstad (2023) for at en melding må inneholde minst ett morfologisk eller fonologisk trekk som er dialektalt motivert, for å kunne kategoriseres som *dialektmelding* (Strand, 2018, s. 25). Hun presenterer også tre hovedmarkører for «trondheimsk dialekt» i skrift: pronomen, spørreord og apokope. Dialekttrekk generelt er nødvendigvis forskjellige fra dialekt til dialekt. I mitt masterprosjekt har jeg ingen deltakere som snakker eller skriver trøndersk, noe som betyr at jeg vil ha noen andre markører for dialekt i mitt prosjekt (se delkapittel 4.4.1 om koding og kategorisering av skjermbilder). Studiene som er nevnt i dette delkapittelet (Lande, 2017; Mølstad, 2023; Evjen, 2011; Bakkevoll, 2019; Strand, 2018) belyser alle hvordan kategorisering av dialekt kan gjøres. Jeg vil utdype hvilke kriterier jeg har for kategorien *dialekttrekk* i mitt eget materiale i delkapittel 4.4.1.

3 Teori²

I teorikapittelet gjør jeg rede for sentrale teoretiske begreper og perspektiver som jeg benytter i dette prosjektet. Jeg starter med å se på hva som kjennetegner *digital skriving* (delkapittel 3.1). For å undersøke bidialektales skriftspråkspraksis, og se på sammenhengen det har med talespråket, er det naturlig at man også ser på hvilke *muntlige og skriftlige språknormer* vi har (delkapittel 3.2). Jeg gjør også rede for og problematiserer *bidialektisme* som begrep (delkapittel 3.3). I sammenheng med reaksjoner de bidialektale språkbrukerne får på sitt språk, vil jeg diskutere relevante språkideologier (delkapittel 3.4). I tillegg presenterer og aktualiserer jeg fenomenet *kodeveksling* (delkapittel 3.5), før jeg til slutt tar for meg *akkomodasjon og tilpasning* (3.6). Underveis i teorikapittelet framhever jeg relevansen av de ulike teoretiske perspektivene for å kunne analysere egen empiri og besvare forskningsspørsmålene og problemstillingen.

3.1 Digital skriving

Hårstad (2021) skriver om ulike kjennetegn ved sosial digital språkbruk, hvor han med henvisning til Androutsopoulos (2011a) løfter fram fire prototypiske karakteristikk: Det første punktet handler om at denne typen skriving er «*folkemålspraksiser*» som delvis beveger seg vekk fra standardnormene som vi er kjent med fra skolen. Språkbruken er for det andre også preget av å være mer *mellompersonlig og relasjonsfokusert* i stedet for å være temaorientert. Det tredje kjennetegnet er at det også ofte er snakk om *spontane og uplanlagte* samtaler. I tillegg kjennetegnes digital sosial skriving for det fjerde av at det er en underliggende forventning om at *samtalen vil fortsette* (Androutsopoulos, 2011a, parafasert i Hårstad, 2021, s. 29).

I kapittel 7 i boka *Blikk for språk* diskuterer Hårstad et al. (2021) at det er grunn til å reflektere over om det er mulig å «snakkeskrive», som Rotevatn (2014) introduserer i sin masteroppgave (se delkapittel 2.1). De argumenterer for at skrift er skrift uansett om det bærer et muntlig preg eller er skrevet som normert språk. Selv om det kan virke passende å omtale «muntlig» språk som en hybrid mellom det muntlige og skriftlige, er det altså grunn til å diskutere om det faktisk

---

² Dette kapittelet inneholder stoff fra to semesteroppgaver jeg har skrevet på masteremner tidligere i utdanningen: NOR-3015 Forskingstema i nordisk språkvitenskap og NOR-3016 Språkvitenskapelig teori og metode.

er det det er. Likevel er det helt sikkert at muntlige kjennetegn som det uformelle, uplanlagte og personlige, har trengt inn i skriftspråksdimensjonen og rokket ved det vi ser på som idealtypisk skriftlighet (Hårstad et al., 2021, s. 139). Dette ser man også i empirien i denne studien gjennom deltakernes bruk av for eksempel talemålsnær ortografi, slang og emojier (se for eksempel delkapittel 5.1.2.2 om analyse av skjermbilder fra samtaler med Julie i østlandskmodus).

Det er altså mange ulike skriftspråksnormer i digital skriving, avhengig av situasjon, mottaker og plattform, noe jeg vil utdype i delkapittel 3.2. For å se på særtrekk rundt «muntlighet» i tekstsammenheng, kan man skille mellom begrepene *konseptuell muntlighet* og *konseptuell skriftlighet*. Dette er begreper utviklet av de tyske tekstforskerne Koch og Oesterreicher (1990 referert til i Hårstad et al., 2021, s. 138). Koch og Oesterreicher skiller da mellom *egentlig* muntlighet/skriftlighet, i sin bokstavelige forstand, og *konseptuell* muntlighet/skriftlighet. De konseptuelle begrepene handler altså om forestillinger eller idéer om skriftlig språkpraksis. *Konseptuell muntlighet* forbindes med nærhet, hvor den som skriver har en kjent relasjon til mottakeren. Man skriver ofte privat, og det er høy grad av emosjonalitet og dialogisk stil. Den bærer også preg av spontanitet med tanke på både form og temavalg for samtalen. *Konseptuell skriftlighet* derimot er generelt en oppfattet motsetning til det første begrepet. Det er altså en mer offentlig eller formell type kommunikasjon hvor forholdet mellom deltakerne har en større grad av avstand. Det er lav grad av emosjonalitet, en mer monologisk form, og kommunikasjonen er mer bundet og planlagt med tanke på form og tema (Koch & Oesterreicher, 1990, i Hårstad et al., 2021, s. 138–139).

I datamaterialet i mitt masterprosjekt som omhandler skjermbilder av samtaler mellom deltakerne og tredjepersoner, er stort sett relasjonen mellom samtalepartnerne relativt nær og bærer preg av spontanitet og en dialogisk stil. All den registrerte språkbruken i datamaterialet bærer altså preg av såkalt *konseptuell muntlighet*. I intervjumaterialet i masterprosjektet nevner derimot deltakerne at de begge skiller mellom formell og uformell skriving, og at de derfor bruker ulike skriftspråksnormer i ulike sammenhenger. Når de samtaler med mottakere som ikke står dem så nær, som for eksempel i jobbsammenheng, tar de i større grad i bruk *konseptuell skriftlighet*. Dette begrepsparet er nyttig i diskusjonen av digital skriving og normpluralisering med tanke på muntlighet i skrift i dette masterprosjektet, og jeg diskuterer tale- og skriftspråksnormer nærmere i fortsettelsen.

3.2 Tale- og skriftspråksnormer

Vi regulerer språkbruken vår i ulike situasjoner på grunn av *internaliserte normer*, altså ikke-vedtatte regler som gjør at vi prøver å snakke eller skrive på en måte som går overens med omgivelsene våre (Mæhlum, 2008a, s. 90–91). Språket påvirkes også av *vedtatte normer* som er formalisert av en offentlig instans. Disse normene kan i hovedsak knyttes til de norske skriftspråkene siden vi på norsk ikke har et vedtatt normert standardtalemål. Det må også nevnes at internaliserte og vedtatte normer går hånd i hånd. De internaliserte normene påvirker og styrer de vedtatte normene, og de vedtatte normene påvirker igjen de internaliserte normene. Normdannelse ligger også i den sosiale orienteringen til individene. Dette er en kontinuerlig prosess av observasjon, tolkning og handling, hvor alle er en del av en «normerings sirkel» (Sandøy, 2008, s. 175). Man leverer sin egen språkbruk som blir observert av andre i samfunnet, som også leverer sin egen språkbruk og blir observert av andre igjen (Sandøy, 2008, s. 174–175).

Det er viktig å presisere forskjellen på skriftspråksnormer og talespråksnormer. I skrift er det tradisjonelt sett fastere normer enn det er i talespråket. I skolen lærer vi å skrive standardspråk, altså normert bokmål og nynorsk. Likevel ser vi, som nevnt innledningsvis, en økende normpluralisering i det skriftspråklige domenet, og da spesielt i digital skriving (Hårstad, 2021, s. 35). I oppblomstringen av sosiale medier har det altså oppstått nye skriftspråksnormer ved siden av rettskrivingsnormene. Selv om det har oppstått flere godtatte måter å skrive på, betyr ikke det at det ikke finnes regler for hva som er lov og ikke (Stæhr, 2015, s. 154). Det eksisterer flere normer parallelt i skrift, som språkbrukeren må orientere seg mellom avhengig av samtalesituasjon (Hårstad, 2021, s. 36). Dersom en språkbruker ikke følger disse normene, kan språket bli slått ned på i form av kommentarer eller andre typer reaksjoner.

Når det gjelder muntlig dialektbruk var det også tidligere en større enighet rundt hvilke trekk lokale dialekter skulle inneholde, i motsetning til i dag hvor det er mer varierende oppfatninger rundt dette (Mæhlum, 2008a, s. 94). Det er viktig å påpeke at dette gjelder lokale meninger og internaliserte normer om talemål, og at vi i Norge som nevnt ikke har et vedtatt standardtalemål. I dag står ikke den tradisjonelle dialektnormen like sterkt som tidligere, og det er dermed mer aksept rundt det å ha større dialektintern variasjon, selv om de fleste har en formening om hvordan dialekten egentlig skal være (Mæhlum, 2008a, s. 94). Likevel kan avvik fra dialektnormene bli sett på som «støy», og dermed bli kommentert eller slått ned på. Både muntlig og skriftlig har vi altså en tradisjon for å lete etter det som er «korrekt» språkbruk

(Sandøy, 2008, s. 173). At man kan få reaksjoner på hvordan man snakker eller skriver, handler om språkideologier og grenseoverskridende språkbruk, som jeg vil utdype mer i delkapittel 3.4.

Skriftspråket har tradisjonelt vært mye mer oppvurdert enn det talte språket. Talespråk og skriftspråk har derfor et hierarkisk forhold. Det er mange grunner til at skriftdimensjonen har hatt en høyere status, blant annet at det er forbundet med prestisje, autoritet og eksklusivitet. Den viktigste grunnen er likevel at skrift forbindes med en forestilling om *korrekthet* (Hårstad, 2023, s. 196). I masterprosjektet mitt ser jeg på de to bidialektale deltakernes skriftlige kommunikasjon. Datamaterialet som viser den registrerte skriftspråkbruken deres, er som nevnt fra skjermbilder av samtaler de har hatt på sosiale medier (Messenger) og SMS. Flere av disse samtalene er skrevet med innslag som viker fra standardskriftspråkene. De følger altså en annen type normsett enn bare de offisielt vedtatte. Dette er interessant med tanke på både normer og akkomodasjon til situasjon og samtalepartnere (se delkapittel 3.6), og er noe jeg kommer til å se nærmere på i kapittel 5 om analyse.

At språk ikke blir kommentert så lenge meningsinnholdet blir ivaretatt, kan knyttes til begrepet *metapragmatisk normativitet* (Hårstad, 2020, s. 146–147). Det er altså arenaen det snakkes på og mottakerne som bestemmer hva som er korrekt og ikke korrekt språkbruk. Det er en del metaspråklig materiale i intervjuempirien. Begge deltakerne reflekterer både over hvordan de selv snakker og skriver, og over hvordan andre reagerer på deres språkpraksis, noe jeg vil se nærmere på i delkapittel 5.2 om analyse av skjermbildedataene.

Stæhr (2015, s. 156) skriver at det finnes ulike nivåer av skriftspråklig normativitet. På det første nivået finner vi normer som er mulig å observere, og finne mønster gjennom den språklige oppførselen. På det andre nivået finnes normer som er normale for en gruppe, som for eksempel såkalte *vennegruppenormer*. På det tredje nivået er den normative standarden som all annen skriving måles opp mot, altså *standardortografien*. Stæhr mener at normene i digital skriving er *polysentrisk organisert*, som vil si at det han kaller hverdagsskriftsspråket er fullt av språklig variasjon, og at språkbrukere hele tiden kan orientere seg mot ulike språklige og sosiale normer etter ulike grupper eller «normsentre» (Stæhr, 2015, s. 156). Også i denne oppgaven er det interessant å undersøke dette med formell og uformell skriving i sammenheng med skriftspråklig normativitet.

3.3 Bidialektisme

Ifølge Rikke van Ommeren (2016) kan definisjoner av flerspråklighet også være anvendelig i definisjoner av bidialektisme. Man kan dele inn definisjonene i tre kategorier: *kompetansebaserte*, *funksjonsbaserte* og *holdningsbaserte* definisjoner (Skutnabb-Kangas, 1981 i van Ommeren, 2016, s. 39). Den *kompetansebaserte definisjonen* handler om at man må være på et gitt kunnskapsnivå innenfor to språk for å kunne kalles for tospråklig. I bidialektales tilfelle vil det da si at man må snakke begge dialektene på et visst nivå for å kunne kalles bidialektal. Hvor høy kompetanse man må ha i de ulike språkene, vurderes ulikt fra forsker til forsker (van Ommeren, 2016, s. 36). Den *funksjonsbaserte definisjonen* handler om at det er måten de ulike språkene blir brukt på som definerer om man er flerspråklig eller ikke. Det handler om språkbruk og hvor godt man gjør seg forstått i større grad enn hvor god kompetanse man har i språket (van Ommeren, 2016, s. 37–38). Ved den *holdningsbaserte definisjonen* er det hvordan du selv og omgivelsene rundt oppfatter deg, som avgjør om du er flerspråklig eller ikke. Dersom du selv mener du er flerspråklig, så er du flerspråklig (van Ommeren, 2016, s. 38).

Å veksle mellom to eller flere ulike språklige koder i skriftlig språk er ikke noe som er forbeholdt de flerspråklige eller bidialektale. Som jeg presenterte i delkapittel 3.1 om digital skriving, er det etter hvert på ingen måte unormalt å for eksempel veksle mellom å skrive på standardspråk og dialekt i ulike sammenhenger. Man bytter mellom konseptuell muntlighet og konseptuell skriftlighet etter hva som er mest passende (Koch & Oesterreicher, 1990 i Hårstad et al., 2021, s. 138–139; se også delkapittel 3.1). Men hvordan kan man da definere skriftlig bidialektalitet? Det som er unikt ved muntlig bidialektisme er at man veksler mellom to ulike dialekter. I skrift vil det da være tre ulike språklige koder som veksles mellom: to dialekter og et standardspråk.

Det blir mer og mer vanlig at unge vokser opp i en familie som snakker én dialekt, og et lokalmiljø som snakker en annen. Slike situasjoner med kryssende dialektnormer kan skape stor normkonflikt for barnet, og ender ofte med at vedkommende snakker slik som lokalmiljøet på grunn av jevnaldergruppen. Likevel hender det at barn tilpasser seg på en annen måte og får et «utespråk» og et «hjemmespråk» (Mæhlum, 2008a, s. 100). Dette kan være en påvirkende faktor bak hvordan man blir bidialektal. Deltakeren Julie har erfart dette i barndommen, noe jeg vil diskutere videre i delkapittel 5.2 om analysen av intervjudataene.

3.4 Språkideologier i møte med «knot» og bidialektisme³

I den overordnede samtalen om bidialektisme og det folkelingvistiske begrepet «knot» vil det være naturlig å nevne *språkideologier*. Denne mekanismen handler om ulike syn på språk og kulturelle eller sosiale forhold. Det er altså forestillinger om språk på et overordnet nivå, mens *språkholdninger* kan forstås som mer konkrete uttrykk underordnet språkideologiene (Hårstad et al., 2021, s. 45). De bidialektale deltakerne i dette prosjektet har begge opplevd å få kommentarer på at de bytter mellom flere dialekter. For å diskutere omgivelsenes reaksjoner på språkbrukernes dialektpraksis er det naturlig å se på koblingen mellom språk og makt, noe som er en bærebjelke i sosiokulturell språkvitenskap (Hårstad et al., 2021, s. 36). I forbindelse med negative kommentarer er man også nødt til å presentere hvordan språk og avmakt henger sammen (Hårstad et al., 2021, s. 46).

Norge er et land med tilsynelatende høy toleranse for språklig variasjon, men likevel er det noen fenomener, som for eksempel bidialektisme og «knot», som skaper negative reaksjoner hos mange (Hårstad et al., 2021, s. 14–15). «Knot» er ikke et faglig, men et folkelingvistisk begrep. En av de mest vanlige betydningene til termen er at det handler om å tilegne seg et språk som andre oppfatter som urettmessig. Ifølge omgivelsene bruker man som «knoter» altså koder som ikke passer den posisjonen man har som språkbruker, og dette sier noe om språkbrukeren som person (Mæhlum, 2011, s. 8). «Knot» og bidialektisme ligger tett opp mot hverandre språkideologisk sett. Generelt kan «knot» altså omtales som språklig atferd som framstår som markert når det gjelder språklig tilpasning (Hårstad et al., 2021, s. 87). På folkemunne vil da bidialektisme kunne omtales som «knot».

Ifølge Bull (2009) kan det brede dialektmangfoldet i Norge rangeres i et dialekthierarki. Det er ikke en offisiell forståelse av hvilken dialekt som er på toppen og på bunnen, men Bull argumenterer for at vi finner «knoterne», og da altså de bidialektale, på bunnen av det norske dialekthierarkiet (Bull, 2009, s. 55). «Knot» er et negativt ladet begrep som illustrerer språkbrukere som faller mellom to stoler i møte med et språkidealisert samfunn. Å avvise noen språkbrukere som inautentiske fordi de ikke snakker «ren nok» dialekt, forsterker at de havner i «mellomposisjoner» (van Ommeren, 2016, s. 49). Bidialektalitet er altså en type grenseoverskridende språkbruk som omgivelsene ofte reagerer på, på grunn av internaliserte

---

³ Dette delkapittelet bygger på deler av en semesteroppgave jeg har skrevet tidligere i utdanningen i et masteremne om sociolingvistik, NOR-3032.

normer og språkideologier, som for eksempel tolkningen av det norske språksamfunnet som grunnleggende språkpuristisk. Dette er interessant å utforske i sammenheng med hvordan omgivelsene til deltakerne i prosjektet mitt reagerer på deres muntlige og skriftlige språkpraksis (se delkapittel 6.2.1).

Det norske språksamfunnet har altså en forventning om *autentisk* språkbruk. Dette kan kobles til en forventning om språklig ekthet og originalitet, i tillegg til lite påvirkning fra andre dialekter eller språk. Dialekter skal altså helst være minst mulig «besudlet» (Hårstad et al., 2021, s. 86). Ifølge van Ommeren (2016) har språkforskere bidratt til å konstruere forestillingen om den autentiske språkbrukeren gjennom å behandle noen informanter som ideelle språkbrukere i forskningssammenheng. Disse språkbrukerne er typisk lite «besmittet» av omverdenen og er mest mulig lik språkbrukerne som har vært før dem. Det er altså tradisjonelt en forventning både fra folk og fra språkvitenskapen om at språket skal være autentisk i motsetning til inautentisk og dermed «falskt» (van Ommeren, 2016, s. 351–352).

Språklig autentisitet kan også knyttes til autoritet. Woolard (2016 i Røyneland og Vangsnes, 2020, s. 364) forklarer at språklig autoritet ligger i hvor anonym eller autentisk en språklig varietet er. Dialekt blir ofte knyttet til det nære, lokale og autentiske, samtidig som standardspråk ses på som mer nøytralt og anonymt, og derfor får en større autoritet. Dialekt representerer derfor stemmen «from somewhere», mens standardspråk blir stemmen «from nowhere» (Woolard, 2016 i Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 364). Autentisitetskravet vil bli utforsket i sammenheng med de to deltakernes bidialektalitet i kapittel 5 om analyse og kapittel 6 om diskusjon.

3.5 Kodeveksling

Når man kan snakke to eller flere språk eller dialekter, bruker man som regel de ulike kodene i ulike sammenhenger og til ulike formål (Bell, 1984, s. 145). En term man bruker om vekslingen mellom språk eller dialekter, kalles for *kodeveksling*. Vekslinga kan skje både på ord- og setningsnivå (Sunde, 2016, s. 146). Vi skal etter hvert se at deltakerne i masterprosjektet mitt veksler mellom to ulike dialekter i tale, mens de i skrift veksler mellom to ulike dialekter og

bokmål som standardspråk, i tillegg til innslag fra engelsk i form av slang og språklige lån⁴. I skrift er det veldig tydelig at de holder seg til en *dialektmodus* per samtale de har med andre. *Dialekt-* eller *språkmodus* handler om i hvor stor grad de to språkene, eller dialektene, er aktivert kognitivt på et gitt tidspunkt. Enten kan tospråklige være i en enspråklig modus, hvor de snakker og lytter til enspråklige og kun har ett av sine egne språk aktivert, eller så kan de være i en tospråklig modus hvor begge språkene er aktivert (Grosjean, 2001 i Svendsen, 2021, s. 78). Bidialektale kan veksle mellom to ulike språklige koder i samme kontekst i møte med samtalepartnere som snakker ulikt. Et eksempel er deltakeren Ingrid i dette prosjektet, som har opplevd å bytte språklig kode rundt middagsbordet hjemme, hvor moren snakket nordnorsk og stefaren snakket sandnesdialekt (se delkapittel 5.2.1.3). I skrift er det ofte kun en mottaker, noe som gjør at det som regel kun er en kode som er aktivert om gangen. Det er viktig å nevne at også de som snakker én dialekt gjerne kodeveksler i skrift. Det er vanlig å veksle mellom for eksempel standardspråk og dialektskriving, i for eksempel offentlige og private sammenhenger (Vangsnes, 2019, s. 102).

I intervjumaterialet til dette prosjektet kommer det fram at begge de bidialektale deltakerne bytter dialekt etter hvem de snakker med. Dette gjøres både muntlig og skriftlig, og kan knyttes til begrepet *adressatspesifikk kodeveksling* som handler om at man nettopp bytter kode etter hvem man vil henvende seg til (Gumperz, 1982 i Kvammen, 2014, s. 31). I tillegg til mottakeren har tilpasning av språkstil sammenheng med hvilke temaer eller kontekster vi assosierer med dem, altså *audience design* (Bell, 1984). Dette vil jeg utdype mer i neste delkapittel 3.6 om akkomodasjon og tilpasning.

I motsetning til kodevekslingsperspektivet ser man gjennom et transspråkingsperspektiv ikke på to- eller flerspråklige som at de veksler mellom ulike språklige koder. I stedet har alle språkbrukere et språklig repertoar som samfunnet har etablert som separate språk (García & Wei, 2021, s. 17–18). Transspråking handler om at man ikke ser på språk som et system av separate strukturer, men at vi alle er *språkere* og *språker* ved hjelp av alle de semiotiske ressursene vi har tilgang til (García & Wei, 2021, s. 27). Det er fullt mulig å undersøke bidialektale språkbrukere gjennom et transspråkingsperspektiv, ved å se på den totale språklige

---

⁴ Analytisk kan kodeveksling og språklige lån være vanskelige å skille fra hverandre, blant annet på grunn av at kodeveksling også kan bestå av enkeltord (Sunde, 2019, s. 35). Dette har ikke vært en utfordring i analysen av min empiri. Derfor vil ikke lånebegrepet utdypes ytterligere i dette kapittelet.

kompetansen deres. Gjennom et kodevekslingsperspektiv er derimot hovedfokuset på vekslingen mellom de ulike kodene. I dette prosjektet skal jeg kartlegge skriftspråkspraksisen til to bidialektale, og undersøke hva som påvirker denne praksisen. Med en slik type problemstilling vil det være vanskelig å ha et perspektiv på flerspråklighet og bidialektisme som at man benytter seg av alle språklige ressursene i sitt repertoar når man snakker. I tillegg har jeg fått inntrykk av at begge deltakerne ser på sine to dialekter som separate koder. Av strukturelle og praktiske grunner velger jeg altså å ikke bruke transspråkingsperspektivet i dette masterprosjektet.

3.6 Akkomodasjon og tilpasning

Adressatspesifikk kodeveksling handler om at man endrer språklig kode etter ulike adressater, altså mottakere (jf. Gumperz, 1982 i Kvammen, 2014, s. 31). Endringen av kode kan være både bevisst og ubevisst, og det finnes både sosiale og lingvistiske «triggere» som utløser kodeveksling. Et eksempel er at lyden av koden til mottakeren kan gjøre at andre deltakere i samme samtale snakker den samme koden (Kvammen, 2014, s. 33–34). I mitt masterprosjekt er det tydelig at mottakeren til deltakerne har noe å si for hvordan de skriver. Når man *skriftlig* tilpasser språket sitt etter hvem man snakker med, vil det ifølge Dorleijn og Nortier (2009, s. 127 i Kvammen, 2014, s. 34) være en større grad av bevissthet rundt hvordan man skriver. Dette gjelder spesielt for konseptuell muntlighet, eller «skrevet tale» som de selv forklarer det som. Dette understrekes i dette masterprosjektet av deltakeren Ingrid sin observasjon av egen språkpraksis, hvor hun synes det er vanskeligere å være bidialektal i skrift enn i tale fordi hun blir mer bevisst på hvordan hun uttrykker seg. Dette kommer fram i intervjudataene og vil diskuteres videre i delkapittel 5.2.

Adressatspesifikk kodeveksling kan kobles til begrepet *audience design* (Bell, 1984, s. 145) som også er en type akkomodasjon av språket. Dette begrepet handler om at man endrer hvordan man snakker etter hvem mottakeren er, men også etter hva som er tema for samtalen, og i hvilken kontekst samtalepartnerne er i. Det kan altså ha noe å si hvilken digital plattform skriftlige samtaler foregår for hvordan man skriver (Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 363). Bell (1984) skiller også mellom fire ulike typer mottakere i forbindelse med *audience design*: *addressee*, *auditor*, *overhearer* og *eavesdropper* (Bell, 1984, s. 159). En *addressee* er en kjent lytter som er godkjent og tiltalt av avsenderen. En *auditor* er en kjent og godtatt lytter som ikke blir tiltalt. En *overhearer* er en mottaker som er kjent, men som ikke er godtatt. Og en *eavesdropper* er en lytter som hverken er godtatt eller som avsenderen er klar over (Bell, 1984,

s. 159). Å variere talemåten etter hvem vi snakker med, kan også knyttes til begrepsparet *konvergens* og *divergens*. Man *konvergerer* ved å komme nærmere samtalepartnerens måte å snakke på, og *divergerer* ved å distansere seg fra mottakeren ved å opprettholde eller utvide språklige forskjeller (Mæhlum, 2008b, s. 112).

4 Metode⁵

I dette kapittelet tar jeg først for meg datagrunnlaget for dette prosjektet og begrunner de metodiske valgene jeg har tatt (delkapittel 4.1). Jeg presenterer deretter deltakerne i prosjektet, deres språkbakgrunn og hvordan jeg rekrutterte dem (delkapittel 4.2). Deretter beskriver jeg forarbeidet og hvordan datainnsamlingen foregikk (delkapittel 4.3). Jeg begrunner og problematiserer også analysemetoden jeg bruker (delkapittel 4.4). Til slutt drøfter jeg det forskningsetiske aspektet i dette prosjektet med særlig vekt på datainnsamlingen (delkapittel 4.5).

4.1 Datagrunnlag

Jeg har i denne oppgaven en todelt problemstilling som krever at jeg samler inn et komplekst datamateriale for å få innsikt i både *hvordan* skriftspråkspraksisen til to utvalgte bidialektale språkbrukere er, og hva som kan *forklare* denne praksisen (se delkapittel 1.1). For å få oversikt over hvordan bidialektale språkbrukere skriver, har jeg samlet inn skjermbilder fra private samtaler mellom deltakerne og andre. Jeg har også valgt å ha et kvalitativt forskningsintervju med hver deltaker for å få innsikt i deres egne perspektiver på språkpraksisen.

Ifølge Akselberg og Mæhlum (2008) er det ikke nødvendigvis en sammenheng mellom hvordan språkbrukere *sier* de snakker og skriver, og hvordan de *faktisk* snakker og skriver. Dette er bevist av en rekke studier som omhandler *rapportert* og *registrert språkbruk*. Ifølge disse forskerne er det en kombinasjon av de to tilnærmingene som best gir et bilde av hvordan en språkbruker uttrykker seg (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 84). På bakgrunn av dette har jeg valgt å ha et kvalitativt intervju for å se på den *rapporterte* språkbruken, og samle inn skjermbilder for å se på den *registrerte* språkbruken. Androutsopoulos (2018) skiller mellom to ytterpunkter i innsamling av sosiale, digitale skriftspråksdata: den brukerbaserte og skjermbaserte. Ved brukerbasert skriftspråksdata kombinerer forskeren skriftspråksdata med enten intervju eller observasjon, mens ved skjermbasert skriftspråksdata skjer innsamlingen kun fra eksempelvis et samtaleforum eller et kommentarfelt (Androutsopoulos, 2018, s. 236). I mitt prosjekt samlet jeg inn datamateriale fra deltakerne og tredjepersoner i private samtaler i tillegg til å intervju dem. Dette gjør mitt datamateriale til en brukerbasert type skriftspråksdata.

---

⁵ Dette kapittelet inneholder deler fra en tidligere semesteroppgave jeg har skrevet i masteremnet språkvitenskapelig teori og metode, NOR-3016.

I forskningsprosjektet *Multilektale praksisar på sosiale medium (MPSM)* ble det gjennomført en studie for å undersøke skrivepraksisen blant norske ungdommer. Unn Røynealand og Øystein Vangsnes samlet inn data fra 1532 elever fra videregående skoler over hele landet (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 359; se også delkapittel 2.1). Ungdommene svarte på et nettbasert, anonymt spørreskjema med fire tekstoppgaver hvor deltakerne skulle lage fiktive meldinger. Forskerne forklarer dette som en etisk forsvarlig måte å samle inn prøver på hvordan ungdommene skriver (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 360). I tillegg til tekstoppgavene stilte forskerne spørsmål om ungdommenes språklige kompetanse og praksis, deres muntlige og skriftlige språkbruk i ulike sammenhenger og språkvalg på ulike plattformer på sosiale medier. Til slutt i spørreskjemaet skulle ungdommene reagere på et sett med påstander om språk og dialekt (Røynealand & Vangsnes, 2020, s. 361).

For å ivareta personvernet til de unge deltakerne ba altså Røynealand & Vangsnes (2020) dem om å produsere fiktive meldinger. Siden utvalget og datamaterialet mitt er i mye mindre skala enn MPSM-prosjektet, valgte jeg å samle inn autentiske meldinger fra deltakerne i stedet for at de skulle produsere fiktive data i tenkte skriftlige situasjoner. Valget mitt om å få donert deltakernes meldinger fører med seg en del utfordringer som i hovedsak omhandler personvern. For å ivareta deltakernes privatliv ba jeg dem selv om å velge hvilke skjermbilder de ville donere, i tillegg til å få tillatelse fra både deltakere og tredjepersoner. De sendte dette til meg på min UiT-e-post, før jeg lagret det i OneDrive. Jeg vil utdype mer om dette i delkapittel 4.5 om forskningsetikk. En utfordring med doneringsmetoden uten at forskeren er involvert, er at deltakerne da bevisst eller ubevisst velger ut det datamaterialet de tror passer best til prosjektet, noe som ikke nødvendigvis er tilfelle.

Denne typen innsamling av data, altså donering av skjermbilder, kan sammenlignes med forskningsdesignet i ph.d.-prosjektet til Kirsti Lunde *Etablering og forhandling av skriftnormer i unges skrivepraksisar*, som er en del av MultiLit-prosjektet *Multilektal skrivekunne i opplæringa* (Lunde & Røynealand, 2023, s. 1). Kirsti Lunde og Unn Røynealand (2023) utviklet i sammenheng med dette en prosedyre for innsamling av private meldinger. I dette prosjektet skulle forskerne samle inn meldinger fra en 9. klasse med deltakere over 13 år, noe som krevde nøye vurderinger om innsamlingsmetode, trygg håndtering av datamateriale og etiske hensyn (Lunde & Røynealand, 2023, s. 1). Forskerne var spesielt opptatt av det etiske hensynet med tanke på de unge deltakerne. Måten de samlet inn datamaterialet på var at deltakerne tok skjermbilder av sine samtaler på en iPad som tilhørte Høgskulen på Vestlandet (HVL), før de lastet dette over i OneDrive på en HVL-drevet PC (Lunde & Røynealand, 2023, s. 4). Deltakerne

fikk også se at forskerne slettet skjermbildene fra iPaden etter at de var lastet opp på en trygg lagringsplass (Lunde & Røynealand, 2023, s. 5–6).

I mitt prosjekt samlet jeg inn til sammen 22 skjermbilder: 8 av skjermbildene er fra Ingrid og 14 skjermbilder fra Julie. I tillegg til å se på deltakernes registrerte språkbruk gjennom skjermbilder av private samtaler, valgte jeg også å ha kvalitative intervju for å kontekstualisere og gjøre analysen av de digitale dataene dypere (Androutsopoulos, 2014, s. 80). Innsamlingen av skjermbildene og planleggingen og gjennomføringen av intervjuene utdypes mer i delkapittel 4.3 (se tabell 1 for oversikt). På bakgrunn av at det kun er to bidialektale deltakere i denne studien, må man ta høyde for at disse dataene ikke nødvendigvis er representative for alle bidialektale språkbrukere, men at de kan gi en innsikt i hvordan et lite utvalg skriver og veksler mellom dialekter i skrift. Datamaterialet er relativt lite, men stort nok til å besvare problemstillingen og forskningsspørsmålene i dette prosjektet.

4.2 Deltakerne i prosjektet

4.2.1 Rekruttering

Jeg fant tidlig ut at en i hovedsak kvalitativ tilnærming til prosjektet var best for å undersøke hva som kjennetegner skriftspråkspraksisen til bidialektale språkbrukere, og for å finne ut hva som kan forklare kjennetegnene. Jeg fryktet at første utfordring skulle melde seg tidlig med tanke på hvordan jeg skulle få tak i bidialektale språkbrukere, men merket raskt at det ikke skulle bli noe problem. Gjennom uformelle samtaler med venner og bekjente fant jeg ut at det var mange som visste om noen som snakket på denne måten. Jeg rekrutterte altså et strategisk utvalg av deltakere gjennom mitt eget nettverk. Begge deltakerne er venner av venner, noe som kan ha påvirket at de svarte «ja» med en gang på min henvendelse til dem. Å velge ut et strategisk utvalg er nyttig når man har en plan med hvilke deltakere man velger, og det er nødvendig at utvalget har noen spesielle egenskaper (Neteland, 2020, s. 54). En utfordring ved å velge ut enkeltspråkbrukere er at man risikerer å velge ut de man selv, eller nettverket, synes er de «beste» språkbrukerne. Det er ikke nødvendigvis disse som er de mest interessante deltakerne (Bugge, 2020, s. 223). Likevel mener jeg at jeg har fått et godt innblikk i hvordan bidialektale språkbrukere snakker og skriver, og mener selv dataene som er samlet inn er et godt grunnlag for analyse og refleksjon i lys av problemstilling og forskningsspørsmål.

De to deltakerne jeg valgte til prosjektet mitt snakker og skriver ulike dialekter, noe som er positivt for å få et så bredt språklig bilde av bidialektale som mulig. Det gjør altså at jeg får et

innblikk i hvordan to bidialektale språkbrukere uttrykker seg muntlig og skriftlig. Begge deltakerne i dette prosjektet er dessuten norske jenter i tjuårene, noe som ikke representerer et stort mangfold. Jeg kan dermed ikke undersøke forskjeller mellom eksempelvis kjønn eller alder i dette prosjektet.

4.2.2 Ingrid og Julie

I dette delkapittelet vil jeg presentere begge deltakerne i prosjektet, noe jeg i korte trekk allerede har gjort i innledningen (kapittel 1). De to bidialektale språkbrukerne har fått fiktive navn i denne oppgaven. De veksler begge mellom en nordnorsk varietet i tillegg til en enten østlandsk eller vestlandsk varietet i både tale og skrift. Ingen av dialektene er strukturelt helt like. I det følgende forklarer jeg kort språkbakgrunnen til de ulike deltakerne, som stort sett har kommet fram gjennom de kvalitative intervjuene. Jeg har gitt deltakerne navnene Ingrid og Julie.

Ingrid er en språkbruker som veksler mellom sandnesdialekt og det hun selv kaller for «generisk nordnorsk». Hun er nå bosatt i Tromsø, og studerer der. Hun tilegnet seg den nordnorske dialekten i Bardufoss, hvor hun ble født og bodde til midt på barneskolen. Da flytta hun til Sandnes i Rogaland og bodde der til etter videregående, da hun flytta til Tromsø for å studere. Hun sier selv at hun ikke alltid har snakket den rogalandske varietetten, men at hun ikke kan huske når hun tilegnet seg den dialekten i tillegg. Hun har generelt mange forskjellige dialekter i familien. Moren snakker målselvdialekt og stefaren snakker sandnesdialekt. Av de fem søsknene hun har, er det to av dem som snakker det hun kaller «generisk nordnorsk», og tre av dem som snakker østlandsk. Alle snakker kun en dialekt. På bakgrunn av Ingrid sin bruk av betegnelsen «generisk nordnorsk», vil jeg bruke *nordnorsk* som begrep for Ingrids dialekt fra Indre Troms i fortsettelsen (se også delkapittel 5.1.1.1 om nordnorskmodus).

Julie veksler mellom narvikdialekt og asker-/bærumdialekt. Hun bor og jobber nå i Stavanger. Hun ble født i en større by i Trøndelag, men flytta til Førde da hun var veldig liten. Hun lærte da å snakke sunnfjorddialekt, som ble helt borte da hun tidlig på barneskolen flytta til Narvik. Hun bodde der til midt i tenårene, da hele familien flytta til Bærum, hvor hun gikk hele videregående. Deretter var hun et år i forsvaret og flytta etter det til Tromsø hvor hun bodde i seks år. Hun har nå bodd i Stavanger i to og et halvt år. Faren til Julie er halvt norsk og halvt engelsk, og snakker asker-/bærumdialekt på norsk. Moren er bidialektal og veksler mellom østlandsk og trøndersk. Julie har to eldre søsken som er tvillinger. Den ene tvillingen er bidialektal og kombinerer narvikdialekt og asker-/bærumdialekt slik som Julie. Den andre tvillingen har tatt et aktivt valg om å kun snakke østlandsk. Bestefaren til Julie er fra England

og har derfor ikke norsk som morsmål. Da hun var liten, var det strengt i familien at ingen skulle snakke en veldig utpreget dialekt hjemme for at bestefaren skulle forstå hva de sa. Hun snakket derfor narvikdialekt på skolen og på fritidsaktiviteter, men byttet til bærumdialekt hjemme.

4.3 Planlegging og gjennomføring av datainnsamling

Jeg samlet som sagt inn skjermbilder av skriftlige samtaler mellom deltakerne og andre for å se på hvordan de skriver. I forkant av innsamlingen av samtaler hadde jeg et ønske om at skjermbildene skulle vise en stor bredde i skriftspråkspraksisen til deltakerne i prosjektet. Av praktiske og etiske hensyn var det deltakerne selv som plukket ut skjermbildene, innenfor noen forespurte rammer fra meg som forsker. Ved det første informasjonsmøtet jeg hadde med dem, forklarte jeg at jeg gjerne ville se flere ulike måter de skriver på, og at de gjerne måtte sende inn samtaler fra ulike plattformer, som SMS, Messenger, Snapchat og e-post. Jeg spurte også om de kunne sende inn samtaler med samtalepartnere med ulik dialektbakgrunn. I tillegg presiserte jeg at samtalene måtte være fra før første gang de snakket med meg om prosjektet, for at ikke det de hadde hørt om prosjektet skulle farge dataene og påvirke deres reliabilitet. Androutsopoulos (2014, s. 78) påpeker at det er viktig å ikke ende opp med å analysere data som oppstår på bakgrunn av direkte påvirkning fra forskeren. Ved å be deltakerne velge skjermbilder fra før jeg tok kontakt med dem, unngår jeg dette.

Innsamlingen av skjermbilder foregikk i forkant av forskningsintervjuene. Det var for å ha mulighet til å forme spørsmålene etter hva jeg så i det skriftlige datamaterialet. Skjermbildene som ble samlet inn var som nevnt i hovedsak fra Messenger, men det var også innslag av SMS-samtaler. Deltakeren Ingrid fortalte at hun syntes det var utfordrende å finne samtaler hun kunne dele fordi hun er en person som ringer mye med dem hun vil snakke med. Hun fortalte også at hun i mange tilfeller bruker Snapchat når hun skal skrive. Meldinger i Snapchat forsvinner etter noe tid, noe som er en ulempe når man skal finne igjen gamle samtaler.

Tidlig i prosessen rundt datainnsamlingen lagde jeg et utkast til en intervjuguide som var basert på problemstillingen og forskningsspørsmålene i dette prosjektet (vedlegg 4). Intervjuguiden i seg selv var strukturert i tre tematiske kategorier: innledende spørsmål, muntlig språkpraksis og skriftlig språkpraksis. Dette gjorde jeg for at analysearbeidet i etterkant av intervjuet skulle gå lettere. I utviklingen av intervjuguiden fokuserte jeg på at spørsmålene skulle være mest mulig åpne for at deltakeren skulle kunne komme med ulike svar og begrunnelser, og ikke bare si «ja» eller «nei». I de tilfellene jeg stilte et lukket spørsmål, var jeg oppmerksom på å be

deltakeren om å utdype. Ifølge Neteland (2020, s. 60) vil åpne og reelle spørsmål som styrer samtalen mot det man lurer på være mest gunstig. Ved intervjuene med begge deltakerne var jeg bevisst på å ikke stille ledende spørsmål, og dermed ha en mest mulig dialogisk intervjusituasjon. At forskeren leder deltakerne i retning av resultatet som forventes gjennom ledende spørsmål, er en fare ved kvalitative intervju (Kvale 2001, s. 202ff. i van Ommeren, 2016, s. 89). I etterkant av intervjuet lagde jeg i tillegg en såkalt intervjuguide-tabell for å sortere intervjuspørsmålene mine mellom forskningsspørsmålene (basert på tabell 3.1 i Neteland, 2020, s. 59; se vedlegg 5). Denne tabellen blir mer detaljert presentert i delkapittel 4.4 om analysemetode.

I forkant av datainnsamlingen gjennomførte jeg også et pilotintervju med en venn. Neteland (2020, s. 61) skriver at man bør øve på å stille spørsmålene til intervjuet, i tillegg til å teste ut utstyret som blir brukt, for å få best mulig kvalitet på selve intervjuet. Deltakeren i pilotintervjuet var riktignok ikke bidialektal, men vi gjorde det beste ut av situasjonen, og min venn lagde en fiktiv historie om sin egen språkpraksis- og -bakgrunn. Dette intervjuet var veldig nyttig for å øve på intervjusituasjonen. Jeg lærte blant annet hvordan man kan komme med oppfølgingsspørsmål på en naturlig måte, og hvordan man kan beholde flyten i samtalen. I tillegg var det nyttig for å teste ut det digitale utstyret.

Meningen med intervjuene var å kartlegge tale- og skriftspråkspraksisen til deltakerne. Jeg ville blant annet finne ut av hva slags språkbakgrunn de har, hvilke dialekter resten av familien deres snakker, hvilke steder de har bodd på tidligere, i hvilke sammenhenger de snakker og skriver på de ulike måtene og om de er bevisste på måten de snakker og skriver på. Jeg har selv dialektbakgrunn fra Ringsaker i Innlandet og snakker derfor en bokmålsnær dialekt fra nord på Østlandet. Begge deltakerne snakket kun én dialekt til meg, noe som påvirket avgjørelsen om å ha hovedfokus på innholdet i det de sa, og ikke hvordan de snakker muntlig.

Deltakeren Ingrid bor som sagt i Tromsø, noe som gjorde det naturlig å gjøre intervjuet fysisk. Jeg organiserte et møte på et grupperom på universitetet, og hele intervjuet ble tatt opp med diktafon. Jeg tok utgangspunkt i intervjuguiden da jeg førte samtalen, men prøvde å gjøre samtalen så avslappet som mulig. Julie bor ikke i nærheten, så intervjuet med henne ble gjort digitalt gjennom Zoom. Dette intervjuet ble tatt opp med opptaksfunksjonen til Zoom. Man tar opp både film og lyd gjennom denne funksjonen, men jeg lagret kun lydopptaket fra dette intervjuet av personvern hensyn. Når man ser en person ansikt til ansikt gjennom en skjerm, er det ikke like lett å føre en naturlig dialog. Det var derfor mer utfordrende å føre samtale med

henne. En annen utfordring med det digitale intervjuet var at lyden til deltakeren ble kuttet når jeg snakket. Derfor måtte jeg fysisk gi bekræftelse på at hun skulle fortsette å snakke gjennom smil og nikk, i stedet for bekræftende lyder.

Nedenfor er en oversikt over hele det innsamlede datamaterialet:

	Skjermbilder	Antall skjermbilder	Antall meldinger	Intervju
<i>Ingrid</i>	Nordnorskmodus	2	14	30.17 minutter
	Sandnesmodus	3	19	
	Bokmålsmodus	3	18	
	Til sammen:	8	51	
<i>Julie</i>	Narvikmodus	7	35	36.56 minutter
	Østlandskmodus	7	27	
	Til sammen:	14	62	

Tabell 1: Oversikt over datamaterialet

4.4 Analysemetode

4.4.1 Koding og kategorisering av skjermbildematerialet

Etter at skjermbildene av samtalene mellom deltakerne og tredjepersoner var samlet inn, valgte jeg å lage et Excel-dokument hvor jeg skrev inn og kodet alle meldingene kronologisk. Deretter lagde jeg ulike kategorier å systematisere meldingene inn i. Jeg valgte de følgende kategoriene på bakgrunn av hvilke språktrekk jeg hadde sett i skjermbildene ved første øyekast, og inspirert av Tor Magnus Lande (2017) sin masteroppgave om CMC-språk, hvor han undersøker samtalestilen i en gruppechat på Messenger (se delkapittel 2.2) Kategoriene ble til slutt *dialekttrekk*, *hva* (hvor man forklarer hvilket dialekttrekk det er snakk om, som for eksempel: «fravær av endingskonsonant av verb i presens, *e* i stedet for *er*»), *bokmål*, *engelsk*, *emojier*, *interjeksjoner* og *forkortelser* (se tabell 2 for eksempler). Jeg lagde også en kategori som heter *modus*, hvor jeg skrev ned hvilken språklig modus deltakerne var i samtalen, som for eksempel om Julie skrev i narvikmodus eller i bokmålsmodus (se delkapittel 3.5). Etter inndelingen i

kategorier gikk jeg gjennom hver eneste melding og markerte hvilke meldinger som inneholdt hvilke kategorier, i tillegg til å utdype dialekttrekk i meldingene som var markert med det. Til forskjell fra kategoriseringa i mitt datamateriale, inneholder ikke inndelingen i Landes (2017) avhandling kategorien *dialekttrekk*. På bakgrunn av problemstillingen min er dette den viktigste kategorien i mitt datamateriale, noe som understrekes av kolonnen hvor jeg utdyper hva dialekttrekkene er (*hva*). Jeg inkluderte de andre kategoriene for å få en helhetsforståelse av hva som kjennetegner måten deltakerne skriver med ulike samtalepartnere. Ved å kartlegge andre trekk enn dialekttrekk, får jeg bedre oversikt over deltakernes helhetlige skrivestil og ser dermed tydeligere hva som kjennetegner skriftspråkspraksisen deres.

Under er en tabell med kategoriene til kodingen av skjermbildematerialet og eksempler på forekomster. Alle eksemplene er fra Julie som skriver i narvikmodus:

	Trekk/ord	Melding
<i>Dialekttrekk</i>	e	Tirsdag e bra!
<i>Hva</i>	Fravær av endingskonsonant i verb i presens, <i>e</i> i stedet for <i>er</i>	Fravær av endingskonsonant i verb i presens, <i>e</i> i stedet for <i>er</i>
<i>Bokmål</i>	Sykt	Tid til kaffe en dag da?
<i>Engelsk</i>	Yes	yes we do 😊
<i>Emojier</i>	👍	Æ sitt nu på skola så du sir nu bare ifra 😊
<i>Interjeksjoner</i>	Hahah	Hahah til 12 eller fra 12? 😊
<i>Forkortelser</i>	egt	Nei sitt på ub nu men tenkte flytte mæ bort på ilp etterpå

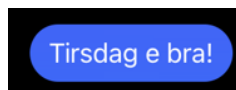
Tabell 2: Kategorier og forekomster i mitt materiale

Som nevnt i kapittel 2 om tidligere forskning, diskuterer Liv Ragnhild Evjen (2011) i sin masteroppgave hvordan man kan definere et digitalt innlegg som et «dialektinnlegg». Hun har her fire hovedkriterier: språket skal vike fra de fastsatte skriftnormalene, det skal være dialektale avvik, det skal være mer enn ett avvik i innlegget og avvikene må være fonologiske

eller morfologiske (Evjen, 2011, s. 44). I Solveig Elise Strand (2018) sin masteroppgave argumenterer også hun for at det må være minst ett fonologisk eller morfologisk, dialektalt avvik i en melding for å kalle den for en «dialektmelding» (Strand, 2018, s. 25). I likhet med begge disse prosjektene, har jeg valgt samme begrunnelse for om kategorien *dialekttrekk* er oppfylt eller ikke: Det må være et morfologisk eller fonologisk avvik fra normalortografien, som ligner talespråk, for å kalle meldingene i mitt datamateriale for en *dialektmelding*.

I tillegg til å kategorisere skjermbildematerialet på meldingsnivå har jeg kategorisert dette materialet på ordnivå, noe tabell 2 viser. Det er interessant å undersøke begge disse nivåene på bakgrunn av at problemstillingen i oppgaven handler om å kartlegge hva som kjennetegner skriftspråkspraksisen til bidialektale språkbrukere. I Amalie Mølstad (2023) sin masteravhandling strukturerer hun analysen av skjermbildene veldig deskriptivt og tar for seg analysen på ordnivå, før hun tar for seg analysen på meldingsnivå og til slutt en typologisering og fordeling av deltakerne i ulike språkbrukerprofiler (Mølstad, 2023, s. 27; se også delkapittel 2.2). Hennes materiale har et mye større kvantitativt aspekt enn mitt. Analysen av datamaterialet i mitt prosjekt vil også ta for seg begge nivå, men det vil ikke bli presentert like deskriptivt. Hensikten er å se på hvilken modus de skriver i, noe som ikke krever en like nøye analyse på ordnivå. Begge nivåene vil likevel bli inkludert i analysen av skjermbildene (kapittel 5.1).

Når bidialektale kodeveksler i muntlig språk er intonasjon en viktig markør. Skriftlig kan man til en viss grad bruke CAPS LOCK, utropstegn (!), forlenging av bokstaver (fiiiint) eller emoji'er (😄) for å markere ulike måter å si setninger på, men akkurat tonelaget er ikke like lett å markere. Derfor blir det vanskelig å inkludere dette kriteriet under kategorien *dialekttrekk*. Et eksempel på dialektskriving er denne meldingen fra deltakeren Julie som skriver på narvikdialekt:

Figur 1: Eksempel på dialekttrekk

Denne meldingen inneholder et dialekttrekk fordi verbet *er* skrives *e*. Dette ordet avviker fra normalortografi og representerer hvordan presensformen av *være* uttales i den muntlige narvikdialekten. En utfordring med kategorien *dialekttrekk*, spesielt med tanke på Julie sin østlandskmodus, er å skille mellom østlandske dialekttrekk og bokmål. Dersom man skal bruke

kriteriene som er nevnt ovenfor, er det ikke mange meldinger i Julie sin østlandskmodus som oppfyller kravene for denne kategorien. Det er få avvik fra normalortografi i meldingene hun sender i denne modusen, og avvikene som er, representerer engelske lånord, slang og forkortelser. I intervjuet med Julie kommer det fram at hun selv synes hun skriver på to ulike dialekter i tillegg til standardspråk. Det er derfor grunn for å stille spørsmål ved om jeg som forsker er i en posisjon til å si om deltakeren skriver på dialekt eller ikke, når hun selv synes hun gjør det. Dersom meldingene hadde vært skrevet med en større grad av ortofoni, ville det sannsynligvis vært flere ord fra meldingene i Julie sin østlandskmodus som ville blitt kategorisert under *dialekttrekk*. Utfordringene med å skille østlandsk dialektskriving fra bokmål blir videre diskutert i diskusjonskapittelet (delkapittel 6.1.1).

4.4.2 Koding og kategorisering av intervjumaterialet

I forkant av intervjuene med deltakerne lagde jeg som nevnt en intervjuguide-tabell for å kategorisere resultatene fra intervjumaterialet (se vedlegg 5). Denne tabellen er basert på en lignende kategorisering laget av Neteland (2020, s. 59), hvor forskningsspørsmålene er utgangspunktet for kategoriseringa. Jeg delte inn tabellen med forskningsspørsmålet i kolonnen til venstre og spørsmålene fra intervjuguiden i kolonnen til høyre. Eksemplet nedenfor er et utsnitt fra det første forskningsspørsmålet i intervjuguidetabellen.

Forskningsspørsmål:	Intervjuguide:
1. Hvilke variasjonsmønstre kjennetegner digital sosial skriving hos de to bidialektale språkbrukerne i kontakt med samtalepartnere med ulik dialektbakgrunn?	<p>13: Skriver du noen gang på dialekt? I så fall hvilke(n)?</p> <p>19: Hender det at du blander dialektene i skrift? Hvis ja, i hvilke sammenhenger?</p> <p>24: I hvor stor grad vil du si at dialektbruken i skrift er konsekvent?</p> <p>25: Føler du det er en sammenheng mellom hvordan du snakker og hvordan du skriver? Hvorfor/hvorfor ikke?</p> <p>26: Kan du beskrive noen situasjoner du pleier å skrive på dialekt, hvor du ikke ville snakket på dialekt?</p>

Tabell 3: Eksempel fra intervjuguidetabellen (vedlegg 5)

I tillegg til å ha de fire forskningsspørsmålene som kategorier, hadde jeg også en kategori som jeg kalte «annet». Denne inndelingen inneholdt spørsmål som ikke hadde noen direkte relevans

for problemstilling og forskningsspørsmål, som for eksempel «Hvilket år er du født?» og «Hvilke dialekter snakker du?». Etter at intervjuene var gjennomført, fylte jeg svarene deres inn i tabellen. Jeg valgte i dette arbeidet å meningsfortette det de sa for å ha en konsentrert oversikt.

4.4.3 Transkribering

Intervjuene med deltakerne ble som nevnt tatt opp på to ulike måter. Julie sitt digitale intervju ble tatt opp gjennom opptaksfunksjonen til Zoom, mens Ingrid sitt ble tatt opp med diktafon. I etterkant av intervjuene ville jeg transkribere det deltakerne sa for å lettere bearbeide dataene. Før jeg kunne sette i gang med transkripsjonsarbeidet, var jeg nødt til å avgjøre om jeg skulle transkribere talemålsnært eller med standardspråk. Jeg tok raskt en avgjørelse om å transkribere med normalortografi fordi jeg fikk inntrykk av at deltakerne ikke byttet mellom dialektmoduser med meg, og at det derfor var innholdet i det de sa som var av størst interesse. Som nevnt i delkapittel 4.3 om planlegging og gjennomføring av datainnsamlingen, så snakker jeg en bokmålsnær østlandsdialekt fra Ringsaker. På grunn av at dialekten min har store likheter med standardspråket i skrift, kan dialekten for deltakerne virke som «nøytral» og fungere som «the voice from nowhere» (se delkapittel 3.4). Dette kan derfor også påvirke deres valg av muntlig dialekt. Ingrid snakket nordnorsk med meg og Julie snakket på asker-/bærumdialekt.

Da jeg hørte på opptakene i transkripsjonsarbeidet fant jeg ut at jeg som intervjuer snakket noe ulikt med de to deltakerne, i hovedsak på grunn av formatene intervjuene ble gjort på. Ved det digitale intervjuet med Julie, kunne ikke jeg som intervjuer lage noen bekreftende lyder samtidig som hun snakket, for da ble lyden til deltakeren brutt. I intervjuet med Ingrid derimot lagde jeg mange «mhm» og «hm»-lyder, noe som ble et veldig forstyrrende element i transkriberingen. Jeg valgte derfor å ikke transkribere alt jeg sa for å få en bedre flyt i deltakerens svar.

I utformingen av en transkripsjonsnøkkel, tok jeg utgangspunkt i «Tabell 3: andre tegnkonvensjoner» i Rikke van Ommeren sin studie (2016, s. 125). Hun skulle undersøke bidialektale sin muntlige praksis i større grad enn det jeg gjør i denne oppgaven, noe som krevde en detaljert transkripsjon av både innhold og uttale. I tillegg var omfanget av hennes prosjekt mye større. Jeg forenklet derfor transkripsjonsnøkkelene en god del.

(.)	Pause på 0,5 sekunder eller mindre
(tall)	Pause på over 0,5 sekunder, angitt
=tekst=	Pauselyder
...	Fortsettelsesintonasjon/nøling
[TEKST]	Elementer tatt ut/gjort mer generelle av hensyn til anonymitet
[[tekst/transkripsjon]]	Overlappende tale
(tekst)	Ekstra- og paralingvistisk kommunikasjon (latter, gester, bevegelse i rommet etc.)
(uft)	Uforståelig tale
(transkripsjon)	Usikker transkripsjon/uttale
Tekst-	Avbrutt ytring
Tekst-tekst	Sammendragning (særlig i IPA-transkripsjon)
[...]	Utelatelse

Tabell 4: Transkripsjonsnøkkel

4.5 Forskningsetikk

Språkforskere som ser på samtaler mellom mennesker har lenge vært opptatt av det etiske aspektet ved dette. Men ved forskning på internett, dukker det opp en del nye problemstillinger som man ikke har trengt å forholde seg til tidligere. Nettkommunikasjon foregår ikke på et avgrenset, fysisk sted og det er en diffus grense mellom private og offentlige samtaler (Hårstad, 2020, s. 149–150). Dette kan skape hodebry med tanke på å ivareta deltakerne i studien sitt privatliv dersom det skal samles inn data fra for eksempel kommentarfelt eller andre offentlige arenaer på internett. I mitt masterprosjekt er de skriftlige, registrerte språkdataene mer avgrenset, siden jeg samlet inn skjermbilder av private samtaler mellom deltakerne og tredjepersoner.

For å ivareta deltakernes privatliv var det som nevnt de selv som valgte hvilke samtaler de ville dele med meg. De gjorde det på egenhånd uten at jeg var med på utvelgelsen, men jeg hadde

gitt dem noen rammer. Jeg sa blant annet at samtalene kunne være fra ulike sosiale medier, og at de gjerne måtte velge samtaler fra mottakere med ulike dialekter. Dette var for å se om plattform og mottaker har noe å si for kodevekslingen. Jeg poengterte også at jeg var tilgjengelig for spørsmål dersom de lurte på noe. Deltakerne i prosjektet fikk også utdelt et samtykkeskriv (vedlegg 2), hvor de fikk informasjon om studien og hvilke rettigheter de som deltakere har. I forkant av datainnsamlingen søkte jeg også om tillatelse hos Sikt (Kunnskapssektorens tjenesteleverandør) til å behandle personopplysninger, og fikk tillatelse til å gjennomføre prosjektet (vedlegg 1). For å ivareta privatlivet til tredjepersonene lagde jeg et eget samtykkeskriv til dem også (vedlegg 3). Dette var i stor grad likt som det deltakerne fikk, med noen forenklinger og andre formuleringer. Til sammen er det 6 tredjepersoner i datamaterialet: 3 i samtale med Ingrid og 3 i samtale med Julie. Jeg hadde aldri direkte kontakt med tredjepersonene, så deltakerne i studien var hjelpelige med å levere ut informasjonsskrivet til dem og returnere skrevet med underskrifter tilbake til meg.

Begge deltakerne i denne oppgaven har fått fiktive navn og har kontinuerlig blitt anonymisert underveis i både transkripsjonen og lagring av skjermbilder. Som nevnt i delkapittel 4.1, har både opptakene av lyden og skjermbildene blitt lagret på OneDrive gjennom min UiT-bruker. Skjermbildene ble sendt på e-post til min UiT-mail, de ble anonymisert før de ble lagret i skyen. Deretter ble e-postene slettet. Tredjepersonene er også anonymisert og blir omtalt med hvilken relasjon de har til deltakerne, som for eksempel «venn fra Salangen» eller «mor». Jeg har også samlet inn en del bakgrunnsinformasjon gjennom intervjuene for å kontekstualisere de bidialektales språklige bakgrunn. Denne informasjonen vil til sammen kunne spores tilbake til de ulike deltakerne (Neteland & Aa, 2020, s. 19). På grunn av denne risikoen har jeg utelatt spesiell informasjon og gjort stedsnavn og lignende mer generelle.

5 Analyse

I dette kapittelet legger jeg fram en analyse av datamaterialet jeg har samlet inn, og funn jeg har gjort. Jeg velger å presentere dataene deskriptivt ved å analysere skjermbildene jeg har samlet inn først (delkapittel 5.1) og deretter de kvalitative intervjuene jeg hadde med hver deltaker (delkapittel 5.2). Den mer forklarende delen av analysen kommer i delkapittel 5.2 om intervjudataene. Forklarende faktorer diskuteres nærmere i kapittel 6 om diskusjon. I delkapittel 5.1 om skjermbildene tar jeg først for meg deltakeren Ingrid sin skriftlige språkbruk, hvor hun viser de ulike skriftspråksmodusene i skjermbildene hun har delt, altså nordnorsk, sandnesdialekt og bokmål (delkapittel 5.1.1). Deretter ser jeg på skjermbildene som viser Julies skriftspråkspraksiser, hvor hun veksler mellom narvikmodus og asker-/bærumsmodus (delkapittel 5.1.2). I delkapittel 5.2 legger jeg fram funnene jeg har gjort i innsamlingen av intervjudata med begge deltakere, strukturert etter ulik tematikk (se delkapittel 5.2 for oversikt).

5.1 Skjermbilder

De to deltakerne i dette prosjektet har til sammen donert 22 skjermbilder. Det er 8 som viser Ingrid sine skriftspråkpraksiser, og 14 som viser Julie sine. Det er disse skjermbildene som gir grunnlaget for beskrivelsen av deres bidialektalitet i skrift (se delkapittel 4.1). Dette datamaterialet viser i hovedsak uformell skriving på digitale plattformer. De fleste av tredjepersonene er også jevnaldrende venner med deltakerne, noe som tyder på at det er *vennegruppenormene* (se delkapittel 3.2) som i hovedsak tas i bruk.

Begge deltakere er konsekvente i at de kun bruker én modus per mottaker. Selv om ikke alle meldingene i samtalene de har levert skiller seg fra skriftnormalen på bokmål, er det grunn til å tro at deltakerne ikke bytter modus mellom meldinger. Om dialektskriving generelt består av helt ortofone ytringer eller kun noen få dialektkjennemerker i disse ytringene, varierer fra person til person. I dette prosjektet kan vi se at begge deltakerne skriver dialekt i enkelte ord, men de har ikke helt ortofon skrift i alle ord. I tråd med beskrivelsen til Vangsnes (2019, s. 101) av «lite ortofone tekstprøver», vil alle tilfellene av dialektskriving i dette datamaterialet bli kategorisert som dette (se også delkapittel 2.1). Bakgrunnen for det er at det i samtalene er flest ord som er skrevet med normalortografi, men med innslag av ord som avviker fra normalortografien og dermed speiler en muntlig dialekt. Det er heller ingen av deltakerne som tydelig viser i skjermbildene som er samlet inn at de bytter mellom dialekter i samme meldingstråd. De bruker enten en av dialektene sine eller hovedmålet sitt, som er bokmål hos

begge. Jeg vil i dette delkapittelet analysere skjermbildematerialet både på meldingsnivå og ordnivå (se delkapittel 4.4.1).

5.1.1 Ingrid – veksler mellom «generisk nordnorsk», sandnesdialekt og bokmål

Ingrid sine skjermbilder er fra samtaler med ei venninne fra Tromsø, ei venninne fra Stavanger og moren som er fra Indre Troms og som snakker nordnorsk (se tabell 5). Alle samtaler foregår på Messenger, bortsett fra en av samtaler med moren som foregår på SMS. Ingrid veksler her mellom tre ulike moduser etter de tre ulike mottakerne: nordnorsk med vennen fra Tromsø, sandnesdialekt med vennen fra Stavanger og bokmål med moren. Meldingene Ingrid skriver er ofte korte, noe som minner om konseptuell muntlighet (Hårstad, 2021, s. 30). De har også få innslag av emoji'er. De korte meldingene gjør det vanskelig å tolke om flere ytringer og enkeltord er dialekt eller standardspråk (se figur 2 nedenfor). Jeg vil videre i dette delkapittelet først ta for meg hvordan Ingrid skriver i sin nordnorske modus, før jeg tar for meg modusen fra Sandnes og til slutt bokmålsmodusen.

5.1.1.1 Nordnorskmodus

Det er samlet inn to skjermbilder som viser Ingrid som skriver på nordnorsk. Som nevnt kaller hun den nordnorske dialekten sin for «generisk nordnorsk», og mener hun i muntlig tale hverken snakker «ren tromsødialekt» eller «ren målselving». Jeg vil derfor omtale dialekten til Ingrid som nordnorsk, men på grunn av bakgrunnen hennes fra Målselv og Tromsø, vil begrepet i denne sammenhengen innebære dialekttrekk fra Tromsø og Indre Troms⁶. Begge skjermbildene er fra samme samtale med ei venninne fra Tromsø, hvor de diskuterer et teaterstykke de vil dra og se. Det følgende skjermbildet (figur 2) viser flere typiske trekk ved Ingrid sin nordnorske skriving. Samtalen foregår i Messenger, og deltakerens skrift er i blå bobler. Den hvite firkanten er et bilde som er fjernet av anonymiseringshensyn.

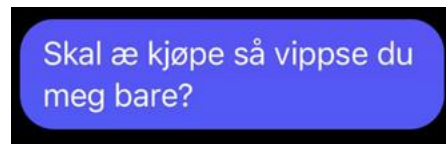
⁶ Her er det altså ikke snakk om dølamål, men en variant av nordnorsk som er mer lik tromsødialekt.

Figur 2: Ingrid i samtale med ei venninne fra Tromsø

I denne samtalen kan vi se eksempler på noen nordnorske trekk i Ingrid sin skrift. Verbet *være* i preteritum opptrer i dialektform. Hun skriver *va* i stedet for *var*. Samme trekk forekommer i sandnesmodusen, noe jeg vil komme tilbake til i delkapittel 5.1.1.2. Vi finner også et eksempel på et typisk nordnorsk spørreord i *kordan* for *hvordan* på bokmål. Dette er det eneste spørreordet i skjermbildene fra Ingrid med nordnorskmodus. Andre dialekttrekk som er verdt å merke seg i de nordnorske meldingene til Ingrid, er fraværet av /r/ i presens i det svake e-verbet *funke* og i verbet *være*. Vi finner to eksempler på det i den ene meldingen over: «Men usikker på kordan det *funke* med å velge plasser eller om det *e* sånn «møt opp og få plass»». Her skriver hun altså *funke* i stedet for *funker*, og *e* i stedet for *er*.

Et annet typisk nordnorsk trekk er det personlige pronomenet *æ* for *jeg*. Likevel kan man se i det andre skjermbildet med nordnorskmodus at pronomenbruken ikke er helt konsekvent. I samme melding skriver hun objektsformen for førstepersonspronomenet som *meg* i stedet for *mæ* som kanskje ville vært mer forventet i denne graden av nordnorsk dialektskriving. Likevel er det ikke uvanlig å kombinere *æ* og *meg* i nordnorsk muntlig tale, noe som også åpner for at det heller ikke er uvanlig i talemålsnær skriving. Dette eksemplet ser vi i datautsnittet nedenfor:

Figur 3: Eksempel på Ingrids pronomenbruk

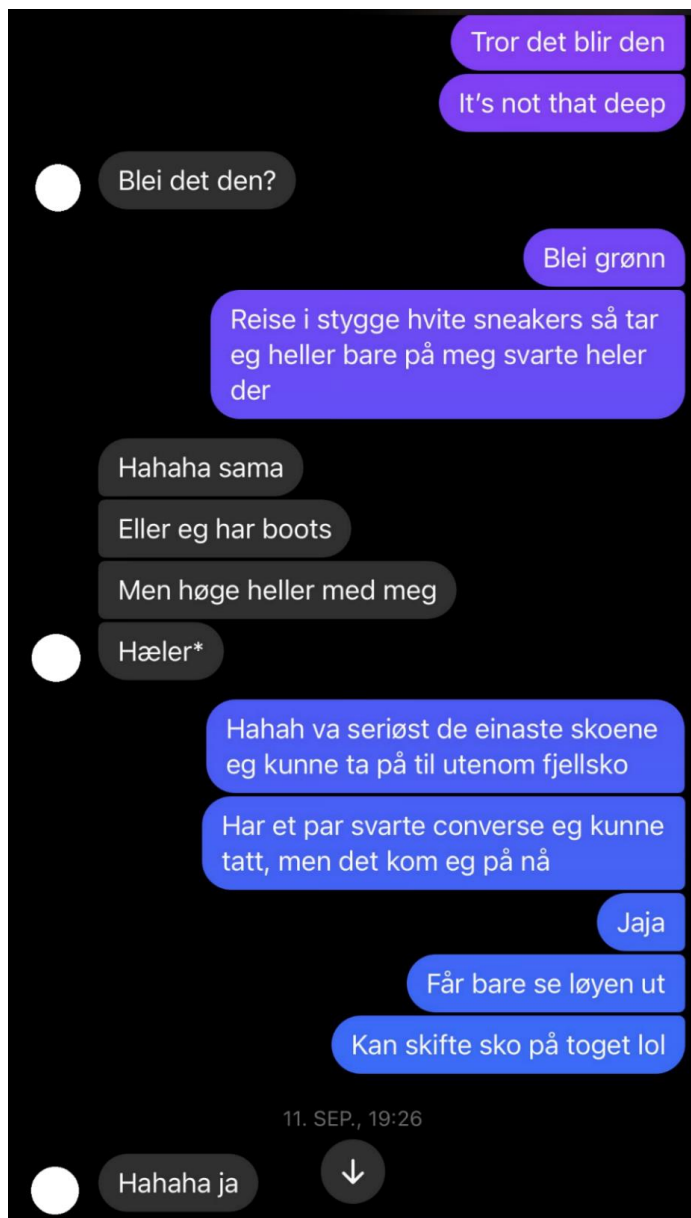
Andre eksempler på at Ingrid skriver ord på bokmål, som kunne vært på dialekt, kan man se i figur 2. Hun skriver der *plasser* i stedet for *plassa* og senere i samtalen skriver hun *stolene* i stedet for *stolan*. Dialektformene av disse ordene ser altså ut til å bli overstyrt av normalortografien. Dette er spesielt interessant med tanke på at venninna fra Tromsø i figur 2 skriver *studentprisa* i flertall. Ingrid akkomoderer språket sitt etter mottakeren, men skriver likevel ikke like ortografisk som venninna. Det kan også være at Ingrid har skrevet på mobil med autokorrektfunksjon på tastaturet. Dersom hun har skrevet fort, noe de korte meldingene bærer preg av, kan det være en mulighet for at hun var bevisst på disse formene og likevel valgte å ikke «rette» på dem til å bli dialektformer.

Ingrid skriver også *ikke* i stedet for *ikkje*, men hvilken form for nektingsadverb man bruker, er i endring i for eksempel Tromsø bymål (Mæhlum & Røynealand, 2012, s. 118). Det er også generelt langt færre yngre enn eldre språkbrukere som bruker *ikkje*-varianten i Tromsø (Sollid, 2014, s. 120). Det er heller ingen markering av palatalitet i dette datamaterialet. Det kan være fordi Ingrid selv ikke har markerte palatale lyder i sitt muntlige språk, eller at det er en generell tendens i store deler av Nord-Norge at den palatale lyden i muntlig språk faller bort (Mæhlum & Røynealand, 2012, s. 118). Det er også stor forskjell på markering av palatalitet i tale og i skrift, som vi ser i Andreassen (2023) sin masteroppgave (se delkapittel 2.2). Hennes deltakere hadde til dels tydelig palatalitet i muntlig tale, og de markerte palatalitet i skrift blant annet på bakgrunn av at de akkomoderte språket sitt mot en «idealdialekt» (Andreassen, 2023, s. 46–47). Det kan også tolkes som om ungdom i Lofoten ikke synes palatalitet er et viktig talemålstrekk å markere i skrift (Røynealand & Vangnes, 2020, s. 368). Dette kan også ha noe å si for fraværet av palatal markering i Ingrid sin nordnorskmodus.

5.1.1.2 Sandnesmodus

Det er tre skjermbilder av samtaler Ingrid har i sandnesmodus. Disse er alle med samme venninne fra Stavanger, men fra ulike tidspunkt, så samtalene har ikke sammenheng med hverandre. Hun holder også her samme modus gjennom hele samtalen, men det er flere eksempler på ord som ikke er skrevet på dialekt, men som kunne vært det. Skjermbildet nedenfor (figur 4) handler om valg av sko til et arrangement hun og venninna skal på.

Figur 4: Ingrid i samtale med ei venninne fra Stavanger

I dette skjermbildet ser vi at det personlige pronomenet i førsteperson entall i subjektsform skrives *eg* og i objektsform *meg*, noe som tolkes som dialektskriving og ikke nynorsk, på bakgrunn av at deltakerens hovedmål er bokmål. I en annen melding skriver hun pronomenene

du og *dokk* (til *dere*), som også er likt som den muntlige sandnesdialekten. I denne modusen er altså pronomenbruken på dialekt.

I figur 4 er det også eksempler på fravær av *-r* i svake verb i presens. Det ser vi i verbet *reise* i setningen «[Eg] *Reise* i stygge hvite sneakers [...]». Det er også et fravær av *-r* i *være* i preteritum, altså *va*. Det ser vi for eksempel i setningen «[...] *va* seriøst de einaste skoene eg kunne ta på [...]». Dette forekommer med andre ord i både sandnes- og nordnorskmodus. Hun skriver i andre skjermbilder *en* i stedet for *ein* og *skal* i stedet for *ska*, noe som skiller seg fra den muntlige sandnesdialekten. I likhet med nordnorskmodus (delkapittel 5.1.1.1), ser det her ut til at dialekten blir overstyrt av standardortografien. Dette viser at dialektskrivinga ikke er helt gjennomført når det gjelder variasjon. I tillegg skriver hun i samtalen ovenfor *heler*, mens venninna fra Stavanger først skriver *heller* og deretter korrigerer seg selv og skriver *hæler*. Dette er et av få eksempler på metapragmatisk normativitet i dette datamaterialet (Hårstad, 2020, s. 146–147; se også delkapittel 3.2). Tredjepersonen kommenterer sin egen språkbruk og uttrykker dermed et språkideologisk synspunkt om at man på korrekt stavangerdialekt skriver *hæler*. En annen kanskje mer plausibel forklaring på at dette ordet blir korrigeret, kan være at det er et lavfrekvent ord som altså ikke ofte skrives i deres samtaler. Denne korrigeringa kan for samtalepartneren handle om at hun vil unngå en mulig misforståelse ved å forveksle *hæler* med adverbet *heller*. Ingrid skriver i andre meldinger flere ord som er typiske for den rogalandske dialekten.

Figur 5: Konjunksjonen "og" i ortofon skrift

I eksempelet over (figur 5) ser vi at Ingrid skriver *åg* i stedet for *og*. At denne konjunksjonen skrives ortofont på sandnesdialekt, kan være fordi /g/ i ordet uttales tydelig i muntlig språk. Ingrid skriver *og* i både nordnorsk- og bokmålsmodus (figur 2 og 6), noe som understreker dette poenget. I figur 4 skriver hun også *løyen* for *morsom*, noe som er et dialektord man ikke finner i andre områder i landet.

5.1.1.3 Bokmålsmodus

I samtaler med moren sin skriver Ingrid på bokmål. Moren snakker muntlig «generisk nordnorsk», slik som Ingrid selv. I datamaterialet til denne studien er det tre skjermbilder som viser samtaler mellom de to. To av dem er samtaler som er gjort gjennom SMS, og den siste er

fra Messenger. Man kan se en forskjell mellom hvordan Ingrid skriver på SMS til moren sin og Messenger til venninnene sine ved at hun skriver lengre setninger når hun skriver tekstmeldinger. Til venninnene i Messenger kan hun gjerne sende mange meldinger etter hverandre med få ord i hver melding og lite tegnsetting. Det kan ha noe med at hun ikke har et like raskt tempo i SMS-kommunikasjon, eller at hun forbinder Messenger med et mer muntlig språk, som er et av de tydeligste kjennetegnene på digital skriving (Hårstad, 2021, s. 30). Likevel kan denne variasjonen i større grad handle om generasjonstilpassing til mottakerne (Vangsnes, 2019, s. 94). Ifølge Vangsnes (2019, s. 94) er det en forskjell mellom generasjoner når det gjelder dialektskriving. Det er flest yngre språkbrukere som skriver på dialekt. Plattform og generasjonstilpasning kan også ha en sammenheng; det er kanskje flere godt voksne som foretrekker SMS foran Messenger. Nedenfor (figur 6) er et eksempel på Ingrid i samtale med moren.

Figur 6: Ingrid i samtale med mor

Ingrid skriver her på bokmål til moren sin. Generasjonstilpasning kan altså forklare hvorfor Ingrid ikke skriver talemålsnært til moren, selv om de begge snakker nordnorsk og er i en nær relasjon. Hun akkomoderer språket sitt etter mottakeren. Når man er bevisst på generasjonsforskjeller, kan man tilpasse seg andre generasjoners normer for språkbruk (Hansen & Stæhr, 2021, s. 142). Hansen og Stæhr (2021, s. 113) ser på generasjonsforskjeller i digital skrijving i Danmark. Der skriver ikke yngre språkbrukere på dialekt, på bakgrunn av at de har et vedtatt standardtalemål. Generasjonsforskjellene består dermed av ulik emoji bruk, ulik meldingslengde og ulike tilnærminger til korrigerende av skrivefeil (Hansen & Stæhr, 2021, s. 147–148). Ingrid tilpasser altså språket sitt i samtale med moren gjennom konvergens. Hun skriver på standardspråket, skriver lengre meldinger enn hun gjør til jevngamle mottakere, og øker bruken av emoji. Jeg vil komme tilbake til generasjonsforskjeller i digital skrijving i delkapittel 6.1.2.

Nedenfor vises en tabell over noen sentrale variasjonsmønstre i de tre ulike modusene Ingrid bytter mellom i skjermbildematerialet. I de ulike kolonnene har jeg inkludert ord som passer inn under kategoriene, uansett om de er skrevet på dialekt eller ikke.

	Nordnorsk		Sandnes		Bokmål	
	Ingrid	Venninne fra Tromsø	Ingrid	Venninne fra Stavanger	Ingrid	Mor fra Målselv
1. pers. sg.	æ meg		eg meg	eg meg	jeg meg	jeg
Spørreord	kordan					hvordan
Nektingsadverb	ikke	ikke	ikkje		ikke	ikke
-r i presens	vippse funke	orke	reise	gidde komme	mener kommer husker	hører mener husker
	e			e	er	
Preteritum av være	va		va	va		
Preteritum av bli			blei	blei	ble	
Konjunksjonen «og»	og	å	åg	og	og	og
Substantiv ub.f. flertall	plasser	planer studentprisa	heler	heller* hæler billetter	bilder	
Substantiv b.f. flertall	stolene		skoene			

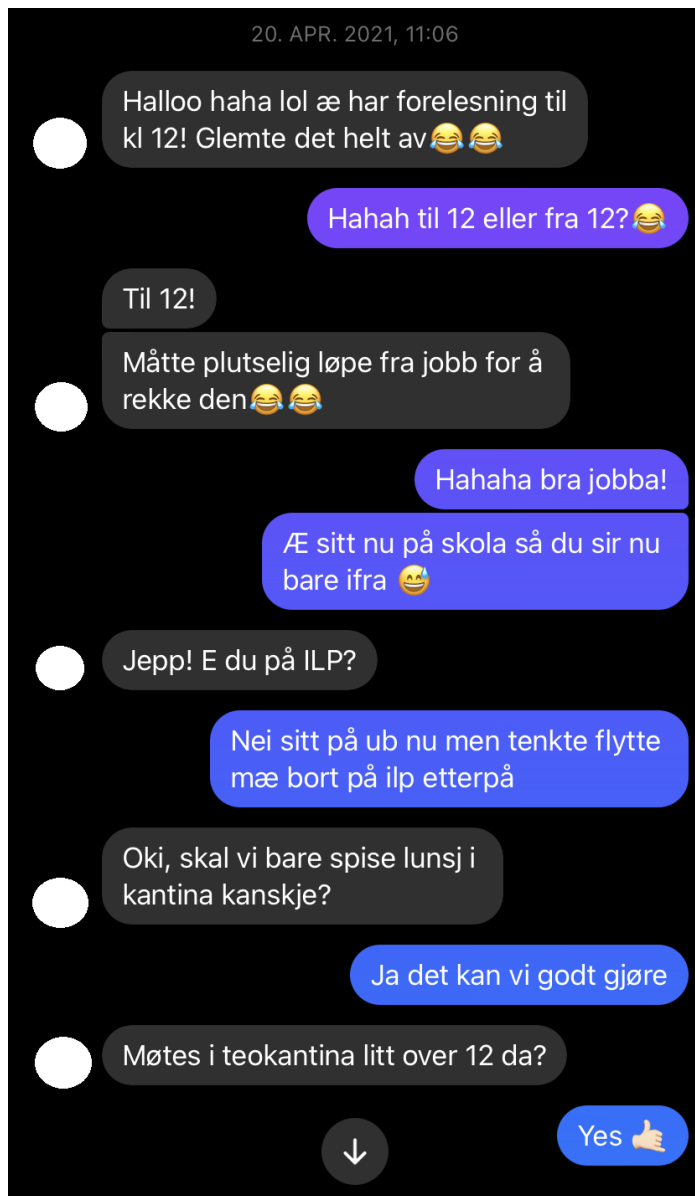
Tabell 5: Ingrid sine variasjonsmønstre

5.1.2 Julie – veksler mellom narvikdialekt og østlandsk

Det er som nevnt samlet inn 14 skjermbilder av Julie sin skriftspråkpraksis. Skjermbildene Julie sendte inn, er samtaler med tre forskjellige venninner: ei fra Narvik, ei fra Salangen og ei fra Bærum (se tabell 6). Alle disse skjermbildene er fra Messenger. I likhet med Ingrid bytter heller ikke Julie mellom moduser i samme meldingstråd. Med venninnene fra Narvik og Salangen bruker hun narvikmodus, mens venninna fra Bærum blir skrevet til med østlandskmodus. Hun akkomoderer altså språket sitt etter hvem hun skriver til. Som nevnt i delkapittel 4.4 om analysemetode, er det å skille mellom østlandsk dialekt og bokmål i skrift en utfordring ved å analysere denne typen skriftspråkdata. Julie sier selv at hun føler det skriftlig er en forskjell mellom bokmål og østlandsk, men at den ikke er spesielt stor, og at det handler mest om at «*setningsoppbyggingen*» er annerledes. Dette vil jeg komme tilbake til i diskusjonskapittelet (delkapittel 6.1.1).

5.1.2.1 Narvikmodus

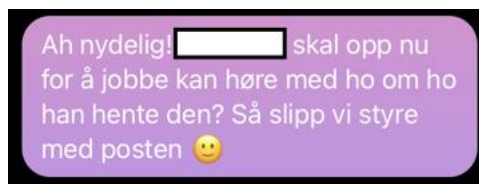
Julie har sendt sju skjermbilder som viser at hun skriver i narvikmodus. To av dem er fra samme samtale med ei venninne fra Narvik. De fem andre skjermbildene er fra samtaler med ei venninne fra Salangen. Skjermbildet under er fra samtalen med venninna fra Narvik, hvor de avtaler å møtes på universitetet (figur 7).

Figur 7: Julie i samtale med ei venninne fra Narvik

I dette utsnittet ser man eksempler på den typiske nordnorske pronomenbruken *æ* for *jeg* og *mæ* for *meg*. I nordlig nordlandsk er apokope et karakteristisk trekk. I verb i talemålet er det vanligst med apokope i infinitiv, presens av svake e-verb, preteritum av svake e-verb og supinum av sterke verb (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 112–113). I samtalene Julie skriver i narvikmodus, ser vi ett eksempel på apokope i infinitiv av e-verb: «Har masse *å gjøre* så du får bare *læs* 🙋». I det første verbet apokoperer hun ikke, men i det andre verbet gjør hun det. Det finnes også andre eksempler fra skjermbildene som viser verb i infinitiv der apokopen ikke er til stede, for

eksempel i figur 5: «[...] men tenkte *flytte* mæ bort på ilp etterpå»⁷. Det er også tre andre eksempler fra samme melding i en annen samtale:

Figur 8: Eksempler på verb i infinitiv uten apokope

Her har infinitivene *jobbe*, *hente* og *styre* ikke apokope. Det er andre e-verb i presens som ikke er apokoperte, men som i stedet har bortfall av /r/ i presens, i likhet med Ingrid i nordnorskmodus (se figur 2). Eksempler på det er *passer*, *åpner* og *jobber*. Hun skriver også *e* i stedet for *er*, men dette er hun ikke konsekvent på i alle samtalene hun skriver i narvikmodus. Hun skriver for eksempel «Tirsdag *e* bra!» i en samtale (figur 1), mens hun i en annen samtale skriver: «[...] og om dokker kjenne til når andre lærera så *er* det bare å dele 😊». Den siste konsonanten i ubestemt form flertall av substantivet *pensumliste* er også fraværende, mens substantivet *lærer* i ubestemt form flertall har formen *lærera*. Det er i tillegg mange eksempler på sterke verb i dialektform. Hun skriver for eksempel «Ja, ho skal nu *vær* der en stund [...]» med apokope i infinitivsformen. I figur 7 skriver hun «Nei *sitt* på ub nu [...]»⁸, og hun skriver i andre meldinger «[...] Så *slipp* vi styre med posten 😊» og «[...] *driv* å ordne boplass i Stavanger [...]» – alle eksempler på dialektformer av sterke verb.

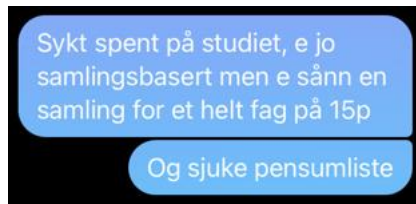
I figur 7 er det et eksempel på at Julie bruker dialektformen *sir* for *sier* i presens: «du *sir* nu bare ifra 😊». Man ser i samme figur at substantivet *nå* (bokmål) skrives *nu* på dialekt. I to meldinger etter hverandre i en annen samtale skriver hun *sykt* og *sjuke* (figur 9), som er et eksempel på at hun skriver ulike varianter av samme ord:

---

⁷ «ilp» står for Institutt for lærerutdanning og pedagogikk. Her refereres det til bygget på UiTs campus hvor dette instituttet holder til.

⁸ «ub» er en forkortelse for Universitetsbiblioteket.

Figur 9: Sykt og sjuke i samme modus

5.1.2.2 Østlandskmodus

Dataene som viser Julie som skriver i østlandskmodus, er fra samtaler med ei venninne fra Bærum. Det er 7 skjermbilder fra flere ulike samtaler, og alle er skrevet i Messenger. Alle disse samtalene er uformelle. Man kan generelt si at Julie skriver på bokmål til denne venninna, men at hun har lånord fra engelsk, slang og forkortelser, noe som ikke ville vært like naturlig i en formell setting. Det er også andre normer for tegnsetting i denne typen skriftspråkspraksis enn det er i standard bokmål. Eksemplet under er fra en samtale hvor Julie og samtalepartneren fra Bærum prøver å avtale å møtes:

Figur 10: Julie i samtale med ei venninne fra Bærum

I dette eksemplet er de fleste ordene skrevet som på bokmål, med unntak av noen ord. Noen av ordene som viker fra normalortografien, kan man anta er skrivefeil, som for eksempel *jeh* i stedet for *jeg* og *var* i stedet for *har*. At Julie skriver slike tastefeil og ikke retter dem opp, tyder på at samtalepartnerne befinner seg i et normfelt hvor forståelse går foran korrekthet (Hansen & Stæhr, 2021, s. 130). Å ikke rette opp i skrivefeil er et typisk generasjonstrekk hos en del yngre danske språkbrukere i uformelle digitale samtaler (Hansen & Stæhr, 2021, s. 129). Julie skriver også interjeksjonen *ååh* og i andre meldinger skriver hun også *wii* og *haha*. I figur 10 bruker hun ingen tegn bortsett fra spørsmålstegn, noe som også er utbredt i skrivepraksisen til deltakerne i Landes (2017) studie, hvor han har med «fravær/bruk av spørsmålstegn i spørresetninger» som en kategori (Landes, 2017, s. 29–30; se delkapittel 2.2). I andre samtaler med samme person, bruker Julie noen komma, punktum og utropstegn, men for det meste står meldingene uten tegnsetting, eller med emoji'er som fungerer som avslutning på setningen.

Emojier kan brukes som tegnsetting, men er naturligvis ikke like nøytrale som punktum og komma. De kan likevel organisere interaksjonen inn i informasjonsenheter som gjør det mer oversiktlig for leseren å avkode beskjeder (Hougaard, 2020, s. 55–56).

Figur 11: Eksempler på slang og engelske lån

I andre meldinger bruker hun slangord som for eksempel *butta* (figur 11) for *butikken*, og *nais* for *fint* (engelsk *nice*). I eksemplet over er det også et engelsk lånord hvor det er tillagt norsk bøyningssending: *craver*. Hun skriver også forkortelser som *fyf* for *fy faen* og *perf* for *perfekt*. Til sammenligning med hvordan Julie skriver i narvikmodus, er ikke slang, lånord, lite tegnsetting og forkortelser spesielt for østlandskmodusen, men vi kan anta at det er dette som skiller måten hun skriver på fra formell normert bokmål. Nedenfor er en tabell over sentrale variasjonsmønstre i Julie sin skriftspråkspraksis, hvor hun altså bytter mellom narvikmodus og asker-/bærummodus:

	Narvik		Asker/Bærum		
	Julie	Venninger		Julie	Veninne fra Bærum
		Narvik	Salangen		
1. pers. sg.	æ mæ	æ	eg	jeg meg	jeg meg
Determinativ	denna nån nåkka	den		den noen noe	den
-r i presens	e/er jobbe håpe tenke	e	e håpe	er jobber håper tenker	er tenker
morgen	mårra mårran			morgen	
Substantiv bf.f. entall	skola		skolen	uken reisen	helgen tiden

Tabell 6: Julie sine variasjonsmønstre

Skjermbildematerialet avdekker at deltakerne akkomoderer språket sitt etter mottakerne de skriver med. De kodeveksler adressatspesifikt og tilpasser seg dermed skriftspråket til samtalepartnern. I Ingrid sin samtale med moren ser vi også generasjonsforskjeller når det gjelder skriftspråksnormer, og hvordan deltakeren tilpasser seg disse. Funnene i skjermbildematerialet blir videre drøftet i delkapittel 6.1. I det neste delkapittelet (delkapittel

5.2) vil jeg presentere funn og analysere intervjumaterialet fra begge deltakerne, hvor vi får et mer forklarende innblikk i deres språkbruk.

5.2 Intervju

I dette delkapittelet presenterer jeg funnene jeg har gjort i innsamlingen av intervjudataene. Begge deltakerne stilte til hvert sitt intervju hvor vi snakket om deres muntlige og skriftlige språkpraksiser. Dette datamaterialet representerer altså deltakernes rapporterte språkbruk (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 84; se også delkapittel 4.1). Som nevnt i metodekapittelet om planlegging og gjennomføring av intervjuene, var formålet med intervjudataene å kartlegge erfaringer med og synspunkter på tale- og skriftspråkspraksisene til begge de bidialektale deltakerne (delkapittel 4.3). Ingrid og Julie reflekterer også over reaksjoner fra andre på disse språkpraksisene. Med utgangspunkt i de tematiske overskriftene *sammenheng mellom tale og skrift, tidligere omgivelsers påvirkning på skriftlig og muntlig språk, mottakerens påvirkning på skrivemåten og skrivemåtens betydning for hvordan deltakerne ønsker å framstå* presenterer jeg først funnene fra intervjuet med Ingrid og deretter funnene fra intervjuet med Julie. Deltakerne sine språklige og geografiske bakgrunner ble presentert i del 4.2.2. Likevel repeteres også dette i noen grad i de følgende delkapitlene for å kontekstualisere resultatene og se på omgivelsenes påvirkning på skriftlig og muntlig språkbruk.

5.2.1 Ingrid

5.2.1.1 Sammenheng mellom tale og skrift

Ingrid forklarer at hun enten skriver på nordnorsk eller sandnesdialekt når hun skriver på dialekt. Hun mener selv at hun sjelden blander dialektene i skrift, men sier at det har hendt at hun har blandet dersom hun har tenkt på den ene dialekten og skrevet på den andre, og at kodevekslingen da for eksempel består av at hun bruker uttrykk som er vanlig i Nord-Norge i sandnesdialekten og motsatt. På bakgrunn av dette er det sjelden tydelige tendenser til det som folkelingvistisk betegnes som «knot» i hennes skriftspråk (se delkapittel 3.4). Likevel skriver hun aller mest på bokmål, og føler at de to dialektene hun kan skrive på, er likestilt.

Ingrid sier at det er en klar sammenheng mellom hvordan hun snakker til en person, og hvordan hun skriver til vedkommende. Hun er som oftest konsekvent med dialektskrivingen til ulike personer, og hvis hun først skriver på dialekt til dem, så bytter hun ikke. Et unntak er dersom hun for eksempel skal sende ut en invitasjon eller lignende. Da kan hun plutselig bytte til bokmål midt i samtalen. Hun bytter altså mellom å bruke ressurser assosiert med konseptuell muntlighet og konseptuell skriftlighet (delkapittel 3.1). Ingrid synes det er vanskeligere å bytte

mellom dialekter i skrift enn i tale fordi hun blir mer bevisst på hvordan hun skal skrive enkeltord. Hun kan av og til stoppe opp og si ord høyt for seg selv fordi hun føler at svaret ligger i hennes muntlige språk:

Ingrid: [[nei,]] bare stopper opp og tenker, også bare prøver jeg bare å si- si setninga høyt faktisk, har jeg også gjort én gang husker jeg. Da var jeg sånn... jeg husker ikke hva, men jeg husker at jeg måtte stoppe opp og være sånn... er det her riktig (*latter*) måte å si det på? (*latter*) Så jeg har stoppa opp og sagt det høyt faktisk, ja.

At Ingrid noen ganger sier ord høyt når hun skal skrive, kan være et tegn på at hun har noen pågående normforhandlinger i hennes skriftspråkpraksis. Det finnes ikke en standard for hvordan dialekt skal skrives, men Ingrid har en intuitiv forståelse for hvordan *hun* synes det er «korrekt» å skrive talemålsnært. Vi har i Norge en tradisjon for å vurdere hva som er korrekt språkbruk både muntlig og skriftlig (Sandøy, 2008, s. 173; se delkapittel 3.2). Dette vil diskuteres ytterligere i delkapittel 6.2.2.

5.2.1.2 Tidligere omgivelers påvirkning på skriftlig og muntlig språk

Ingrid har som nevnt i delkapittel 4.2.2 flytta en del rundt i landet, og har bodd både i Bardufoss, Sandnes og Tromsø. Hun vokste opp med å snakke nordnorsk, og tilegnet seg sandnesdialekten da de flytta til Rogaland midt på barneskolen, men hun husker ikke akkurat når hun begynte å kommunisere på denne dialekten i tillegg. Hun kan likevel huske at hun var «dialektforvirra» i starten da hun begynte på skole i Sandnes, men at hun til slutt endte med å snakke sandnesdialekt der. Det er generelt mye dialektvariasjon i familien og omgivelsene til Ingrid. Hun er også den eneste av fem søsken som er bidialektal, noe som kan forklares av at hun er yngst, og at det er stor aldersforskjell mellom henne og de andre søsknene. Hun har også fått høre at hun har veldig bra gehør og spekulerer i om det også er en grunn for at hun er bidialektal:

Ingrid: =ee= så det er litt sånn... rart. Men jeg får ofte høre at jeg liksom... ja, men du har jo bra gehør. Jeg er jo... musikalsk av meg (.) så kanskje at det har mye å si... og i fransk-timene så fikk jeg høre at jeg tok jo aksenten med en gang. Det hørtes ut som jeg var fransk. Selv om jeg kanskje ikke hadde ordforrådet, så... var dialekten der (*latter*)

Van Ommeren (2016) nevner i sin avhandling to bakgrunnsfaktorer som utpeker seg når det gjelder utvikling av bidialektalitet: *mobilitet og flerdialektalitet i familien* (van Ommeren, 2016, s. 221–222). Hun ser også gjennom sin studie en tendens til at de bidialektale språkbrukerne synes det er nødvendig å legitimere sin status som bidialektal, på grunn av at de ser på språkpraksisen sin som «unormal» (van Ommeren, 2016, s. 321–322). Dette kan være en grunn til at Ingrid trekker fram «gehør» som en faktor for å forklare sin bidialektisme.

5.2.1.3 Mottakerens påvirkning på skrivemåten

Ingrid varierer hvilken dialekt hun snakker etter hvem mottakeren er. Hun kodeveksler altså adressatspesifikt (Gumperz, 1982 i Kvammen, 2014, s. 31). Hun snakker nordnorsk med moren og søsknene sine fra Østlandet, og med stefaren og venner fra Stavanger snakker hun sandnesdialekt. Hun kan også bytte dialekt muntlig med ulike personer i samme rom. Da hun bodde i Sandnes, kunne hun veksle mellom dialekter rundt middagsbordet, hvor hun snakket nordnorsk med moren og sandnesdialekt med stefaren. Hun fortalte også om en nylig hendelse på en café, hvor hun kommuniserte med to forskjellige dialekter til to ulike mottakere og fikk kommentarer fra ei nordnorsk venninne:

Ingrid: =ee= sist var faktisk forrige uke (.) =ee= satt på café. Kjenner hun som driver caféen, også kommer det en =ee= jeg kjenner fra Stavanger, som også bor i Tromsø =ee= han... setter seg ved siden av meg, så jeg snakker (.) Sandnes-dialekt til han, (.) =ee= og hun i =ee= kaffebaren, hun bare «jeg blir fortsatt ikke vant med at du bare bytter dialekt. Du blir et anna menneske når du bytter.»

At Ingrid får kommentarer til sin bidialektisme, er et tegn på at dette er en språkbruk som oppfattes som grenseoverskridende, og som språksamfunnet ikke godtar på bakgrunn av språkideologier og normer (delkapittel 3.4). Selv om kommentarene ikke nødvendigvis er direkte negative, kan de fortsatt gjøre at språkbrukerne føler at deres språkbruk blir sett på som «støy» (Sandøy, 2008, s. 173) og at de ikke passer inn i de etablerte språknormene (se delkapittel 3.2). Grunner for kommentarer til deltakernes språkbruk diskuteres ytterligere i delkapittel 6.2.1.

Ingrid skriver på bokmål til samtalepartnere som ikke står henne spesielt nær. Hun skriver også på bokmål til moren og stefaren og alle søsknene bortsett fra den ene søsteren som er fra Målselv, som hun skriver på nordnorsk til. De har alltid skrevet på dialekt til hverandre både på melding og på bursdagskort og lignende. Denne søsteren er i slutten av 40-årene og står Ingrid spesielt nær. Generelt føler Ingrid at hun «speiler» måten mottakeren skriver på. Hun har aldri innledet en skriftlig samtale med noen på dialekt, men skriver da heller på bokmål. Dersom mottakeren svarer på dialekt, tilpasser hun seg det. Dersom hun er i en gruppechat med flere personer, skriver hun på bokmål fordi hun synes det er «ryddigst». At hun skriver på bokmål til nesten alle søsknene sine, kan forklares med adressatspesifikk kodeveksling siden disse søsknene er fra Østlandet og snakker østlandsk. At hun skriver på bokmål til moren og stefaren, som snakker nordnorsk og sandnesdialekt, betyr ikke nødvendigvis at de oppfattes som stemmer «from nowhere», men at det finnes generasjonsforskjeller når det gjelder

dialektskriving spesielt (Vangsnes, 2019, s. 94) og digitale skrivepraksiser mer generelt (Hansen & Stæhr, 2021). Dette drøftes ytterligere i diskusjonskapittelet (delkapittel 6.1.2).

5.2.1.4 Skrivemåtenes betydning for hvordan deltakerne ønsker å framstå

Ingrid oppgir at hun skiller mellom dialekt i uformell skriving og bokmål i formell skriving. Dersom hun skriver til venner, skriver hun på dialekt, men dersom hun for eksempel skriver til en kollega eller sjefen sin, skriver hun på bokmål. Som nevnt i delkapittel 5.2.1.1, kan Ingrid også skrive på bokmål til venner hun vanligvis skriver til på dialekt, dersom hun skal sende ut en innbydelse eller lignende. Ingrid ramser opp Messenger, SMS, Snapchat og Instagram Direct som plattformer der hun kan skrive talemålsnært. Hun sier at dersom hun skulle lagt ut en oppdatering på Instagram eller Facebook, ville hun skrevet på bokmål, men ved direktemeldinger på de to sosiale mediene kan hun skrive på dialekt. Når hun sender e-post, skriver hun enten på bokmål eller nynorsk. Som nevnt i delkapittel 3.1, kan dette knyttes til skrivepraksiser i tråd med konseptuell muntlighet i uformelle sammenhenger og konseptuell skriftlighet i formelle sammenhenger (se for eksempel Røynealand & Vangsnes, 2020).

Dersom Ingrid har startet en samtale med å skrive på bokmål og deretter byttet når mottakeren har skrevet på dialekt, så har det hendt at hun har fått kommentarer fra andre hvor de for eksempel har spurt hvor hun «egentlig kommer fra». Hun sier det som regel aldri er negative kommentarer, men heller fascinasjon fra mottakeren.

Ingrid: Nei, jeg synes det bare er morsomt. Altså, jeg tenker ikke over det... så for min del- når det blir poengtert, så blir jeg litt sånn... hehe, stemmer. (*latter*) Det er jo ikke helt kanskje normalt.

At Ingrid ikke tenker over kodevekslingen før det blir poengtert av andre, kan bety at den adressatspesifikke kodevekslingen er internalisert i hennes skriftspråkspraksis. Hun tenker ikke over at hun tilpasser seg mottakeren. Som nevnt i delkapittel 5.2.1.3, kommer kommentarer fra omgivelsene om bidialektalitet på bakgrunn av språkideologier og forventninger fra samfunnet om autentisk bruk av dialekter (Hårstad et al., 2021, s. 86). Selv om Ingrid i dette tilfellet synes kommentarer til språkbruken «bare er morsomt», kan det også få språkbrukerne til å føle at de ikke passer inn i de etablerte språknormene (van Ommeren, 2016, s. 359; se også delkapittel 3.2).

5.2.2 Julie

5.2.2.1 Sammenheng mellom tale og skrift

Julie forklarer at hun i skrift veksler mellom narvikdialekt, østlandsk og bokmål. Hun synes det er en forskjell mellom måten hun skriver på østlandsk og bokmål, og tenker selv det handler mest om «setningsoppbygging», men har ingen konkrete eksempler på det. Siden deltakeren selv mener hun er skriftlig bidialektal, kan man etter den holdningsbaserte definisjonen av bidialektisme argumentere for at Julie altså er bidialektal i skrift (van Ommeren, 2016, s. 38; se også delkapittel 3.3). Dette diskuteres ytterligere i delkapittel 6.1.1. I tale blander Julie av og til inn noen dialektord fra ulike steder som hun tar inn i sin østlandske dialekt, men i skrift synes hun ikke at hun blander. Hun føler også det er konsekvent hvordan hun skriver til ulike mennesker. Dette har ifølge henne en klar sammenheng med hvordan hun snakker til dem.

Det har hendt at Julie har skrevet en e-post på bokmål til noen hun vanligvis snakker nordnorsk med, men hun føler det handler mer om å skille mellom formell og uformell skriving. I likhet med Ingrid oppgir hun altså at hun skiller mellom bruk av kjennetegn for konseptuell muntlighet og konseptuell skriftlighet (se delkapittel 3.1 og 5.2.1.1). Hun synes det er mer problematisk å bytte mellom dialekter i tale enn det er i skrift fordi det ofte kan bli «krøll» for henne hvis det for eksempel er flere folk med ulike dialekter i en sosial sammenheng. Kodeveksling skjer altså lettere for henne skriftlig fordi det da oftest kun er en dialektmodus som er aktivert (se delkapittel 3.5).

5.2.2.2 Tidligere omgivelers påvirkning på skriftlig og muntlig språk

Julie har i likhet med Ingrid en del dialektal påvirkning fra ulike steder, og har bodd både i Trøndelag, på Vestlandet, Narvik og Bærum. Faren til Julie er som nevnt halvt norsk og halvt engelsk, og snakker asker-/bærumdialekt. Da Julie var liten, snakket de kun bærumdialekt hjemme for at bestefaren, som kom fra England, skulle forstå hva de sa:

Julie: Altså det er på en måte en grunn til at vi snakker to dialekter. Vi fikk ikke lov til å snakke dialekt hjemme fordi bestefaren vår måtte skjønne at... skjønne oss. Og han skjønner kun... asker-/bærumdialekt på norsk. =ee= så det har vært ganske strengt med at vi skulle snakke og skrive (.) østlandsk på en måte i hjemmesituasjon.

Julie snakket narvikdialekt utenfor hjemmet fordi hun følte hun kunne være «friere i språket» på skolen og i fritidsaktiviteter. Hun følte at den østlandske dialekten hjemme var veldig «ordentlig uten slang og banneord», og at den ikke ble så veldig utviklet fordi den kun ble brukt i hjemmedomenet i oppveksten. I barndommen var altså narvikdialekten hennes «utespråk» og

østlandsk hennes «hjemmespråk» (Mæhlum, 2008a, s. 100; se også delkapittel 3.3). Da Julie bodde i Tromsø, snakket hun nordnorsk hjemme i kollektivet og med nordnorske medstudenter på universitetet. Hun føler at narvikdialekten hadde større plass i hverdagen hennes da hun bodde i Nord-Norge, men at det fortsatt er naturlig å snakke nordnorsk. Likevel må hun aktivt velge å bytte til nordnorsk dialekt nå. Østlandsk er «default-dialekten» hennes, som hun selv forklarer det:

Julie: (.) det er vel egentlig østlandsk som blir på en måte hoveddialekten, også er narvikdialekten litt sidestilt. =ee= men det har jo på en måte vært (2) det har ikke alltid vært sånn da. =ee= nordnorsk har jo på en måte hatt en mye større plass når jeg har bodd nordpå. =em= (2) men begge deler føles på en måte like naturlig når jeg snakker dem, men jeg må på en måte bevisst velge å snakke nordnorsk, i forhold til østlandsk som på en måte er... «default»-dialekten

Med «default-dialekt» mener altså Julie at det er denne koden hun ville valgt å snakke i de aller fleste sammenhenger (van Ommeren, 2016, s. 309). I møte med folk som ikke snakker nordnorsk, vil hun derfor snakke østlandsk. Julie trodde en stund at hvor hun er fysisk, påvirker hvordan hun snakker og skriver, men hun har slått fra seg dette. Hun har altså blitt bevisst på at hun praktiserer adressatspesifikk kodeveksling, og ikke stedsspesifikk kodeveksling (se delkapittel 3.6). Da hun bodde i Tromsø, snakket og skrev hun fortsatt østlandsk med venner som ikke var nordnorske.

5.2.2.3 Mottakerens påvirkning på skrivemåten

Julie skriver på nordnorsk med venner hun har vokst opp med i Narvik, og de hun studerte med i Nord-Norge. Hun skriver på asker-/bærumdialekt med venner fra Bærum, andre venner fra studietiden og familien sin. Når Julie skriver, har dialektene hennes blitt «låst i noen personer». Hun bytter ikke mellom dialekter med samme mottaker. Dette viser at også Julie kodeveksler adressatspesifikt (se delkapittel 3.6). Hun forklarer også at dersom hun hadde blitt kjent med noen fra Nord-Norge i dag, så tror hun ikke at hun kommer til å skrive på nordnorsk til dem. Dette synes hun er litt trist, men hun anerkjenner at det er det som er realiteten:

Julie: så men, av og til, men ja i forhold til skrift og... Skrift det føler jeg på en måte jeg har låst i noen personer. Jeg tror ikke jeg kommer til å begynne å skrive nordnorsk til noen hvis jeg blir kjent med de nå og de er fra Nord-Norge, fordi at (.) da på en måte bare... det nordnorske er blitt en mindre og mindre del da. Selv om det... Jeg synes det er litt trist. Så... er det på en måte realiteten. (2) =ee= Så nei, jeg vet ikke (.) egentlig. Nei, jeg føler ikke at det har en veldig påvirkning. De som får nordnorsk, får nordnorsk. De som ikke får det, får ikke det liksom.

Den siste formuleringen i sitatet ovenfor er spesielt interessant. At Julie sier at «[d]e som får nordnorsk, får nordnorsk» og «[d]e som ikke får det, får ikke det [...]» kan tolkes som at det kun er noen få utvalgte som får «æren» av å bli skrevet til på dialekt. Det kan virke som at det kun er de nærmeste vennene hennes fra Nord-Norge som får denne «gaven», og at det kun er disse som blir sett på som stemmene «from somewhere». Hun konvergerer altså språkbruken sin mot deres gjennom nordnorsk dialektskriving (Mæhlum, 2008b, s. 112; se også delkapittel 3.6). Julie skriver på dialekt i private sammenhenger på sosiale medier. Dialektskrivingen varierer ikke mellom ulike plattformer, men heller mellom formell og uformell skriving (se delkapittel 3.2).

5.2.2.4 Skrivemåtenes betydning for hvordan deltakerne ønsker å framstå

Julie bruker østlandsk mer enn nordnorsk i skrift. Etter at hun flytta fra Narvik, fikk asker-/bærumdialekten mye større plass i hverdagen. Det var unaturlig for henne å bruke nordnorsk på videregående i Bærum, og hun føler derfor det ble et skille mellom de to dialektene da familien flytta sørover. Som nevnt skriver Julie som regel bokmål i formelle situasjoner og dialekt med venner (se delkapittel 5.2.2.1). Hun føler ikke det er noen forskjell på narvikdialekt og asker-/bærumdialekt med tanke på hvordan hun vil framstå. Hun sier at hun føler seg som seg selv uansett hvordan hun skriver, men kan heller skille mellom en formell og en uformell versjon av seg selv ved å skrive på standardspråk versus dialekt. Hun skriver som regel på bokmål i formelle sammenhenger, som for eksempel e-poster på jobb og lignende. Hun ville heller ikke skrevet på dialekt dersom hun for eksempel hadde lagt ut et innlegg på Instagram. I private sammenhenger kan hun derimot skrive på dialekt.

Julie: Ja, for det er egentlig mest bare det. Formelt/uformelt. Jeg føler ikke det er på en måte forskjell i hvordan jeg på en måte ønsker å fremstå i forhold til (.) bokmål, nei =ee= østlandsk og narvikdialekt (.) =ee= Det er på en måte meg uansett liksom. =ee= det formelle er på en måte en formell versjon (.) av meg =ee= så det er på en måte forskjellen formelt/uformelt med... på en måte skrive... riktig bokmål... i forhold til å skrive dialekt.

Julie orienterer seg altså i det normpluraliserte skriftlige domenet ved å skille mellom å skrive formelt og uformelt (se delkapittel 3.2). I gruppechatter har hun tatt et valg om å skrive på østlandsk på grunn av en kommentar hun fikk da hun studerte i Tromsø. Det var en medstudent av Julie som sa hun syntes det var «plagsomt» da hun vekslet mellom ulike dialekter muntlig og skriftlig. Det er den eneste gangen Julie har fått en sånn negativ kommentar. Hun har også fått positive reaksjoner på at hun er bidialektal da Julie og ei venninne fra Salangen, som hun

ble kjent med som student, hadde en skriftlig samtale på østlandsk. De hadde tidligere snakket om at Julie syntes det var vemodig at ikke narvikdialekten var hennes primærdialekt, så venninna sa at de gjerne kunne bytte til å skrive nordnorsk dersom hun ville det. Etter den kommentaren fortsatte de skriftlige samtaler deres på nordnorsk. Negative metaspråklige kommentarer kan, som nevnt i delkapittel 5.2.1.4 i analyse av intervjumaterialet fra Ingrid, føre til at språkbrukerne føler at de ikke passer inn i språknormene som er etablert. Dette kan være et resultat av det språkpuristiske synet på norsk språklig mangfold (se delkapittel 3.2 og 3.4). Dette vil diskuteres ytterligere i delkapittel 6.2.1 om omgivelsenes påvirkning og reaksjoner på deltakernes muntlige og skriftlige språkpraksiser.

Julie synes det er trist at narvikdialekten blir en mindre del av språket hennes, og uttrykker at det er som om en del som er veldig viktig for identiteten hennes, «visner litt sånn bort». Hun har egentlig lyst til å identifisere seg som en fra Nord-Norge, og jobber derfor bevisst for å beholde den nordnorske delen av språket sitt.

Julie: Det er litt sånn vemodig, for det er på en måte en stor del av =ee= av oppveksten min. (.) Også... =ee= (.) ønsker jeg på en måte å identifisere meg som... fra Nord-Norge, i og med at jeg har bodd der på en måte majoriteten av livet mitt da. Men dialekten passer liksom ikke helt overens. Så... (.) det er på en måte litt sånn (.) det er litt... kjipt å på en måte føle litt at en del som du selv synes er ganske viktig ved din egen identitet da, visner litt sånn bort.

Det er i stor grad gjennom språket vi presenterer vår identitet, noe som gjør det til en av de viktigste identitetsbærende faktorene vi har (Mæhlum, 2008b, s. 106). Det er derfor naturlig at Julie vil ivareta narvikdialekten for å beholde den nordnorske delen av sin identitet (se delkapittel 6.2.2 for videre diskusjon).

6 Diskusjon

Empirien i dette masterprosjektet viser hvordan to bidialektale deltakere skriver i digitale sosiale sammenhenger, og hvordan de forklarer at de skriver som de gjør. Videre i dette kapitlet drøfter jeg funnene som ble presentert i forrige kapittel, og knytter dem ytterligere til teori. Jeg strukturerer kapitlene etter funn fra skjermbilledataene og intervjudataene, og deler dem inn i underkapitler etter forskningsspørsmålene. Til slutt knytter jeg funnene til problemstillingen. Til tross for dette strukturelle grepet, vil jeg binde sammen funnene fra skjermbilledataene med intervjudataene og motsatt dersom det er relevant.

Delkapittel 6.1 diskuterer mulige svar på de to første forskningsspørsmålene i mitt prosjekt:

1. Hvilke variasjonsmønstre kjennetegner digital sosial skriving hos de to bidialektale språkbrukerne i kontakt med samtalepartnere med ulik dialektbakgrunn?
2. Hvilke teoretiske perspektiver kan forklare variasjonsmønstrene?

Delkapittel 6.2 drøfter mulige svar på de to siste forskningsspørsmålene i prosjektet:

3. Hvordan oppfatter deltakerne at omgivelsene deres virker inn og reagerer på hvordan de snakker og skriver?
4. Hvordan opplever deltakerne det å være bidialektal i tale og i skrift?

6.1 Sentrale funn fra skjermbildematerialet

6.1.1 Variasjonsmønstre i digital skriving hos Ingrid og Julie

I skjermbildematerialet kommer det fram at de bidialektale språkbrukerne kodeveksler i skrift mellom to dialekter og standardspråk (se kapittel 5). Deltakeren Ingrid bytter mellom nordnorsk og sandnesdialekt i digital sosial skriving, i tillegg til bokmål i formelle sammenhenger og i uformell samtale med de fleste familiemedlemmer, inkludert moren (se figur 6). Julie bytter mellom narvikdialekt og asker-/bærumdialekt i digital sosial skriving og bokmål i formelle sammenhenger. Begge deltakerne rapporterer altså at de av og til skriver på dialekt. Skjermbildematerialet viser at deres «dialektskriving» består av et utvalg emblematiske trekk fra dialekt, i tillegg til standardspråklige innslag. Det ser altså ut til å være en kombinasjon av elementer fra to koder innenfor det som oppfattes som én kode av språkbrukerne. I digital sosial skriving er det for nordmenn vanlig å skrive talemålsnært, også for monodialektale (Vangsnes, 2019, s. 102). Kodeveksling er heller ikke et fenomen som er spesielt for bidialektale språkbrukere. Man veksler ofte mellom talemålsnær skriving i uformelle sammenhenger og

standardspråk i formelle sammenhenger, slik som deltakerne i dette prosjektet gjør. Andre eksempler på arenaer det er vanlig med kodeveksling, er for eksempel i språkpraksiser i gamingmiljøer i Norge, hvor det er vanlig å kodeveksle mellom norsk og engelsk (Sunde, 2016, s. 146). Det som er spesielt med de bidialektale språkbrukerne sine skriftspråkspraksiser på digitale flater, er at de veksler mellom tre ulike språklige koder: to ulike dialekter og et standardspråk.

I dette prosjektet er Julie sin skriftspråkspraksis spesiell med tanke på at en av varietetene hun skriver, er en østlandsk dialekt som ligner en del på standardspråket bokmål. Som nevnt finnes det ikke et standardisert normert talemål i Norge (se delkapittel 3.2), men likevel blir østlandsk gjerne språkideologisk sett på som bokmålsnær og «nøytral», og derfor ofte som stemmen «from nowhere» (Woolard, 2016 i Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 364; se også delkapittel 3.4). I samtalen mellom Julie og venninna fra Bærum (figur 10 og 11) er det ingen ord som kan kategoriseres som *dialekttrekk*. Det er generelt få ord som skiller seg fra standardspråket, og de ordene som gjør det, kan kategoriseres som engelske lånord (*craver*), interjeksjoner (*Ååh*) eller forkortelser (*egt*). Det er også innslag av slang (*butta* for butikken). Det er dermed mulig å argumentere for at Julie veksler mellom formelt og uformelt bokmål, i tillegg til narvikdialekten, og ikke mellom asker-/bærumdialekt og bokmål som standardspråk.

I masteroppgaven til Lande (2017) snakker 7 av 9 deltakere østlandsk dialekt (se delkapittel 2.2). De to siste deltakerne skriver på henholdsvis trøndersk og svensk. Lande poengterer at dialekttrekk hos denne østlandske gruppen ikke er fraværende, til tross for det bokmålsnære talespråket, men at de oftere opptrer i muntlig tale enn i skrift (Lande, 2017, s. 32–33). I datamaterialet som omhandler språklig variasjon i en gruppechat, er det mange eksempler på stilistiske trekk som har fellestrekk med talespråk hos de østlandske deltakerne, for eksempel utelatelse av ord som forstås av sammenhengen⁹ (Lande, 2017, s. 18–19). På bakgrunn av at dialekttrekk ikke er en kategori i Landes materiale, tyder det på at han ikke ser på det som et viktig poeng å kaste lys over denne delen av empirien. Likevel har han et fokus på dialekttrekk i analysen på grunn av den trønderske deltakeren som skriver talemålsnært. At en av deltakerne skriver på trøndersk er interessant fordi det vitner om en liberal norm til dialektbruk i

---

⁹ For eksempel «for et **legg**» i Landes (2017) materiale, hvor den første delen av ordet *innlegg* utelates.

deltakernes praksisfellesskap (Lande, 2017, s. 32–33). Østlandske dialekttrekk får altså ikke mye rom i Landes avhandling.

På bakgrunn av skjermbildedataene i mitt prosjekt kan man altså argumentere for at Julie veksler mellom to språklige koder i skrift, altså bokmål (formelt og uformelt) og narvikdialekt, noe som også er vanlig for mange monodialektale. I sammenheng med disse observasjonene er det likevel viktig å reflektere rundt om jeg som forsker er i posisjon til å «avvise» Julie som skriftlig bidialektal. Hun sier selv at hun veksler mellom to dialekter og standardspråk i skrift, og at hun er bidialektal i både tale og skrift (se delkapittel 4.2.2). Dersom vi definerer skriftspråkspraksisen til Julie gjennom den holdningsbaserte definisjonen av bidialektisme, har ikke jeg som forsker noe jeg skulle ha sagt (van Ommeren, 2016, s. 38; se også delkapittel 3.3). Julie mener selv at standardspråket hun bruker og den østlandske dialekten er ulike, og trekker i hovedsak fram «setningsoppbyggingen» som argument for forskjellen. Jeg vil derfor i fortsettelsen omtale Julie som bidialektal i skrift på bakgrunn av hennes egen argumentasjon.

Alle meldingene i skjermbildematerialet representerer «lite ortofone tekstprøver» etter Vangnes (2019) sin definisjon (se delkapittel 2.1). De har noen såkalte emblematiske uttrykk som gjør at man ser at deltakerne skriver på dialekt, som for eksempel i variantene av pronomen (*æ, eg*), funksjonsord (*åg*), spesielle dialektord (*løyen*), spørreord (*kordan*) og presens av verb (*funke, håpe, e*). Til tross for at meldingene fra deltakerne ikke er skrevet helt ortofont på dialekt, gjør disse emblematiske dialektmarkørene at deltakerne selv oppfatter at de skriver i én dialektmodus. Å skrive talemålsnært er som nevnt heller ikke spesielt for de bidialektale språkbrukerne, men at de veksler mellom to dialekter i skrift er interessant. Uansett sier begge deltakerne i intervjumaterialet at de veksler mellom formell og uformell skriving, i likhet med monodialektale, noe jeg vil komme tilbake til senere i drøftingen (delkapittel 6.1.2).

Det kommer også veldig tydelig fram i skjermbildematerialet at hvordan deltakerne kodeveksler, påvirkes av hvem de skriver med. Begge deltakerne skriver på den koden som ligner mest på mottakerens skriftspråk. Ingrid forklarer at hun aldri innleder en samtale med å skrive på dialekt, men at hun ser an hvordan personen hun skriver med, kommuniserer med henne (se delkapittel 5.2.1.3). Hun tilpasser altså sin egen språkstil når hun ser hvordan samtalepartnerna skriver.

Ingrid: Ja, det vil jeg si. Det kommer veldig an på hvordan de skriver også... ser jeg det litt an, holdt jeg på å si. Ja. Jeg tror aldri jeg har innledet en samtale med en person

jeg aldri har skrevet med (.) med å skrive på dialekt. Jeg skr- Da skriver jeg alltid bokmål.

Begge to mener at de «speiler» mottakerne sine, noe som kan forstås som adressatspesifikk kodeveksling (Gumperz, 1982 i Kvammen, 2014, s. 31; se også delkapittel 3.5). I skjermbildematerialet ser vi at tredjepersonene og deltakerne skriver tilnærmet likt, med noen unntak. For eksempel bruker Julie det personlige pronomenet *æ* i første person, mens venninna hennes fra Salangen skriver *eg* (se tabell 6). Begge dialektene er fra Nord-Norge, noe som kan forklare hvorfor Julie skriver på narvikdialekt til henne i stedet for asker-/bærumdialekt. Språkbruken til deltakerne blir ikke kommentert av tredjepersonene i noen av skjermbildene, noe som tyder på at deltakerne følger de internaliserte normene (se delkapittel 3.2), og at språkbruken deres er godtatt av samtalepartnerne. Dette vil jeg komme tilbake til i delkapittel 6.2.1.

6.1.2 Hvilke teoretiske perspektiver kan forklare variasjonsmønstrene?

At deltakerne i utgangspunktet skriver på dialekt i digital sosial skriving, kan forklares av normpluraliseringen vi ser i skriftspråksdimensjonen i sammenheng med utviklingen av digital språkbruk (Hårstad, 2021, s. 35; se også delkapittel 3.1). De bidialektale deltakerne må i likhet med andre norske språkbrukere orientere seg i mange ulike normsett i skrift (Hårstad, 2021, s. 36), og tilpasser seg etter hvilke internaliserte normer som gjelder (se delkapittel 3.2). Siden de har to språklige koder å navigere mellom i muntlig språk, vil det også være naturlig at de benytter seg av begge disse når de skriver i tråd med kjennetegnene for konseptuell muntlighet (se delkapittel 3.1). Den digitale sosiale språkbruken deres bærer preg av at den er mer uformell, uplanlagt og personlig enn standardspråket (Hårstad et al., 2021, s. 139). De bruker altså *audience design*, og dermed talemålsnær skriving, for å skape konvergens til personer de oppfatter som nære (se delkapittel 3.6).

Utsagnene til begge deltakerne kan analyseres som at de skiller mellom å skrive i tråd med kjennetegn for konseptuell muntlighet i private sammenhenger og for konseptuell skriftlighet i formelle sammenhenger (se delkapittel 5.2 og 3.1). I den forbindelse kan man knytte mottakerne i de private sammenhengene til «the voice from somewhere», mens mottakerne i de offentlige sammenhengene blir stemmer «from nowhere» (se delkapittel 3.4). I forbindelse med for eksempel jobb uttrykker begge deltakerne at de skriver på standardspråk for å virke mer profesjonelle. I skjermbildematerialet ser vi likevel at Ingrid også skriver på bokmål til

moren sin i en uformell kontekst (se figur 6). Dette viker fra trenden om å skrive på dialekt til de som står deltakeren nærest. Det forklarer hun også selv i intervjumaterialet:

Ingrid: Så det er vel... jeg vet ikke. Det er litt sånn ut- ja, et avvik holdt jeg på å si, til de andre trendene da.

At hun skriver på bokmål til moren, betyr ikke nødvendigvis at hun vil skrive på en mest mulig nøytral måte til henne. Dialektskriving er et fenomen som bærer preg av aldersforskjeller, og det er flest yngre språkbrukere som skriver talemålsnært (Vangsnes, 2019, s. 94). Her spiller altså generasjonsforskjeller en rolle for hvordan deltakeren skriver, i og med at Ingrid «speiler» mottakeren. Ingrid tilpasser seg altså moren sin skriftspråksprakis og akkomoderer språket sitt gjennom konvergens (Mæhlum, 2008b, s. 112; se også delkapittel 3.6). Dette skjer til tross for at de begge snakker samme «generisk nordnorske» dialekt. Ingrid bruker også flere emoji'er og hun skriver lengre meldinger med moren, noe som også er dokumentert i kontakten mellom foreldre og tenåringer i en dansk studie (Hansen & Stæhr, 2021, s. 140–141). I meldingsutvekslingen mellom Ingrid og moren ser man også tilfeller av at moren skriver feil, men at hun ikke korrigerer disse tastefeilene (se figur 6). Hun skriver for eksempel *ed* i stedet for *med* og *en* i stedet for *men*. I Hansen og Stæhr (2021) sitt materiale om generasjonsforskjeller i digital skriving fra Danmark, ser de et mønster der foreldregenerasjonen ofte retter opp i disse feilene, mens de unge ikke gjør det (Hansen & Stæhr, 2021, s. 128). I Danmark har de et vedtatt standardtalemål, noe som kan sees i sammenheng med at de har et sterkere standardspråksideal enn i en norsk kontekst. Dette kan forklare hvorfor man ser en tendens til at foreldregenerasjonen korrigerer sin egen skriving i sosial kommunikasjon.

Det at deltakerne tilpasser seg så tydelig til mottakeren kan knyttes til begrepet *audience design* (Bell, 1984; se også delkapittel 3.6). De akkomoderer språkbruken sin etter hvem de snakker med, men også omgivelsene rundt. Tema for samtalen og konteksten samtalepartnerne er i, som for eksempel hvilken plattform de skriver på, har også noe å si for hvordan deltakerne tilpasser språket sitt. Ingrid forteller at hun ville skrevet på standardspråk til nære venner dersom hun hadde sendt ut en invitasjon eller lignende (se delkapittel 5.2.1.1). Dette støtter teorien om at hun orienterer seg mot konseptuell skriftlighet i sammenhenger som er mer formelle, med mer bundet form og mer fastsatt struktur (Koch & Oesterreicher, 1990 i Hårstad et al, 2021, s. 138–139; se også delkapittel 3.1), til tross for at hun vanligvis skriver talemålsnært i nære relasjoner.

6.2 Sentrale funn fra intervjumaterialet

6.2.1 Omgivelsenes betydning

I skjermbildematerialet i mitt masterprosjekt er det ingen tilfeller av metaspråklige kommentarer hverken fra deltakerne selv eller tredjepersonene. Det er ett tilfelle av at en tredjeperson korrigerer seg selv etter en skrivefeil (figur 4), men ingen tilfeller av kommentarer eller korreksjon av deltakernes skriftlige språk. Det er flere tilfeller av tastefeil som blir stående ukommentert eller ukorrigert av både deltakere og tredjepersoner (se for eksempel figur 10 i delkapittel 5.1.2.2). Dette viser at metapragmatisk normativitet i liten grad preger kommunikasjonen, og at det derfor er meningsinnholdet som er det viktigste i meldingsutvekslingen (Hårstad, 2020, s. 146–147; se også delkapittel 3.2). Så lenge man forstår det som blir kommunisert, er ikke rett ortografi så viktig. Fraværet av metaspråklige kommentarer viser at deltakerne følger de internaliserte normene i den digitale sosiale skriftspråkspraksisen. Begge deltakerne poengterer også at de sjelden bytter dialekt med samme mottaker, noe som også kan påvirke hvorfor de ikke får kommentarer til språkbruken sin (se delkapittel 5.1). De blir oppfattet av samtalepartnerne som autentiske språkbrukere siden de ikke blander dialekt eller bytter dialekt i samme samtale (se delkapittel 3.4).

I samtale med begge deltakerne kommer det fram at de selv også synes de kodeveksler tydelig mellom dialektene sine i skrift, og at det er sjelden de blander dialektene i samme samtale. Det er som regel i møte med andre, at de blir bevisste på kodevekslingen. Ingrid oppfatter at hun selv snakker «veldig rent nordnorsk» og «veldig rent stavangerisk». Det har hun også fått høre av omgivelsene.

Ingrid: Jeg vet ikke. Det er vel kanskje ikke så vanlig at folk snakker så distinkt to forskjellige dialekter så (1) =ee= rent da. Jeg får høre jeg snakker veldig rent nordnorsk, jeg snakker veldig rent stavangerisk, det er aldri noen miks av dem inni hverandre. =ee= kanskje et par uttrykk, som er vanlig nordpå (.) har jeg brukt i.. med stavangerdialekt, =ee= og omvendt. Men utenom det, det er aldri liksom (.) at jeg får en svikt i tonefallet eller at det skjer (.) at jeg sier et ord på rogalandsk, også... mens jeg snakka nordnorsk. Det har aldri skjedd. Så det... det er kanskje det folk reagerer på.

De sjeldne gangene Ingrid og Julie får reaksjoner på sin bidialektisme, blir de som regel møtt med fascinasjon og ikke «arrestasjon». På bakgrunn av språkideologier forventer samfunnet at språkbrukere skal snakke autentiske dialekter uten å blande språk eller å «knote» (Hårstad et al., 2021, s. 86). At deltakerne har fått høre at de snakker begge dialektene «veldig rent», kan være en grunn til at de ikke har fått så mange negative kommentarer på sin bidialektisme. De

klarer altså gjennom å holde seg til én dialekt om gangen å imøtekomme purismekravet som språkideologisk er etablert i språksamfunnet (Hårstad et al., 2021, s. 86; se også delkapittel 3.4). Det er kun i situasjoner hvor de bytter mellom dialektene de dermed kan bli «avslørt» som bidialektale og få kommentarer på språkbruken. Deltakeren Ingrid har selv ikke opplevd noen negative tilbakemeldinger på at hun snakker og skriver to dialekter, men får likevel av og til reaksjoner i form av positiv interesse, noe hun selv bare synes er morsomt (se delkapittel 5.2.1.4). Hun opplever selv at hun snakker både nordnorsk og sandnesdialekt uten mye blanding. Dersom omgivelsene mener det samme, og de to dialektene hver for seg oppfattes som autentiske, kan det være en påvirkningsfaktor for at hun ikke får negative kommentarer til tross for at hun bytter mellom to dialekter.

Julie derimot har opplevd å få negative kommentarer fra en medstudent på at hun bytter dialekt både muntlig og skriftlig (se delkapittel 5.2.2.4). Vedkommende uttrykte at hun syntes det var plagsomt at hun skrev begge dialektene i en gruppechat, noe som resulterte i at Julie har tatt et valg om å kun skrive på østlandsk i chatter med flere personer, for å ikke få lignende kommentarer. At hun får slike kommentarer som omhandler forventninger om autentisk språkbruk, resulterer i at hun tilpasser seg de språklige, sosiale sanksjonene, for å forhindre å være på bunnen av det språklige hierarkiet (Bull, 2009, s. 55; se også delkapittel 3.4). Hun sier selv at da hun fikk denne reaksjonen på at hun byttet mellom dialekter, orket hun ikke å gjøre en stor greie ut av det.

Julie: Så da var jeg bare sånn at vet du hva, dette gidder jeg ikke å gjøre noe større ut av enn det trenger å være på en måte, =ee= så da gikk jeg for... for østlandsk.

At Julie da velger å skrive på den mest bokmålsnære dialekten, kan ha noe å gjøre med at hun ønsker å framstå som mest mulig anonym, altså stemmen «from nowhere» (Woolard, 2016 i Røyneland & Vangsnes, 2020, s. 364), og at hun vil unngå negativ oppmerksomhet fra mottakeren gjennom å konvergere (Mæhlum, 2008b, s. 112; se også delkapittel 3.4). Det kan også ha noe å gjøre med at hun oppfatter asker-/bærumdialekten som «hoveddialekten» sin, og at det er den hun som regel snakker og skriver når hun ikke kommuniserer med noen fra Nord-Norge (se delkapittel 5.2.2.2).

6.2.2 Hvordan opplever deltakerne det å være bidialektal i tale og i skrift?

Begge deltakerne i dette prosjektet uttrykker at de generelt synes det er fint å være bidialektale. Julie forklarer at hun ser på det som en fordel med tanke på dialektforståelse.

Julie: Altså jeg synes jo det (2) =ee= Det er hvertfall ikke noe negativt ved det. Jeg føler det gir meg litt sånn ekstra... litt sånn språklig dybde. Jeg skjønner jo dialekter veldig godt.

De to deltakerne har likevel delte meninger om de synes det er lettest å være bidialektal muntlig eller skriftlig. Ingrid synes det er lettest å være bidialektal muntlig fordi hun føler hun i skrift tenker for mye på hvordan ulike ord skrives (se delkapittel 5.2.1.1). Hun må også av og til si ord hun skal skrive på dialekt høyt fordi hun føler at «fasiten» ligger i hennes muntlige språk. I muntlig tale tenker hun seg ikke om, da «snakker [hun] bare», men hun blir mer «selvbevisst» i skrift. Denne usikkerheten er et uttrykk for pågående normforhandlinger hos Ingrid i talemålsnær skriving i digitale sammenhenger. I tillegg rapporterer Ingrid at hun i stor grad ringer i kommunikasjon med venner (se delkapittel 4.3). At hun primært kommuniserer muntlig, kan bidra til at de skriftlige normene ikke er like etablerte som hos Julie og andre som skriver talemålsnært oftere. Hun skriver også veldig korte meldinger, i motsetning til Julie, noe som kan tyde på at hun bruker skriving som «snakking», og at det er talespråksnormene som står sterkest hos henne. Digital sosial skriving har ingen vedtatte normer man må følge, men likevel er det ikke slik at «alt er lov» (Hårstad, 2021, s. 35). Ingrid følger sin intuisjon for å orientere seg i normmangfoldet, og for å slippe sosiale sanksjoner fra samtalepartnere. Hun vil ikke bli sett på som en «knoter» og dermed havne i en mellomposisjon hos mottakeren (van Ommeren, 2016, s. 49). Normene i digital sosial skriving er polysentrisk organisert, og Ingrid prøver å navigere seg mot de riktige språklige og sosiale normene etter hvilke grupper hun forholder seg til (Stæhr, 2015, s. 156; se delkapittel 3.2).

Julie synes derimot det er lettest å være bidialektal i skrift fordi hun oftere føler det blir «krøll» mellom de ulike kodene når hun snakker muntlig (se delkapittel 5.2.2.1). Når hun er i muntlig samtale med flere mottakere med ulik dialekt, synes hun det blir vanskelig å velge hvilken dialekt hun skal snakke. I skrift er det ofte færre mottakere, og dermed lettere for henne å holde seg til én språklig kode. At det oppfattes som lettere å være bidialektal skriftlig, kan ha noe med autentisitetetskravet man har som språkbruker i Norge (se delkapittel 3.4). Som nevnt tidligere i drøftinga, er det ikke like lett å «avsløre» bidialektalitet i skrift på grunn av at det ofte er én mottaker. I tillegg er det i privat skriftlig kommunikasjon mindre sjanse for å ha ukjente mottakere, og mottakere man ikke vet er til stede, enn det er i for eksempel muntlig kommunikasjon eller offentlig skriftlig kommunikasjon. Det er altså ikke like vanlig å ha mottakere som er *overhearers* og *eavesdroppers* (Bell, 1984, s. 159; se delkapittel 3.6), og det er dermed færre mottakere som kan sanksjonere språkbruken.

I tillegg er ikke intonasjon en del av den skriftlige språkpraksisen, noe som gjør det vanskeligere å avkode om det kommuniseres på dialekt eller ikke (se delkapittel 4.4.1). Intonasjon er et veldig påfallende språklig kjennetegn for omgivelsene i møte med ulike dialekter. Prosodiske trekk bidrar dermed i den muntlige bidialektale språkpraksisen med å skille dialektmoduser fra hverandre (van Ommeren, 2016, s. 188). Dette merker man altså ikke i skrift. Dersom deltakerne skriver kun én oppfattet autentisk dialekt, er det ikke like sannsynlig å få metaspråklige kommentarer fra mottakerne og føle på det ubehaget som kan følge med det (se delkapittel 6.2.1). En del bidialektale språkbrukere vegrer seg for å vise at de er bidialektale, til tross for at de aldri har fått negative reaksjoner på sin bidialektisme. Dette er på grunn av at de forventer reaksjoner fra omgivelsene på bakgrunn av språkideologier og krav om språklig «renhet» (Hårstad et al., 2021, s. 91).

Julie forklarer at hun de siste årene har mistet mer og mer av den nordnorske dialekten (se delkapittel 5.2.2.4). Hun sier at den nordnorske delen av hennes språk visner stadig mer bort, noe hun synes er veldig vemodig. Hun liker å ha to dialekter, og føler at en stor del av hennes identitet forsvinner sammen med den nordnorske dialekten. Dette føler hun til tross for at hun tilpasser språket sitt for å ikke være tydelig bidialektal i skrift. Hun har altså lyst til å ta vare på begge dialektene sine, men er samtidig tilsynelatende redd for sosiale sanksjoner når det gjelder språk (se delkapittel 3.4). Deltakerne i prosjektet rapporterer altså at de stort sett er stolte over å være bidialektale, noe som er forståelig med tanke på at språket er en av de tydeligste identitetsmarkørene vi har (Mæhlum, 2008b, s. 106). Refleksjonene i dette delkapittelet tyder likevel på at det ikke er uproblematisk.

7 Avslutning og veien videre

De to bidialektale deltakerne i denne studien bytter mellom tre ulike koder i skrift. Ingrid bytter mellom nordnorsk, sandnesdialekt og bokmål, og Julie bytter mellom narvikdialekt, asker-/bærumdialekt og bokmål. I dette prosjektet har jeg *kartlagt hva som kjennetegner skriftspråkspraksisen til to bidialektale språkbrukere, og undersøkt hva som kan forklare denne praksisen*. Dette prosjektet er basert på et sammensatt datamateriale av registrert språkbruk og rapportert språkbruk (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 84). Den registrerte språkbruken undersøkes gjennom 22 skjermbilder som viser deltakerne i samtale med språkbrukere med ulike talemålsvariasjoner. Den rapporterte språkbruken utforskes gjennom to kvalitative forskningsintervju (se delkapittel 4.3 og tabell 1 for oversikt).

Så hva kjennetegner egentlig skriftspråkspraksisene til de to bidialektale språkbrukerne i dette prosjektet? Det kommer fram i datamaterialet at Ingrid og Julie følger digitale sosiale skriftspråksnormer, slik som monodialektale gjør. Likevel har skriftspråkspraksisene deres noen kjennetegn som skiller seg ut. Et av hovedfunnene er at de kodeveksler mellom to ulike dialekter og standardspråk i skrift, noe som er spesielt for språkbrukere som har to ulike dialektale koder i sin språklige praksis. De oppgir også at de veksler mellom kjennetegn for konseptuell muntlighet og konseptuell skriftlighet i ulike situasjoner, noe som i hovedsak illustreres i intervjumaterialet med tanke på at skjermbildematerialet kun viser samtaler fra digital sosial skriving (se delkapittel 6.1.2). Deltakerne rapporterer begge at de skriver bokmål i formelle sammenhenger, men Ingrid skriver også bokmål til de fleste medlemmene i sin familie (se delkapittel 6.1.1).

Både Ingrid og Julie kodeveksler adressatspesifikt og akkomoderer språket sitt etter hvordan samtalepartnerne snakker og «speiler» dialektene de skriver. Samtalene bærer altså preg av *audience design* (se delkapittel 6.1.2). Både skjermbilde- og intervjumaterialet viser at de begge skriver på dialekt til nære, jevnaldrende venner. Ingrid viser og rapporterer at hun skriver på bokmål til moren sin, noe som kan forklares av akkomodasjon og generasjonstilpasning (se delkapittel 5.1.1.3). Alle mottakerne de skriver til, blir kun skrevet til på én kode, noe som kan forklares av autentisitetetskravet i språksamfunnet. Det forklares også av at skriftspråkspraksisen i noen grad speiler den muntlige språkpraksisen, siden de i skrift har innslag av et utvalg emblematiske trekk fra dialekt i tillegg til standardspråklige innslag.

Hva kan forklare disse bidialektale deltakernes skriftlige språkpraksis? Til å starte med er det aktuelt å nevne mobilitet og dialektmangfold i familien som grunner for at deltakerne i utgangspunktet har blitt bidialektale i muntlig språk. Begge deltakernes oppvekst bærer preg av dialektmangfold, både med tanke på at de har flytta mye, og at de har snakket en annen dialekt i familien enn i lokalsamfunnet. Ingrid har i tillegg hatt et bredt dialektmangfold i familien (se delkapittel 6.2.1). I tillegg har normpluraliseringen i skriftspråksdimensjonen hatt en innvirkning på at vi i det hele tatt kan se deres dialektale kodeveksling i skrift. Om det ikke hadde vært for talemålsnær skriving som fenomen, ville ikke begge dialektene deres kommet til uttrykk (se delkapittel 6.1.2).

Også tilbakemeldinger fra omgivelsene har en påvirkning på deres skriftspråkspraksis, enten gjennom direkte tilbakemeldinger i form av fascinasjon eller kritikk, eller gjennom ubevisste forventninger fra omgivelsene på bakgrunn av språkideologier og etablerte språknormer (se delkapittel 6.2.1). På grunn av et grunnleggende autentisitetsskrav i det norske språksamfunnet, kan det gjøre at deltakerne bevisst eller ubevisst unngår å blande dialekter i samme samtaletråd (se delkapittel 6.2.2). Det er altså kanskje lettere å «skjule» eller forhandle sin bidialektisme i skrift enn det er muntlig, på bakgrunn av at det oftere kun er én samtalepartner og at de dermed skriver kun én dialekt (se delkapittel 6.2.2). Til tross for at de bidialektale deltakerne bevisst eller ubevisst «skjuler» sin bidialektalitet i skrift, rapporterer de begge at de er stolte bidialektale språkbrukere som gjør det de kan for å bevare begge dialektene sine (se delkapittel 6.2.2).

På grunn av blant annet økt mobilitet ser det ut til at bidialektisme er et fenomen som kommer til å bli mer og mer vanlig (Røyneland, 2017, s. 93). På bakgrunn av dette er det bare forventet at bidialektisme kommer til å fortsette å være interessant for språkforskere å undersøke videre. Dette masterprosjektet har altså et datamateriale som er basert på to deltakere (se delkapittel 4.2). For å undersøke problemstillingen i dette prosjektet har empirien vært passe stor, men dersom man skulle undersøkt generelle tendenser for bidialektales skriftspråkspraksis, ville det vært interessant å utvide både det kvalitative og kvantitative aspektet ytterligere. For å undersøke språkpraksisen til bidialektale i en større skala ville det også vært naturlig å utvide deltakerantallet. I samtalen rundt språkideologier i sammenheng med bidialektisme i skrift, vil det være interessant å undersøke hvordan omgivelsene reagerer på en slik grenseoverskridende språkpraksis (se delkapittel 3.4 og 6.2.1). I forskning på språkholdninger, har det blitt undersøkt en del om reaksjoner på «knot» og bidialektisme som muntlig fenomen i det norske språksamfunnet (Hårstad et al., 2021, s. 15; se også delkapittel 3.4), men å forske ytterligere på reaksjoner til *skriftlig* bidialektisme ville vært veldig spennende.

Referanseliste

- Akselberg, G., & Mæhlum, B. (2008). Sosiolingvistisk metode. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland & H. Sandøy. *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistikk*. (2. utg., s. 73–87). Cappelen akademisk forlag.
- Andreassen, M.I. (2023). *Palatalitet hos ungdommer i Vest-Lofoten: En kombinert studie av tale- og skriftspråk* [Masteroppgave]. UiT Norges arktiske universitet. UiT Munin. <https://hdl.handle.net/10037/30056>
- Androutsopoulos, J. (2014). Computer-mediated Communication and Linguistic Landscapes. I K. Hazen & J. Holmes (red.), *Research Methods in Sociolinguistics: A Practical Guide* (s. 74–90). Wiley Blackwell.
- Androutsopoulos, J. (2018). Online Data Collection. I C. Mallinson, B. Childs & G.V. Herk (red.), *Data Collection in Sociolinguistics: Methods and applications* (2. utg.). Routledge.
- Bakkevoll, G. H. (2019). «Mye tøv du skriv»: *Språklege og semiotiske ressursar i politisk CMC* [Masteroppgave]. UiT Norges arktiske universitet. UiT Munin. <https://hdl.handle.net/10037/17801>
- Bakkevoll, G. (2020). Standardisert nettspråk i protest eller respekt? Ortografiske avvik i politisk CMC. *Målbryting*, 11, 81–109. <https://doi.org/10.7557/17.5660>
- Bell, A. (1984). Language style as audience design. *Language in Society*, 13(2), 145–204. <https://www.jstor.org/stable/4167516>
- Bugge, E. (2020). Sosiolingvistisk undersøkelse av talemålsvariasjon og dialektendring. I R. Neteland & L.I. Aa (red.), *Master i norsk: Metodeboka 2* (s. 216–231). Universitetsforlaget.
- Bull, T. (2009). Knot. I H. Hovmark, I.S. Sletten & A. Gudiksen (red.), *I mund og bog. 25 artikler om sprog tilegnet Inge Lise Pedersen på 70-årsdagen d. 5. juni 2009* (s. 47–58). Afdeling for Dialektforskning. Nordisk forskningsinstitut. Københavns Universitet.

- Evjen, L.R. (2011). *æ sitt med klump I halsen når æ skriv det hær. Dialekt i skriftspråket i debattforum knytt til tre norske nettaviser* [masteroppgave]. UiT Norges arktiske universitet. UiT Munin. <https://hdl.handle.net/10037/4067>
- García, O. & Wei, L. (2019). *Transspråking: språk, tospråklighet og opplæring*. Cappelen Damm akademisk.
- Hansen, M.H. & Stæhr, A. C. (2021). Sproglige generationsforskelle på de sociale medier. *NyS. Nydanske Studier & Almen Kommunikationsteori*, 59, 113–156. <https://doi.org/10.7146/nys.v1i59.121811>
- Hougaard, T.T. (2020). *Emojis* (Vol. 84). Aarhus Universitetsforlag.
- Hårstad, S. (2020). Språk på nettet – tilnæringsmåtar til digital språkbruk. I L.I. Aa & R. Neteland (red.), *Master i norsk: Metodeboka 1* (s. 140–157). Universitetsforlaget.
- Hårstad, S. (2021). Digital skriving under den sosiolingvistiske lupen: Har det skjedd en språklig revolusjon? I H. Otnes, L. Jølle, A.-S. Larsen & L.I. Aa (red.), *Morsmålsfaget som fag og forskningsfelt i Norden* (s. 21–45). Universitetsforlaget. <https://doi.org/10.18261/9788215050997-2021-03>
- Hårstad, S. (2023). Språkkulturar i endring: oppmoding om ein norsk skriftsosiolingvistik. I A. Neple, S.J. Helset & E. Brunstad (red.), *Nynorsk samtidslitteratur og skriftkultur. Festskrift til Geir Hjorthol* (Kap. 9, s. 189–216). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.203.ch9>
- Hårstad, S., Mæhlum, B., van Ommeren, R. (2021). *Blikk for språk: Sosiokulturelle perspektiver på norsk språkvirkelighet*. Cappelen Damm Akademisk
- Kvammen, V. (2014). *Kodeveksling i nettkommunikasjon: En studie av samisktalende nordmenns lingvistiske praksiser på internett* [Masteroppgave]. Høgskolen i Hedmark. INN Brage. <http://hdl.handle.net/11250/217596>
- Lande, T.M. (2017). *"My kjedelige grena i ol ass". Stilistisk variasjon i en gruppechat på Facebook* [Masteroppgave]. UiT Norges arktiske universitet. UiT Munin. <https://hdl.handle.net/10037/11323>

- Lunde, K. & Røynealand, U. (2023). *Prosedyre for innsamling av private meldingar*.
<https://osf.io/jn5t2/>
- Mæhlum, B. (2008a). Normer. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røynealand & H. Sandøy. *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistikk*. (2. utg., s. 89–104). Cappelen akademisk forlag.
- Mæhlum, B. (2008b). Språk og identitet. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røynealand & H. Sandøy. *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistikk*. (2. utg., s. 105–126). Cappelen akademisk forlag.
- Mæhlum, B. & Røynealand, U. (2012) *Det norske dialektlandskapet: En innføring i studiet av dialekter*. Cappelen Damm Akademisk.
- Mæhlum, B. (2011). Det «ureine» språket. Forsøk på en kultursemiotisk og vitenskapsteoretisk analyse. *Maal og Minne*, 103(1), 1–31.
<http://hdl.handle.net/11250/2621590>
- Mølstad, A. (2023). *Normmangfold på sosiale medier – en studie av digital sosial skriving blant ungdomsskoleelever i en kommune på Vestlandet* [Masteroppgave]. Høgskulen på Vestlandet. HVL Open. <https://hdl.handle.net/11250/3091887>
- Neteland, R. (2020). Kvalitative intervju i norskfaglige oppgaver. I R. Neteland & L. I. Aa (red.), *Master i norsk: Metodeboka 2* (s. 50–67). Universitetsforlaget.
- Neteland, R. & Aa, L.I. (2020). Å designe og gjennomføre eit forskingsprosjekt. I R. Neteland & L.I. Aa (red.), *Master i norsk: Metodeboka 2* (s. 12–24). Universitetsforlaget.
- Rotevatn, A.G. (2014). *Språk i spagaten. Facebook-språket. Om normert språk og dialekt blant vestlandselevar* [Masteroppgave]. Høgskulen i Volda. Hivolda BraVo.
<http://hdl.handle.net/11250/2357530>
- Røynealand, U. (2017). Kva skal til for å høres ut som du hører til? Forestillinger om dialektale identiteter i det senmoderne Norge. I J. A. Östman, C. Sandström, P. Gustavsson & L. Södergård (red.), *Ideologi, identitet, intervention* (s. 91–107). Unigrafia.

- Røyneland, U. & Vangsnes, Ø.A. (2020). Joina du kino imårgå? Ungdommars dialektskrivning på sosiale medium. *Oslo Studies in Language*, 11(2), 357–392.
<https://doi.org/10.5617/osla.8508>
- Sandøy, H. (2008). Skriftvariasjon. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland & H. Sandøy (red.), *Språkmøte: Innføring i sosiolingvistikk*. (2. utg., s. 167–193). Cappelen akademisk forlag.
- Sollid, H. (2014). Hierarchical Dialect Encounters in Norway. *Acta Borealia*, 31(2), 111–130.
<https://doi.org/10.1080/08003831.2014.967969>
- Strand, S.E. (2018). *Hvis æ skriv bokmål te når av trondheimsvennan mine så får æ kjeft for at æ har blitt så fin» - En sosiolingvistisk studie av språkbruk på Messenger*. [Masteroppgave]. NTNU. NTNU Open. <http://hdl.handle.net/11250/2563632>
- Stæhr, A. (2015). Sociale medier og hverdagsprog. I F. Gregersen & T. Kristiansen (red.), *Hvad ved vi nu – om danske talesprog?* (s. 153–164). Sprogforandringscenteret.
- Sunde, A.M. (2016). «Inspect kniven i inventoryen min»: Språklig praksis i et nytt domene. *Norsk Lingvistisk Tidsskrift*, 34(2), 133–160. NTNU Open.
<https://hdl.handle.net/11250/2648416>
- Sunde, A.M. (2019) *Skjult påvirkning. Tre studier av engelskpåvirkning i norsk* [Doktorgradsavhandling] NTNU. NTNU Open. <http://hdl.handle.net/11250/2603492>
- Svendsen, B.A. (2021). *Flerspråklighet – til begeistring og besvær*. Gyldendal.
- Vangsnes, Ø.A. (2019). Dialekt i sosiale medium – det norske perspektivet. *Språk i Norden*, 2019, 94–109. <https://tidsskrift.dk/sin/article/view/114949>
- van Ommeren, R. (2016). *Den flerstemmige språkbrukeren: En sosiolingvistisk studie av norske bidialektale*. [Doktorgradsavhandling]. NTNU. NTNU Open.
<http://hdl.handle.net/11250/2428730>

Vedlegg

Vedlegg 1: Vurdering av meldeskjema fra Sikt

06.10.2023, 09:55

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Forholdet mellom bidialektisme i tale og skrift](#) / Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer

941415

Vurderingstype

Automatisk

Dato

05.10.2023

Tittel

Forholdet mellom bidialektisme i tale og skrift.

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges Arktiske Universitet / Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning / Institutt for språk og kultur

Prosjektansvarlig

Åse Mette Johansen

Student

Sara Fløttien

Prosjektperiode

02.10.2023 - 10.06.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 10.06.2024.

[Meldeskjema](#)

Grunnlag for automatisk vurdering

Meldeskjemaet har fått en automatisk vurdering. Det vil si at vurderingen er foretatt maskinelt, basert på informasjonen som er fylt inn i meldeskjemaet. Kun behandling av personopplysninger med lav personvernulempe og risiko får automatisk vurdering. Sentrale kriterier er:

- De registrerte er over 15 år
- Behandlingen omfatter ikke særlige kategorier personopplysninger;
  - Rasemessig eller etnisk opprinnelse
  - Politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning
  - Fagforeningsmedlemskap
  - Genetiske data
  - Biometriske data for å entydig identifisere et individ
  - Helseopplysninger
  - Seksuelle forhold eller seksuell orientering
- Behandlingen omfatter ikke opplysninger om straffedommer og lovovertridelser
- Personopplysningene skal ikke behandles utenfor EU/EØS-området, og ingen som befinner seg utenfor EU/EØS skal ha tilgang til personopplysningene
- De registrerte mottar informasjon på forhånd om behandlingen av personopplysningene.

Informasjon til de registrerte (utvalgene) om behandlingen må inneholde

- Den behandlingsansvarliges identitet og kontaktopplysninger
- Kontaktopplysninger til personvernombudet (hvis relevant)
- Formålet med behandlingen av personopplysningene
- Det vitenskapelige formålet (formålet med studien)
- Det lovlige grunnlaget for behandlingen av personopplysningene
- Hvilke personopplysninger som vil bli behandlet, og hvordan de samles inn, eller hvor de hentes fra
- Hvem som vil få tilgang til personopplysningene (kategorier mottakere)
- Hvor lenge personopplysningene vil bli behandlet

<https://meldeskjema.sikt.no/650d4699-1bd7-4f34-87b3-0df21d3efdb5/vurdering>

1/2

- Retten til å trekke samtykket tilbake og øvrige rettigheter

Vi anbefaler å bruke vår [mal til informasjonskriv](#).

Informasjonssikkerhet

Du må behandle personopplysningene i tråd med retningslinjene for informasjonssikkerhet og lagringsguider ved behandlingsansvarlig institusjon. Institusjonen er ansvarlig for at vilkårene for personvernforordningen artikkel 5.1. d) riktighet, 5. 1. f) integritet og konfidensialitet, og 32 sikkerhet er oppfylt.

Vedlegg 2: Informasjons- og samtykkeskriv til deltakere

Vil du delta i forskningsprosjektet «Forholdet mellom bidialektisme i tale og skrift»?

Formål og bakgrunn

Jeg heter Sara Fløtlien og studerer lektor 8.-13. trinn på UiT. I år skriver jeg masteroppgave i nordisk språk, og har i den forbindelse startet et forskningsprosjekt om språkbrukere som kombinerer bruk av to eller flere dialekter. Mer spesifikt vil jeg se på hvordan veksling mellom dialekter i skrift foregår hos folk som snakker to dialekter, og hvilke faktorer som påvirker dette. Som en del av datainnsamlingen min er jeg ute etter å snakke med deltakere som bruker flere dialekter i både tale og skrift, og som kan fortelle om sin muntlige og skriftlige praksis.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges arktiske universitet i Tromsø er ansvarlige for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta, og hva innebærer det for deg?

Jeg ønsker meg 2-4 deltakere for å se nærmere på det aktuelle språklige fenomenet. Du får derfor spørsmål om å delta fordi du er en person som snakker to forskjellige dialekter.

For deg innebærer deltakelsen i prosjektet å la deg intervju om din dialektbakgrunn og tale- og skrivepraksis. Dette intervjuet vil ta 45-60 minutter. Det vil bli tatt opp og transkribert. Dersom du ønsker, kan du få mulighet til å lytte på intervjuopptaket eller lese gjennom transkripsjonen for å godkjenne det eller eventuelt rette opp i feil eller misforståelser.

Jeg har også interesse av å se på skjermdumper av samtaler du har med andre på chat, melding eller mail, der du bruker ulike dialekter. Du velger selv hvilke skjermdumper du vil dele med meg, og om du vil anonymisere mottakeren før jeg mottar dem eller ikke.

Det kan også bli aktuelt å ta ett eller flere lydopptak av deg i muntlig samtale med andre. Dette vil da være selvopptak, hvor du har med en opptaker og jeg ikke er til stede.

Samtalepartnerne både muntlig og skriftlig må også gi eget samtykke, og vil få utdelt et samtykkeskriv med informasjon. Du som deltaker må derfor være behjelpelig med å formidle

dette skrivet til de aktuelle personene for at de skal kunne godkjenne å være tredjepersoner i dette prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i dette prosjektet og du har all rett til å trekke deg når som helst i prosessen uten å gi noen spesiell grunn. Alle personopplysninger om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du velger å ikke delta eller trekke deg.

Ditt personvern – hvordan jeg bruker og oppbevarer dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene til det formålet som jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun veilederen min og jeg vil ha tilgang til lydopptakene og skjermbildene mens prosjektet foregår. Resultatene fra undersøkelsen vil være tilgjengelig i form av en masteroppgave, men all informasjon som kan spores tilbake til deg vil anonymiseres. Det vil si at navnet ditt ikke vil bli brukt i oppgaven, og at du i stedet vil omtales med et fiktivt navn.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes i juni 2024 etter at oppgaven har vært gjennom sensur. Da vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres, og lydopptak og andre personopplysninger vil slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra UiT Norges arktiske universitet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene

- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til prosjektet, eller ønsker å vite mer om dine rettigheter, ta gjerne kontakt med meg, Sara Fløtlien (tlf. 94143976, e-post: sfl027@uit.no).

Du kan også kontakte min veileder, Åse Mette Johansen (tlf. 77645797, e-post: ase.mette.johansen@uit.no) eller UiT sitt personvernombud, Annikken Steinbakk (tlf. 77646952, e-post: personvernombud@uit.no).

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via e-post: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Åse Mette Johansen

Sara Fløtlien

(Forsker/veileder)

Samtykke til å delta

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Informasjons- og samtykkeskriv til tredjepersoner

Vil du være tredjeperson i forskningsprosjektet «Forholdet mellom bidialektisme i tale og skrift»?

Formål og bakgrunn

Jeg heter Sara Fløtlien og studerer lektor 8.-13. trinn på UiT. I år skriver jeg masteroppgave i nordisk språk, og har i den forbindelse startet et forskningsprosjekt om språkbrukere som kombinerer bruk av to eller flere dialekter. Mer spesifikt vil jeg se på hvordan veksling mellom dialekter i skrift foregår hos folk som snakker to dialekter, og hvilke faktorer som påvirker dette. Som en del av datainnsamlingen min er jeg ute etter å snakke med deltakere som bruker flere dialekter i både tale og skrift, og som kan fortelle om sin muntlige og skriftlige praksis.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges arktiske universitet i Tromsø er ansvarlige for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta, og hva innebærer det for deg?

Jeg har plukket ut 2-4 deltakere for å se nærmere på hvordan språkbrukere med flere dialekter bytter mellom disse i tale og skrift. Din rolle i prosjektet vil være å være samtalepartner med deltakerne, altså en tredjeperson. Dette vil være enten i muntlig samtale eller i skrift.

Det er deltakerne som velger hvilke samtaler de har lyst til å dele. Dersom du får dette skrevet, er det fordi en av mine deltakere har lyst til å dele en skriftlig samtale med deg eller ha deg som samtalepartner under selvpoptak.

Den skriftlige samtalen er fra chat, melding eller mail. Samtalen kan anonymiseres før de sendes til meg, dersom du ønsker det.

Det kan også bli aktuelt å ta ett eller flere lydopptak av deltakeren i muntlig samtale med andre. Dette vil da være selvpoptak, hvor deltakeren har med en opptaker og jeg ikke er til stede. Du vil da være samtalepartner til deltakeren.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i dette prosjektet og du har all rett til å trekke deg når som helst i prosessen uten å gi noen spesiell grunn. Alle personopplysninger om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg dersom du velger å ikke delta eller trekke deg.

Ditt personvern – hvordan jeg bruker og oppbevarer dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene til det formålet som jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun veilederen min og jeg vil ha tilgang til lydopptakene og skjermbildene mens prosjektet foregår. Resultatene fra undersøkelsen vil være tilgjengelig i form av en masteroppgave, men all informasjon som kan spores tilbake til deg vil anonymiseres. Det vil si at navnet ditt ikke vil bli brukt i oppgaven, og at du i stedet vil omtales med et fiktivt navn.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes i juni 2024 etter at oppgaven har vært gjennom sensur. Da vil datamaterialet med dine personopplysninger anonymiseres, og lydopptak og andre personopplysninger vil slettes.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra UiT Norges arktiske universitet har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til prosjektet, eller ønsker å vite mer om dine rettigheter, ta gjerne kontakt med meg, Sara Fløtlien (tlf. 94143976, e-post: sfl027@uit.no).

Du kan også kontakte min veileder, Åse Mette Johansen (tlf. 77645797, e-post: ase.mette.johansen@uit.no) eller UiT sitt personvernombud, Annikken Steinbakk (tlf. 77646952, e-post: personvernombud@uit.no).

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via e-post: personverntjenester@sikt.no eller telefon: 73 98 40 40.

Med vennlig hilsen

Åse Mette Johansen

Sara Fløtlien

(Forsker/veileder)

Samtykke til å delta

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta.

(Signert av tredjeperson, dato)

Vedlegg 4: Intervjuguide

Intervjuguide

Innledende spørsmål:

1. Hvilket år ble du født?
2. Hva jobber du med/studerer du?
3. Hvor bor du?
4. Kan du fortelle litt om hvor du har bodd i løpet av livet og hvor lenge du har bodd de forskjellige stedene?

Muntlig språk:

5. Hvilke dialekter snakker du?
Dialekt 1:

Dialekt 2:
6. Hvilke dialekter snakker foreldrene dine?
7. Hvis du har søsken, hvilke dialekter snakker de?
8. Med hvem snakker du de forskjellige dialektene?
9. Snakker du en dialekt mer enn den andre? I så fall hvilken?
10. Har du alltid snakket som du gjør nå? Hvis nei, utdyp.
11. Har du tidligere fått reaksjoner på at du snakker flere dialekter? Hvis ja, hvilke reaksjoner? Hvis nei, hvorfor tror du det?

Skriftlig språk:

12. Hvilket skriftspråk er ditt hovedmål?
13. Skriver du noen gang på dialekt? I så fall hvilke(n)?
14. Med hvem skriver du på dialekt?
15. Har mottakeren noe å si for hvilken dialekt du skriver på? På hvilken måte?
16. På hvilke plattformer skriver du på dialekt?
17. Hvor ofte bruker du de forskjellige dialektene i skrift?
18. Bruker du én dialekt mer enn den andre skriftlig? I så fall hvilken og hvorfor?

19. Hender det at du blander dialektene i skrift? Hvis ja, i hvilke sammenhenger?
20. Synes du de forskjellige måtene du skriver på (dialekter, målformer) har ulike funksjoner? På hvilken måte?
21. Kan du beskrive noen situasjoner du synes det er upassende å skrive på dialekt (evt. en av dialektene)?
22. Hvilke andre faktorer påvirker hvilken dialekt du skriver på?
23. I hvor stor grad er byttet mellom dialektene og hovedmål bevisst?
24. I hvor stor grad vil du si at dialektbruken i skrift er konsekvent? *
25. Føler du det er en sammenheng mellom hvordan du snakker og hvordan du skriver? Hvorfor/hvorfor ikke?
26. Kan du beskrive noen situasjoner du pleier å skrive på dialekt, hvor du ikke ville snakket på en dialekt? *
27. Har du fått reaksjoner på at du skriver på forskjellige dialekter? Hvis ja, hvilke reaksjoner? Hvis nei, hvorfor tror du det?

28. Andre kommentarer:

Vedlegg 5: Intervjuguide-tabell

Forskningsspørsmål	Intervjuguide
<p>1. Hvilke variasjonsmønstre kjennetegner digital sosial skriving hos de to bidialektale språkbrukerne i kontakt med samtalepartnere med ulik dialektbakgrunn?</p>	<p>13: Skriver du noen gang på dialekt? I så fall hvilke(n)?</p> <p>19: Hender det at du blander dialektene i skrift? Hvis ja, i hvilke sammenhenger?</p> <p>24: I hvor stor grad vil du si at dialektbruken i skrift er konsekvent?</p> <p>25: Føler du det er en sammenheng mellom hvordan du snakker og hvordan du skriver? Hvorfor/hvorfor ikke?</p> <p>26: Kan du beskrive noen situasjoner du pleier å skrive på dialekt, hvor du ikke ville snakket på dialekt?</p>
<p>2. Hvilke teoretiske perspektiver kan forklare variasjonsmønstrene?</p>	<p>18: Bruker du én dialekt mer enn den andre skriftlig? I så fall hvilken og hvorfor? (<i>også alle f.spm.</i>)</p> <p>20: Synes du de forskjellige måtene du skriver på (dialekter, målformer) har ulike funksjoner? På hvilken måte?</p> <p>21: Kan du beskrive noen situasjoner du synes det er upassende å skrive på dialekt (evt. en av dialektene)?</p> <p>22: Hvilke andre faktorer påvirker hvilken dialekt du skriver på?</p> <p>23: I hvor stor grad er byttet mellom dialektene og hovedmål bevisst?</p>
<p>3. Hvordan oppfatter deltakerne at omgivelsene deres virker inn og reagerer på hvordan de snakker og skriver?</p>	<p>3: Hvor bor du?</p> <p>4: Kan du fortelle litt om hvor du har bodd i løpet av livet og hvor lenge du har bodd de forskjellige stedene?</p> <p>6: Hvilke dialekter snakker foreldrene dine?</p> <p>7: Hvis du har søsken, hvilke dialekter snakker de?</p> <p>8: Med hvem snakker du de forskjellige dialektene?</p> <p>10: Har du alltid snakket som du gjør nå? Hvis nei, utdyp.</p> <p>14: Med hvem skriver du på dialekt?</p> <p>15: Har mottakeren noe å si for hvilken dialekt du skriver på? På hvilken måte? (<i>også f.spm. 4</i>)</p>

	16: På hvilke plattformer skriver du på dialekt? (også f.spm. 4).
4. Hvordan opplever deltakerne det å være bidialektal i tale og i skrift?	11: Har du tidligere fått reaksjoner på at du snakker flere dialekter? Hvis ja, hvilke reaksjoner? Hvis nei, hvorfor tror du det? 27: Har du fått reaksjoner på at du skriver på forskjellige dialekter? Hvis ja, hvilke reaksjoner? Hvis nei, hvorfor tror du det?
Annet.	1: Hvilket år ble du født? 2: Hva jobber du med/studerer du? 5: Hvilke dialekter snakker du? 9: Snakker du en dialekt mer enn den andre? I så fall hvilken? 12: Hvilket skriftspråk er ditt hovedmål? 17: Hvor ofte bruker du de forskjellige dialektene i skrift? 28: Andre kommentarer:

